7 Ocak 2026 Çarşamba
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 14.09
BAŞKAN: Müşerref Pervin Tuba DURGUT (İstanbul)
BAŞKAN VEKİLİ: Mustafa KÖSE (Antalya)
SÖZCÜ: Ümmügülşen ÖZTÜRK (İstanbul)
KÂTİP: Naci ŞANLITÜRK (Ordu)
----- 0 -----

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Komisyonumuzun değerli üyeleri, kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcileri ve değerli basın mensupları; hepiniz hoş geldiniz. Çocukların Suça Sürüklenmesine Yol Açan Nedenlerin Tüm Boyutlarıyla İncelenerek Koruyucu ve Önleyici Mekanizmalar Geliştirilmesi ile Çocukların Toplumsal Yaşama Etkin Katılımlarının Sağlanması İçin Yapılması Gerekenlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonumuzun üçüncü toplantısı için bir aradayız.

Toplantı yeter sayımız vardır, toplantımızı açıyorum.

Kıymetli katılımcılar, bugün Komisyonumuzda suça sürüklenen çocuklar konusunu ülkemizde bu alanda yetki ve sorumluluk taşıyan kurumlarımızın verileri, uygulamaları ve sundukları hizmetler çerçevesinde bütüncül biçimde ele almak üzere bir araya gelmiş bulunuyoruz.

Dünya genelinde çocuk suçluluğuna ilişkin eğilimler suçun niteliğinin değiştiğini, suça sürüklenme yaşının giderek düştüğünü göstermektedir. Uluslararası deneyimler erken müdahale mekanizmalarının, önleyici sosyal politikaların ve veriye dayalı politika üretiminin bu alandaki en etkili araçlar olduğunu, kurumlar arası eş güdümün ise hayati önem taşıdığını açıkça ortaya koymaktadır. Bu çerçevede, Türkiye İstatistik Kurumu, Adalet Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığımızdan suça sürüklenen çocuklara ilişkin mevcut verilerini, sahadaki uygulama ve hizmet deneyimlerini Komisyonumuzla paylaşmalarını bekliyoruz. Bu sunumlarda suç profilinden adli sistem içindeki çocukların durumuna, demografik özelliklerden suç türlerine ve mükerrer suça sürüklenme vakalarına, ceza infaz kurumlarından çocuk birimlerinin sahadaki tespitlerine kadar pek çok önemli veri ve değerlendirmeyi birlikte ele alacağımızı ümit ediyorum. Amacımız mevcut tabloyu tüm açıklığıyla ortaya koymak, güçlü yönlerimizi ve geliştirilmesi gereken alanları somut biçimde tespit etmek, çocuklarımızın üstün yararını esas alan, önleyici ve koruyucu politikaların güçlendirilmesine katkı sağlayacak gerçekçi ve uygulanabilir öneriler geliştirmektir. Komisyonumuzun bu çalışmasının yalnızca mevcut durumu tespit eden değil, aynı zamanda çözüm yollarına işaret eden bir zemine dönüşmesini önemsiyoruz. Katkı sunacak tüm kurumlarımıza şimdiden teşekkür ediyor, toplantımızın ülkemiz ve çocuklarımız adına hayırlı sonuçlara vesile olmasını diliyorum.

Bugün toplantımıza saydığım kurumlarımızın sunumlarıyla başlayalım. Daha sonra yine milletvekillerimizden yorum ve sorularını alalım diye düşünüyorum.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Usule dair birkaç şey söylemek istiyoruz sunumlara geçmeden önce Sayın Başkan.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Buyurun, sizi dinliyorum.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Teşekkür ediyorum.

Hoş geldiniz değerli katılımcılar.

Şimdi, usule dair birkaç şey söylemek istiyorum. İlk toplantımızda da metodoloji ve usule dair konuşurken söylemiştik; zaten bu Komisyonun Başkan, Başkan Vekili ve divanı Cumhur İttifakı üyelerinden oluştu. Bu noktada bir muhalefetin dışarıda bırakılmasını eleştirmiştik, bunu doğru bulmadığımızı ifade etmiştik. Tekrar hatırlatmak istiyoruz. Komisyonun çalışmalarının şeffaf olması gerektiğini, uzman seçiminin çoğulcu katılımla olması gerektiğini ve muhalefetin hiçbir şekilde dışlanmaması gerektiğini söylüyoruz. Sivil toplum ve sahadaki gerçek aktörlerin de sürece dâhil edilmesi gerektiğini vurguluyoruz. Şimdi, geçen hafta "Toplantı yapacağız." diye bize bir gündem geldi, toplantı iptal oldu. Gündeme baktığımızda bazı akademisyenler... Akademisyenlerin şahıslarını, seçimini tenzih ederek söylüyorum. Bizler de bazı isimlerin, kurumların, baroların dinlenilmesi gerektiğini söylemiştik. Çalışma takviminin tarafımıza önceden iletilmesi noktasındaki hassasiyetimizi iletmiştik ve bunu tekrar ediyoruz yani iki gün önceden üç günlük bir toplantının takvimini bize atıp gelecek kişilerin sadece kurum bazında olup isimlerin belirli olmaması, hangi konular çerçevesinde sunumlarını az önce elde etmiş olmamız çalışmamızın verimliliği açısından doğru değil dolayısıyla çalışma takviminin iki gün önce, üç gün önce...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Geçen hafta atmıştık Sayın Vekilim, ulaşmamış olabilir mi?

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Yok, hayır.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Geçen hafta kimin geleceğini... 31 Aralıkta atmışız, belki ulaşmamıştır.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Hayır, yok yani birincisi zamanla ilgili. İkincisi, biz çoğulcu bir şekilde yani komisyonun sekreteryası ve divanı, Cumhur İttifakı'ndan oluşan divan kendi başına kimlerin, hangi takvim usulünde davet edileceğini belirliyor. Biz buna sadece buraya iştirak edip katkı sunmaya gayret ediyoruz ve edeceğiz de ama bu noktada hassasiyetimizi bir kez daha ifade ediyorum. Çoğulcu demokrasi ve gerçekten suça sürüklenen çocuklarla ilgili bir sonuca erişmek istiyorsak bu Mecliste çocuklarla ilgili onlarca araştırma komisyonu kuruldu, sonuç hiç yani dolayısıyla muhalefete danışılmadan kararlar alınmasını reddediyoruz ve uzmanları, bürokrasiyi çağırmadan bizlerin de görüşümüzün alınmasını istiyoruz yani ne kaybedersiniz? Dolayısıyla,

bu çok önemli bir şey. Akademisyenler davet ediyorsunuz, güzel; kim seçiyor, neye göre seçiyor? Mesela, bugün Jandarma, Emniyet, Adalet Bakanlığı, TÜİK; bunların hepsi önemli kurumlar -yani TÜİK'i tenzih ederek söylüyorum- hepsini aynı günde dinlememiz de doğru değil. Neden mesela buraya -hani bakanlık çalışanlarını da tenzih ederek söylüyorum- Adalet Bakanı gelmiyor? Yani dolayısıyla şimdi bunların...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Şimdi...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Sorum: Yani şimdi bu çocuklar neden suça sürükleniyor? Yoksulluk yüzünden, eğitimden koparıldıkları için, ailelerinden, sosyal destekten yoksun bırakıldığı için ve çocuk işçiliği göz göre göre büyütüldüğü için...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Aysu Hanım, sorularınıza bire bir cevap vermek istiyorum.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Yo, ben bitireyim, cevap verirsiniz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bugün 4 tane kurum dinleyeceğimiz için...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Ben bitireyim usule ilişkin.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Hepsinin cevabı var.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Ben bitireyim.

Bunların sorumlularını da... Yani aslında her komisyon kurulduğunda aynı bakanlıklar, benzer kadrolar, aynı benzer akademisyenler burada dinleniyor. O yüzden, bir kere bu Komisyon daha baştan bürokrasiye hapsolmuş durumdadır, bunu da reddediyoruz. Dolayısıyla, kadrolu uzmanlar hariç, bağımsız akademisyen ve sahadaki gerçek aktörlerin de muhalefetin söylediği isimlerin çağırılmasını ve bu takvimin tarafımızla önceden istişare edilerek belirlenmesi noktasındaki hassasiyetimizi bir kez daha dile getiriyorum.

Ve dün ben rahatsızlığım nedeniyle toplantıda değildim ama dünkü yönetim şekliyle ilgili de eleştirilerimiz var, onları da Sibel Vekilim söylesin diye rica edeceğim, ona bir söz verirseniz. Dünkü komisyondaki... Ben tutanaklardan okudum ama tamamı yer almıyordu çünkü toplantıyı kapattığınız için stenograflar konuşulanları tutanaklara geçememişti.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Evet, stenografların tutanaklara geçmeyeceği düzeyde konuşmalar oldu orada, geçmemesi iyi oldu.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Sayın Başkan, siz toplantıyı yönetebilirsiniz istediğiniz gibi, evet ama bu yönetim şekliniz bu Komisyonun erişeceği sonuçların da göstergesi olacak. Hani en başta demiştiniz ya "Siyasetüstü bir konu." diye...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Aysu Hanım... Evet.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Ama "Bu, siyasetüstü." diye ancak bir demagoji yapmış oluyorsunuz ve bugün yani dolayısıyla muhalefet partisi milletvekillerinin söz hakları bakidir, komisyon üyesi olsun veya olmasın burada tüm milletvekilleri söz hakkı sahibidir. Siz de o söz hakkını takdiriniz ölçüsünde diyeyim, siz de o söz hakkını bize vermek zorundasınız Sayın Başkan. Bunu ifade etmek istiyorum.

Teşekkürler.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çok teşekkür ediyorum. Kıymetli katkılarınızı, eleştirilerinizi dikkate alacağım.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Usul tartışmasıyla ilgili bir söz verir misiniz? Ondan sonra toplu cevap verirseniz daha iyi olur.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Şimdi, madem konuyu açtınız, ben Aysu Hanım'a cevap vereyim. Dünkü meselenin aslında şu anda hani tartışılması komisyon raporuna nasıl bir bilimsel katkı sunacak bilmiyorum ama madem usul konusunu açtınız, ben de konuşayım.

Bir kere, bu komisyonun çalışma usulüne ilişkin benim de kısa bir hatırlatma yapmaya doğrusu ihtiyacım var. Burada yürüttüğümüz çalışmalar siyasi tartışmalar zemininde yürütülmüyor, biliyorsunuz.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Burası siyasetin ana kademesi Sayın Başkan.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bilimsel düşünce, veriye ve uzman görüşlerine dayalı bir çerçevede ilerlemek zorundadır.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Biz üniversite değiliz, hepimiz siyasiyiz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Hepimizin farklı değerlendirmeleri olabilir ancak bu Komisyonun asli amacı kişisel kanaatleri veya polemikleri dinlemek değil, bilimsel bakış açısıyla yapılan katkıları kayda geçirmektir.

Şimdi, burada soru sorarken de dâhil olmak üzere ya da birbirimize hitap ederken de dâhil olmak üzere asgari bir nezaketi ve bilimsel disiplinle yürüyen bir komisyonun formatına uygun bir nezaketi korumak zorundayız. Dün siz burada olmadığınız için şahit olmadığınız bir şeyi ben yaşayan kişi olarak size nakledeyim.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Ben çalışma takviminden bahsettim.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ben dün konuşma...

Ona da geleceğim.

Ben dün bir açılış konuşması yaptım. Gayet mutedil, bilimsel temelli, son derece ılımlı, hiç siyasetle alakası olmayan, meselenin bütün risk faktörlerini katman katman sayan, hiçbirisinden çekinmeyen bir konuşma yaptım. Daha sonra gelen akademisyenimize söz verdim. Tam akademisyenimiz konuşmaya başlayacak; anladığım kadarıyla grubunuzun sözcüsü gibi davranıyor, sayın vekilimiz...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Hepimiz eşitiz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Sayın vekilimiz "Konuşmanızı bir daha yapar mısınız?" dedi. Ben orada bir şeye takıldım.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Siz...

SELMA ALİYE KAVAF (Manisa) - Hayır, ben oradaydım, öyle demedi.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ne dedi? Tekrar...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Siz çok...

SELMA ALİYE KAVAF (Manisa) - "Bir cümleyi anlayamadım." dedi, onu sordu.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Şimdi, bir dakika...

Neye takıldığını ben biliyorum onun aslında...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Sizin zaten o çok bilmenizden kaynaklandı problem.

MUSTAFA KÖSE (Antalya) - Orada hangi cümlenin olduğunu anlamak mümkün değil, konuşmayı baştan tekrar etmek gerekecek bu sefer.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Şimdi, ben kendisine söz...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Ama dedim ki...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Şimdi, bakın, birbirimize...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Bir iki cümle dedim.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Biz burada müsaviyiz, hepimiz milletvekiliyiz, hepimiz bu milletin evlatlarıyız, burada onurlu bir görev yapıyoruz ve amacımız çocuklarımıza, ülkemize bir katkı sağlamak. Tamam mı? Burada hepimizin zamanı çok kıymetli. Benim polemikle ve veriye dayanmayan görüşlerle kaybedecek vaktim yok. Yine vekilimizin açtığı...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Milletvekili istediğini söyleyebilir.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bir dakika, bitireyim.

Yine vekilimizin açtığı bir konuyla on dakika kaybettik. Gelen hocamıza işte dedi ki "Boşanma danışmanlığı, biz buna karşıyız..." Hocalarla falan bir polemik...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - İstediğini söyler.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - O sizin söylediğiniz tarzda benim şeyimi yapmanız çok yakışıksız yani.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bakın, bir dakika...

Bakın, hanımefendi baro başkanı...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Hiç öyle bir şey, böyle böyle demedim. Çok ayıp!

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Hanımefendi baro başkanı...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Ben size çalışma takvimiyle ilgili...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ona da geleceğim, bir dakika.

Hanımefendi baro başkanı olduğu için ben fikrine itimat ettim fakat...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Milletvekili derseniz çok memnun olurum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Evet, sayın milletvekilimiz baro başkanı ve hukukçu olduğu için benim uzmanlık alanımın dışında ben fikrine itimat ettim fakat boşanma arabuluculuğu kesinlikle birleştirmeye yönelik değil. Boşanma sürecinde boşanmanın...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Çok farklı... Böyle bir şey mi...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bunun için on dakika tartıştık. Bakın, burada her...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Siz konuştunuz alanınız olmadığı hâlde on dakika.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Hayır, sizin...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Ben sadece...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bakın, konuya odaklanamıyoruz.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Neyse siz konuşun, sonra söz verin de...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Mesela, gelen uzmana diyorsunuz ki "Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığında kaç bin uzman var?" Bunu Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı güncel veriyi verebilir yani bilimsel, odaklanarak ve birbirimize saygı duyarak...

Bir mesele daha var: Dün sayın vekillerimizin görüşlerini çok önemsediğimiz için ne yaptık? Grup toplantınızı bekledik ve saat üçte açmayı uygun gördük çünkü sizlerin burada katılımı çok önemli fakat Rize'ye bir tane uçağımız olduğu için saat yedide hocamız gitmek zorunda; bundan dolayı da bir beş dakika polemik yaşandı hocamıza da böyle bir sert çıkarak. Usul tartışması yapıyorsak ben bu usulü kabul etmiyorum.

Ve şuna gelelim, Aysu Hanım şuna gelelim: Bakanlarımız elbette ki gelecek.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Derdim Bakan değil, bugün 4 kurumu...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Biz bugün, divan seçimi hariç ikinci toplantıda olmamıza rağmen siz Komisyonumuzun ne kadar kötü çalıştığını, işte bürokrasiye mahkûm olduğunu...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Kötü demedim.
BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Daha gelecekleri bilmiyorsunuz.
SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - İşte zaten mesele o.
BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Biz Bakanlarımız...
AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Bilelim diyoruz, beraber konuşalım, istişare yapalım.
BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Şimdi, bakın, ilk toplantıda dedik ki size: İlk iki haftada mevcut durum analizi yapacağız. Mevcut durum analizi neyle yapılır?
AYSU BANKOĞLU (Bartın) - İstişare yapalım Sevgili Başkan.
BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Hayır, mevcut durum analizi veriyle yapılır.
AYSU BANKOĞLU (Bartın) - İstişare yapalım diyoruz.
BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Burada en önemli kurumlar, daha sonra bakanlarımız da gelecek.
AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Gelmesin demiyoruz Sevgili Başkanım.
BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Şimdi, bence bunun...
EROL KELEŞ (Elâzığ) - Başkanım, bir önerim olacak yani...
AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Ben istişareyle yönetelim diyorum.
BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bakın, bu mesele acil bir mesele. Paralel, eş zamanlı raporlamasının yapılıp, fikrî takibinin de düzgün yapılıp icraata geçmesi gereken bir mesele.
AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Sevgili Başkanım, şimdi, bakın...
BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bakın, benim burada tek derdim...
AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Şahsi algılama...
BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bakın, burada karşılıklı, beni kimse nezaket... "Çok kabasınız, antidemokratsınız." denildi bana dün, tamam mı?
AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Ben şahsi bir şeyden bahsetmiyorum.
BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ben nezaketimle tanınan bir insanım, hiç üzerime alınmadım, size mukabele ederek "Kabasınız." bile demedim fakat şu anda hem bilimsel disipline hem de şeye uzatıyor.
AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Birlikte belirleyelim, önceden haberimiz olsun.
BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Konuklarımızı dinleyelim, bu usul tartışmasını yapalım.
MUSTAFA KÖSE (Antalya) - Konuklarımızı gönderdikten sonra bu konuları konuşalım, bekletmeyelim.
SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Ben, şimdi...
BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Evet, bekletmeyelim.
SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Sayın Başkan, şimdi, benimle ilgili konuştunuz, birçok arkadaşım burada yok, cevap hakkı doğdu. Birçok arkadaşımız burada yoktu, ne olduğunu kimse...
MUSTAFA KÖSE (Antalya) - Sibel Hanım, bunu uzatmaya gerek yok.
BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Siyasi polemiği gidin, Genel Kurulda yapın ya! Burası bilimsel bir...
SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Sizin bir polemik takıntınız mı var?
BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Sizin bir tarz...
SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Biz siyasetçiyiz, o zaman biz verelim bilimsel...
AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Kısa bir söz verin Sayın Başkan.
SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Şimdi, bakın, siz burada benim bulunduğum ortamda yapmadığım şeyleri yapmış gibi gösterip bir de şeyleri de böyle anlatarak...
MUSTAFA KÖSE (Antalya) - Sibel Hanım, bence hiç uzatmayalım.
BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ayıp ediyorsunuz.
SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Hayır, ben bir cevap vereyim, ondan sonra...
BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bakın, siz daha sabote etmeyin toplantıyı.
SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Böyle bir şekilde gitmez...
BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Sabote etmeyin.
SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Sizin bütün kelimeleriniz sabotajın kendisidir.
Şimdi, bana cevap hakkı verin, ben konuşayım, ondan sonra; böyle bir şey olmaz.
ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Konuşuyorsunuz zaten.
SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Hayır ama zapta geçmiyor ki.
SELMA ALİYE KAVAF (Manisa) - Ama mikrofonu açacaksınız.
SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Dün de öyle yaptı. Mecliste bu kadar bir sürü tartışmalar yaptık, ilk kurulan komisyon mu bu? Ne tartışmalar geçtik, mikrofonun kapatıldığını, buradaki arkadaşların gönderildiğini...
BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Mikrofon kapatılmadı.
SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - "Sizi ben ondan sonra dinleyeyim şimdi." denildiğini duydunuz mu arkadaşlar?

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Hayır, üç saat otuz beş dakika sonra sizin hakaretlerinizi dinleyemezdim.
SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Şimdi, söz verir misiniz? Fuzuli yere burada zaman kaybetmeyelim. Şimdi söz verin.
AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Sevgili Başkanım...
BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Size söz veriyorum, sonra iki üç dakika...
SELMA ALİYE KAVAF (Manisa) - Sayın Başkan...
SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Siz konuşun isterseniz, sonra...
BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Lütfen...
Talepte bulunun ama şu anda çocukları araştırmıyoruz, başka bir şey yapıyoruz sayenizde.
SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, kıymetli...
BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Basın mensuplarını dışarıya davet edebilir miyiz? Şu anda bilimsel bir tartışmadan ziyade komisyonun gündeminin önüne geçildi.
AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Niye ya? Usul tartışması...
BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Aysu Hanım, ben öyle düşündüm.
AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Basını ben çağırmadım.
BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Görsel basın mensuplarını lütfen dışarıya davet ediyorum.
SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, kıymetli bakanlık bürokratları; hepinizi sevgi ve saygılarımla selamlıyorum.
Herkesin aslında çözüm beklediği çok önemli bir komisyonda birlikteyiz ama burada eşitlik vardır, elbette ki bir başkan olacaktır, zaten belli kimlerin olacağı. Tüm demokratik taleplerimize rağmen zaten tek taraflı oluşturulan bir divan burada var, önemli değil, devam ediyoruz. Dün karşılaştığımız problem de Sayın Başkanın daha okudu, ben sadece buradan...
BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Nereye konuştunuz, onu da söyleyin bari.
SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Bir dakika... Şuradan duyabilecek...
BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Hani "Bir daha dinlemek isterim." dediniz ya, neye takılmıştınız, onu da öğrenelim, aydınlanalım.
SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Sizin işte tavrınız bu. Nereye takıldığımı kendi kafanıza göre taktığınız için bütün gelişmeleri ona göre programladınız.
BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Evet, bütün konuşmamı tekrarlamamı istediniz çünkü.
SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Şimdi, ben size gayet nazik, kısık bir sesle de dedim ki "Lütfen..."
BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Yo, gayet açık bir sesle dediniz.
SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - "Lütfen, burada ilk iki cümleyi bana okur musunuz?"
MUSA KÜÇÜK (Gümüşhane) - Şimdi, ben anlamadım ki bu niye gündeme geldi?
SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Şimdi şöyle: Ondan sonra...
BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Hanımefendi bir teskin olsun da biraz çalışıp...
AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Usule dair konuşuyoruz. Bir müsaade eder misiniz?
MUSA KÜÇÜK (Gümüşhane) - Orada tartışacak bir şey de yoktu.
SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Evet, ben hakaret mi yaptım?
MUSA KÜÇÜK (Gümüşhane) - Şimdi, bakın, ben bir şey diyeceğim...
SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Sayın vekilim, ben hakaret mi yaptım? Doğru bulmazsınız, bana şeyden okuyun diye. Aynen böyle bir tarz...
BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Hayır, hakaret değil ama ayıp ettiniz.
SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Şimdi, ben söyleyeyim, bir dakika, ben konuşacağım yani.
MUSA KÜÇÜK (Gümüşhane) - Şu polemiklere muhatap olmak istemiyorum ben ya.
SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Hayır, polemik değil. Tamam, bana burada isnat edilen bir suçlama var, ben bunu cevaplayacağım, sizin öyle demenizle bu iş kapanacak değil yani.
BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Sayın Vekilim...
AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Bir müsaade...
MUSA KÜÇÜK (Gümüşhane) - Siz kendiniz burada yoksunuz, mazeretiniz varmış... Geldiniz, toplantıyı sabote ediyorsunuz burada...
MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Öyle demeyin ama...
AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Ben mi...
MUSA KÜÇÜK (Gümüşhane) - Evet...
SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Şimdi, bir dakika... Tamam, ben konuşmaya devam ediyorum...
AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Siz beni dinlemediniz mi?
MUSA KÜÇÜK (Gümüşhane) - Böyle bir şey var mı ya!

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Sayın Başkanın tutumu böylesine önemli bir komisyon komisyona başkanlık etmek üzere kurgulanmış değil anladığım.

MUSA KÜÇÜK (Gümüşhane) - Sibel Hanım, bu toplantıya bakın... Biz iki saat sizi mi bekleyeceğiz?

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Sayın Vekilim...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Ön şartlı bakıyor Sayın Başkan, benim sadece şu başlığı okuyun, "Nereyi okuyacağım." demesi üzerine, ilk iki cümleyi okuyun o zaman dememi bile... Nereye takıldığımı anlamış şu kadar dememden...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Böyle değil ya.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Dedim. İki cümleyi...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Başka...

MUSTAFA KÖSE (Antalya) - Yok, onu demediniz.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Soru geldi...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ayıp etti ya.

MUSTAFA KÖSE (Antalya) - Şimdi, baştan dönüp tekrar okuması gerekecek.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Hayır, hayır. Siz bana "Nereye okuyacağım." deyince ilk iki cümleyi okuyun dedim dolayısıyla...

MUSTAFA KÖSE (Antalya) - Yok.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çünkü "hoş geldiniz" ilk iki cümle.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Şimdi, bundan sonra... Siz bana onu sorduğunuz için öyle söyledim. Bundan sonra gelişen süreçte, bakın, milletvekili arkadaşlarım, hiçbirimizin birbirinden üstünlüğü yok. Sayın Başkan kendini öğretim üyesi falan sayıp bizi de burada öğrenci sayabilir.

MUSTAFA KÖSE (Antalya) - Yok ya.

ORHAN ATEŞ (Bayburt) - Öyle bir şey yapmıyor.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Ama bu, gerçek bir şey değil. "Polemik istemiyorum, burası siyasi bir şey değil."

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Polemik istemiyorum, aynen öyle.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Her ağzımızı açtığımız şey polemik değil ki. Zaptı okuyun, daha ilk başta bana "politik" dedi. (Gürültüler)

MUSTAFA KÖSE (Antalya) - Hiçbir şey yoktu orada.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Şimdi, arkadaşlar, bir dinleyin, kendimi ifade edeyim. Niye bu kadar antidemokratik oluyorsunuz?

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Şimdi, bakın...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Şimdi, benim tepkim orada konuşan arkadaşlara değil, saat daha beşi çeyrek geçmiş, Sayın Başkan dedi ki "Hocamız gidecek." Soruları sorma zamanımız kısıtlandı, onun üzerine dedim ki üç tane değerli bilim insanı gelmiş. Benim Zeki Hocayla hiç problemim yok. Öyle beni taklit ettiği gibi, Zeki Hocaya bir şey söylemedim ben. Siz de burada şahitsiniz. Dedim ki bunun önceden iyi planlanması, yapılması gerekiyordu. Ona göre 3 tane sunum yapılacak, biz soru soracağız; bu, doğru bir planlama olmamış dedim. Dediğim bu ve o arada da Sayın Başkana dedim ki "Bu tartışmalar onların huzurunda olmasın, daha sonra bize söz verecek misiniz?" "Vereceğim." dedi burada. Ondan sonra benim o konuşmamı bile diyor ki...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - On beş dakika konuştunuz siz.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Ya, olabilir, konuşmam gerekiyorsa konuşurum. Benim orada konuşmalarımın...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Tamam, toplantıyı kapatınca tekrar söz isteyip hakaret edemezsiniz.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Nereden biliyordunuz hakaret edeceğimi?

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Tüm söylediklerinizi hakaretten ibaretti.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Ya, siz çok ön yargılısınız.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Şimdi, Allah rızası için...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Bir dakika, bitireyim. Arkadaşlar, geldik, ondan sonra, ben konuşmamı tamamen onlara yönelik yaptım, bütün şeylerimin ardından bir soruyla bitirdim. Kusura bakmasın, yaşı kadar bizim mesleki deneyimimiz var bu konuda.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Fark ettik, bravo!

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Şimdi, bilimsel bilmem neymiş, burada elbette ki siyasi görüşlerimiz olacak, siyasi tutumlarımız olacak. Böyle bir komisyon olabilir mi? Burada Amerika'yı yeniden keşfetmiyoruz, bunların hepsinin bilimsel çalışmaları yapılmış, edilmiş. Biz niye dinliyoruz? İstatistiki çalışmalar var, dinlemeye de gerek yok, açardık okurduk bunları. Niye çağırıyoruz? Böyle bir şey olabilir mi? Her siyasi parti kendi görüşü doğrultusunda soruları soracaktır, cevaplarını da bekleyecektir; bu kadar basit. Şimdi, her şeye "Polemik konusudur." demek, her şeye "siyasidir" demek "Ben böyle istemiyorum, böyle bir şey olmayacak, bilimsel bir komisyondur." demekle bir şeye biz varamayız. O zaman biz gidelim, Sayın Başkan istediği gibi bilimsel konuşmaları yapsın. Böyle bir şey olabilir mi? Kesinlikle dünkü sözümün tekrar bana verilmemesini ve belki Meclis tarihinde ilk defa olacak şekilde mikrofonum kapatılarak "Ben toplantıyı kesiyorum, sizi de gayriresmî şekilde dinleyeceğim." denmesini kabul etmiyorum,

reddediyorum! Bunu tüm milletvekillerinin de reddetmesi gerekir. Tutanakları okuyun, orada anormal bir şey görür müsünüz? Ondan sonraki tartışma bölümü ayrı, zaten kapatıldı.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Şimdi, mikrofonunuz açık olmadığı için tutanaklara girmedi söylediğiniz söz.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Sizi kapatıyorum... 18.11'de kapatılmış. Arkadaşlar, burada sekiz saat komisyon çalışmaları yapılıyor, böyle bir gerekçe olabilir mi? O zaman bu toplantı ne zaman bitecek, Sayın Başkan şimdiden bize söylesin. Bir programsızlık var, 3 konuşma... Bugün de 4 önemli kurum çağırılmış. Ne kadar konuşmacıya süre verilecek, ne kadar zaman sonra kapatacağız Komisyonu, o zaman bunu söylesin.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Söylemiştik.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Sayın Başkanın keyfi geldiği zaman ben bunu...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Söylemiştik.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Ya, siz farklı bir toplantıyı mı yönettiniz? Biz farklı bir toplantıda mıydık?

Dolayısıyla, arkadaşlar, bunun çok basit, biraz daha demokratik olalım, bu Sayın Başkanın tavrı daha demokratik olsun ve biz bu çalışmalara devam edelim.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Tamam, çok teşekkür ediyoruz Sibel Hanım. Dün olduğu gibi, bugün de çok kıymetli katkılarınız oldu. Sükûneti sağlayalım.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Bir şey soracağım: Her kurumdan sonra söz verecek misiniz?

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Müsaade ederseniz söyleyeceğim onu da.

Her bir kurum için yirmi dakika öngördük.

Dün toplantıda önce kurumlarımızı dinledik, sunumları yirmişer dakika, daha sonra toplu aldık bütünsel olsun diye. Bunda mutabıkız değil mi? Yani şu anda bir süre kısıtımız yok.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Başkanım, buna itirazımız var. Bize "Yirmişer dakika konuşacaksınız." deyin, bilelim, bilmiyoruz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Nasıl?

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Dün birinci konuşmacının konuşması bittikten sonra yirmi artı beş, ikinci konuşmaya dediniz. Yani biz bilmiyoruz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Şöyle yapalım: Yirmişer dakika sunumlarımızı dinleyelim, daha sonra...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - İsterseniz geceye kadar dinleyelim.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ben saat tahdidi olmayan toplantıların faydasına inanmıyorum çünkü insanlar yoruluyor, dikkat dağılıyor, bir saatte konuşulacak meseleyi de beş saatte konuşmayı çok etkin bulunuyorum hiçbir açıdan. Dolayısıyla konuya odaklanırsak gayet güzel yetişir diye düşünüyorum.

İlk kurumumuzu dinlemek için TÜİK Başkan Yardımcımız Sayın İbrahim Demir'den kıymetli bilgileri almak üzere mikrofonu kendisine uzatıyorum.

TÜİK BAŞKAN YARDIMCISI İBRAHİM DEMİR - Sayın Başkanım, sayın milletvekilleri, sayın kurum yöneticileri ve değerli uzmanlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Türkiye İstatistik Kurumu idari kayıtlardan ve farklı zamanlarda yapmış olduğu çeşitli araştırmalarda aileye yönelik, kadına yönelik, yaşlılara yönelik, gençlere yönelik ve çocuklara yönelik veriler toplamaktadır. Bu verilerin bir kısmı demografik veriler olmakla birlikte sosyal veriler de bunun içindedir. Bununla birlikte bazı bakanlıklardan farklı zamanlarda yine farklı veriler elde etmekteyiz. Elimizde bulunan mevcut verileri derleyip toparladık ve bu verileri size 2 Daire Başkanım -birisi Demografik, diğeri de Sosyal Daire Başkanı olmak üzere- yirmi dakikayı geçmeyecek şekilde elimizdeki verilerle ilgili sizin bizden talep etmiş olduğunuz bilgilere yönelik açıklamalar ve bilgiler verecektir. Orada ekstradan talep etmiş olduğunuz bazı bilgiler İçişleri Bakanlığıyla ve millî eğitim bakanlığıyla bir protokol yapılıp oradan bize T.C. bilgileriyle verilerin akması lazım ki orada bizden istediğiniz bazı özel veyahut da genel bilgileri de üretebilelim.

Şimdilik ben bu kadar konuşma yapıyorum, sözü Turgay Başkanıma bırakıyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Sunum yapmadan önce kendinizi kısaca tanıtırsanız stenograf arkadaşlar da kayda geçirmiş olur.

TÜİK SOSYAL İSTATİSTİKLER DAİRE BAŞKANI TURGAY ALTUN - Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri, değerli bürokratlar; adım Turgay Altun, Türkiye İstatistik Kurumunda Sosyal İstatistikler Daire Başkanı olarak görev yapıyorum.

Bugün burada çocuk nüfusuna ilişkin istatistiklerle alakalı bir sunum yapacağız. Hem genel olarak çocuk nüfusuyla alakalı istatistikler, bunun eğitim boyutu, yoksulluk boyutu olsun, aynı zamanda, yine, suça sürüklenmeyle alakalı da elimizdeki mevcut verilerden bir sunum yapacağız şu anda.

Sunumumuzun içeriği, öncelikle çocuk nüfusumuzun demografik yapısından bahsedeceğiz. Daha sonra bu nüfusumuzla alakalı yaptığımız TÜİK çalışmalarını anlatacağım. Son olarak da çocuk nüfusuyla ilgili yaptığımız farklı istatistiklerden bahsedeceğim.

Öncelikle, ülkemiz nüfusuna kısaca bakacak olursak son, geçen sene yayınlanan ADNKS'ye göre nüfusumuz 85 milyon 664 bin. Bunun yüzde 50,02'si erkek, 49,98'i kadın yani dengeli olarak kadın ve erkek nüfusumuz paylaşılmış durumda. Çocuk

nüfusumuz toplam olarak 0-17 yaş için 21 milyon 817 bin, bu da nüfusumuzun yüzde 25,5'ine tekabül ediyor. Çocuk nüfusumuzun sayısı ise yüzde 51,3'ü erkek, yüzde 48,7'si ise kız çocuklardan oluşuyor yani yaklaşık olarak sokakta gördüğümüz her 4 kişiden 1'i çocuk şu anda. 1950'lerden başlarsak eğer grafiğimize, çocuk nüfusumuz, bahsettiğimiz yüzde 25 aslında yüzde 45'ti; bu 70'lerde yüzde 48,5'e geldi yani aslında nüfusumuzun yarısı 0-17 yaş arası nüfustu. Bugün itibarıyla yüzde 25,5 çocuk nüfusumuz ama yaptığımız nüfus projeksiyonlara göre bu nüfusun zaman içerisinde azalmasını bekliyoruz. "Demografik geçiş" dediğimiz bir teori var biliyorsunuz, işte, ülkeler kalkındıkça doğurganlık azalır, beklenen yaşam süresi artar; bu da çocuk nüfusun oranının her daim azalmasına yol açıyor. Ülkemizde ana senaryoya göre şu anda 2100 yılında 14,5 olması bekleniyor çocuk nüfusumuzun, bu da 48,5'lerden geldiğimiz durumu göz önünde gösteriyor.

Biz kurum olarak hem bakanlıklarla hem uluslararası kuruluşlarla ortak çalışmalar yürütüyoruz. Bunlardan bir tanesi de UNICEF Türkiye'yle yaptığımız mutabakat zaptı çerçevesinde yürüttüğü çalışmalar. UNICEF Türkiye'yle beraber yaptığımız bir çalışma da İstatistiklerle Çocuk çalışması. Burada yoksulluktan eğitime, sağlıktan istihdama kadar çocuklarla alakalı her türlü istatistik derlenip tek bir yayın hâlinde kullanıcılara sunuluyor, "web" sayfamızdan ulaşılabilir. Yine, çocukların, kendilerinin istatistikleri şeklinde bağlanıp "web" sayfamızdan isimlerini arayarak, boylarını, kilolarını aratarak çocuklar için birazcık istatistik okuryazarlığını artırmak amacıyla ve biraz daha bu işi sempatik hâle getirmek için "web" sayfası oluşturduk. Burada çocuklar kendi adını aradığı zaman, kendi adından ilinde ve Türkiye'de kaç tane aynı isimde çocuk var, kendi boyu, kilosu Türkiye ortalamasının altında mı, yoksa üstünde mi, bu şekilde birazcık istatistik okuryazarlığı artırmaya yönelik bir portalımız. Bu da "web" sayfamızdan erişebilir durumda.

Biraz önce bahsettiğim gibi, biz hem Kurum olarak kendimiz müstakil çalışma yürütüyoruz hem de bakanlıklarla birlikte çalışmalar yürütüyoruz. Türkiye çocuk araştırması yapmıştık, 2022 referans yılı, 2023 yılında yayınlamıştı haber bülteni. Türkiye İstatistik Kurumu, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü ve UNICEF Türkiye'nin iş birliğiyle bu çalışmamızı yürüttük ve yayınladık. Bu Türkiye'de ilk defa doğrudan çocuklara yönelik bir istatistik haber bülteni olarak, alan araştırması olarak yayınlanmış oldu. Burada içerisinde 0-17 yaş arası çocuk bulunan hanelerde anketler uygulandı ve bu anketlerde 13-17 yaş grubunda çocuğun kendisinden, alt yaş gruplarında da annelerden ya da velilerden bilgiler alınarak çocuklara ilişkin istatistikler derlenmiş oldu. Bu da dediğim gibi, Türkiye'de bir ilk araştırma olarak kayda geçti. Araştırmanın sonuçları 22 Mart 2023 tarihinde duyurulmuştu kurumumuzda yapılan bir toplantıyla.

Yine, çocuk nüfusuna ilişkin başka istatistiklere baktığımız zaman, demografik yapıya baktığımız zaman, demografik yapı bizim için çok önemli çünkü hem çocukların toplam nüfus içindeki payı hem de bunların kız-erkek şeklinde dağılımları her zaman en önemli göstergelerden biridir bu anlamda. Yaş gruplarına göre baktığımız zaman çocuklarımızın çoğunluğunun 5-9 yaş grubunda olduğunu görüyoruz. 0-4 yaş grubu çocuklarımız yüzde 23,3; 10-14 yaş grubunda da yine yüzde 30'a yakın bir grup var, yüzde 17,8'i de 15-17 yaş arasında çocuk nüfusumuzun. İllere göre çocuk nüfusun toplam nüfus içindeki oranına baktığımız zaman, doğuya gittikçe, güneydoğuya gittikçe çocuk nüfus oranının arttığını görüyoruz. Bu da zaten toplam doğurganlık hızıyla da ilişkili bir göstergedir. Batı illerimizde, kuzey illerimizde biraz daha çocuk nüfus oranının az olduğunu görüyoruz. En yüksek olarak Şanlıurfa'da yüzde 43,8 yani Şanlıurfa'da yaklaşık olarak her iki kişiden 1'i çocuk ama Bartın'a gittiğimiz zaman bu oran yüzde 18'e düşüyor yani beş kişiden 1'e düşüyor. Bu da coğrafi olarak çocukların dağılımını gösteren önemli bir grafik.

Yine, ülkelere baktığımız zaman, Türkiye şu anda yüzde 25,5'le 2024 yılı itibarıyla dörtte 1 oranında çocuk nüfusuna sahip; bu mesela Kore'ye gittiğimiz zaman, Japonya'ya gittiğimiz zaman yüzde 13'lere, 14'lere düşüyor ki gösterdiğim gibi 2100 yılında bizim de bu durumda olmamız şu anda projekte ediliyor ana senaryoda ama Afrika ülkelerine baktığımız zaman da Orta Afrika Cumhuriyeti, Nijer, Somali gibi ülkelerde çocuk nüfusun toplam nüfusun yarısından fazla olduğunu görüyoruz. Bu da dediğim gibi, yine doğurganlıkla ve beklenen yaşam süresiyle bağlantılı. O ülkelerde çocuklar çok doğuyor, insanlar daha erken ölüyor; bu da doğrudan bu oranı etkileyen bir faktör.

Avrupa Birliğine baktığımız zaman, Türkiye Avrupa Birliği ülkeleri arasında 1'inci sırada. Avrupa Birliği ülkeleriyle kıyaslarsak Türkiye'yi, bize en yakın İrlanda, İsveç ve Fransa var, yüzde 20'lerin üzerinde bu ülkeler ama İtalya, Portekiz ve Malta'ya baktığımız zaman yüzde 15 civarında olduğunu görüyoruz bunların; bu ülkeler yaşlanan çocuk nüfusun düşük olduğu ülkelerdir.

Birazcık daha ayrıntılı istatistiklere geldiğimiz zaman, mesela eğitim istatistiklerine baktığımızda, burada Millî Eğitim Bakanlığımız tarafından yayınlanan okullaşma oranları göstergesi var. Okullaşma oranlarında Avrupa Birliği ülkeleriyle kıyaslanabilir durumda, iyi durumdayız. İlkokul, ortaokul, ortaöğretim seviyesinde de hepsinde de yüzde 80'in üzerinde okullaşma oranlarımız var. Tabii, bu eğitim kademesi arttıkça biraz düşüş sağlanıyor ama özellikle ilkokul ve ortaokul seviyesinde okullaştırmadığımız çocuk çok sınırlı.

Yine, eğitim kademesine göre ve cinsiyete göre tanımlamalara baktığımız zaman, ilkokullarda ve ortaokullarda bu oranın yüzde 100'lere yakın olduğunu görüyorken ortaöğretimde biraz daha düşük olduğunu görüyoruz ama bu da yine uluslararası mukayeselere baktığımız zaman Türkiye'nin iyi durumda olduğu göstergelerden biridir.

Yoksulluk oranı... Türkiye'de 2024 yılı itibarıyla 7 milyon civarında yoksul çocuk olduğunu tahmin ediyoruz. Bunlarda kız çocuklarının az bir farkla daha yüksek oranda olduğunu görüyoruz. Toplamda yüzde 32 oranında çocuk yoksulluğu mevcut. Bu tabii, bir anket sonucunda ulaşılan bir tahmin. Yoksul çocuk oranının yine bahsettiğim gibi, son sekiz dokuz yıllık trende baktığımız zaman çok değişmediğini görüyoruz, yüzde 31, yüzde 32'ler civarında seyrediyor.

Maddi yoksunluk çeken çocukların oranı yine yüzde 30'lar civarında. Burada yoksunlukta biraz daha farklı, yoksulluk biraz daha gelire bağlıyken maddi yoksunlukta biraz daha sahip olunan eşyalara göre bir kriter belirleniyor. Burada da yine toplam nüfusun az da olsa üzerinde bir yoksulluk oranına sahip. Çocuklarımızın sahip olduğu eşyalara göre bir dağılıma baktığımız zaman, aslında boş zaman aktivitelerine katılma konusunda bir eksiklik görüyoruz. Onun haricinde, hani, giysi konusunda, ayakkabı konusunda, sebze meyve tüketimi gibi, kitaplar, kendine ait oda gibi alanlarda çocuklarımızın çok yoksunluk çekmediğini görüyoruz. Durum çok iyi durumda ama birazcık belki boş zaman aktivitelerine katılma durumunda düşüklük olduğunu görüyoruz.

Çocukların sağlık durumuna baktığımız zaman da yine Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması sonuçlarına göre çocuklarımızın yüzde 95 civarında sağlık durumunun ailelerinin beyanı şeklinde iyi olduğunu görüyoruz. Kötü olanların durumu zaten yüzde 1 civarında, çok önemli bir, yüksek bir gösterge değil burada. Tabii, düşük de olsa yaş grubu arttıkça bir düşüş oluyor, 95'lerden 94,7; 93,5 şeklinde seyrediyor ama çok sorunlu bir gösterge değil.

Çocuklarımızın bilişim teknolojileri kullanımı konusuna baktığımız zaman -bu da yine Kurumumuzun yaptığı Çocuklarda Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması iki yılda bir yapılıyor- internet kullanımında, cep telefonu kullanımında, dijital oyunlarda, sosyal medya ve bilgisayar kullanımında erkek çocuklarının kız çocuklarına oranla daha fazla bu araç gereçleri ve bu teknolojileri kullandığını görüyoruz. Genel olarak tüm göstergelerde erkekler kızlardan biraz daha üstte ama dijital oyunlarda zaten biraz toplumda da görüldüğü üzere erkekler biraz daha çok oyun oynuyor, bunu daha çok görebiliyoruz. Erkeklerde oran 83 iken kızlarda oran 65 civarında. İnternet kullanımından bahsetmiştim, bunu da ilerleyeyim hızlıca. Düzenli cep telefonu kullanım sürelerine baktığımız zaman, burada yine çocuklarımızın çoğunluğunun yaklaşık bir saat civarında günlük olarak akıllı telefon veya cep telefonu, tablet kullandığını görüyoruz. Bu zaten çağımızın aslında genel olarak tüm ülkelerde geçerli bir durumu, şu anda çocuklarımız ekrana çok bağımlı durumda. Bu, uluslararası olarak da bu şekilde olan bir göstergedir. Düzenli cep telefonu kullanan çocuklarımız bunu nerede kullanıyorlar? Buna baktığımız zaman, yaş grupları bazında en çok büyük yaş gruplarında yani 11-15 yaş grubunda çocuklarımızın en son uyumadan önce cep telefonunu kontrol ettiğini, en az otuz dakikada bir eline telefonu aldığını -bu aslında bizim de yaptığımız bir durum- bunları görüyoruz. Burada, tabii, yaş arttıkça şey de artıyor, kırmızı-bordo olan trend onu gösteriyor. En az birini yapan, gördüğünüz gibi, 11-15 yaş grubundaki çocuklarımızın yüzde 68,7'si en azından o gün içerisinde bu aktivitelerden birini cep telefonuyla yapıyor yani yemek yerken cep telefonu kullanıyor ya da televizyon izlerken aynı anda cep telefonu kullanıyor. Bu da aslında yine ekran bağımlılığını ve dijital bağımlılığı gösteren göstergelerden bir tanesi.

Bu, Aile Bakanlığımızın sorumluluğunda olan bir gösterge ama biz de yayınladığımız için bunu da koymuş bulunduk. Bunu isterseniz geçeyim, bu doğrudan bizimle alakalı değil.

Yine, ADNKS sonuçlarına göre, annesi ya da babası ölen çocukların sayılarına baktığımız zaman, annesi ölen 81 bin, babası ölen 258 bin, her iki ebeveynden de yoksun çocukların da 5 bin civarında olduğunu görüyoruz Türkiye'de.

Türkiye Çocuk Araştırması'na göre, akran zorbalığı konusunda yani diğer çocuklar tarafından okulda ya da oyun ortamında zorbalığa maruz kalan çocuklar ayda en az birkaç kere olmak üzere burada erkek çocuklar yüzde 13 civarında, kızlar 14 civarında. Yaş gruplarına göre 6-12 yaş grubunda daha çok yaygın olduğunu görüyoruz bunun ve işlevsel zorluğu olan çocuklarımızda yani herhangi bir küçük de olsa engeli olan çocuklarımızda bunun daha yüksek olduğunu görüyoruz. İşlevsel zorluğu olmayanlarda 11 iken, işlevsel zorluğu olanlarda yüzde 27 civarında zorbalığa uğradığını görüyoruz. Bu da yine ailelerin beyanı üzerine üretilen bir istatistiktir.

Ebeveynleriyle ilgili çocukların görüşlerine baktığımız zaman bu, çocukların doğrudan kendilerinin cevap verdiği bir soru. Aslında çocuklarımızın ebeveynlerine ihtiyaç duydukları zaman onlardan gerekli desteği aldığını buradaki istatistikten görebiliyoruz yani onları cesaretlendirdiklerini, onlara yardım ettiklerini, onları önemsediklerini ve onları destekliklerini buradan görebiliyoruz. Bu da böyle bir göstergeydi.

Güvenlik birimine gelen veya getirilen çocuk istatistiklerine geldiğimiz zaman, bu daha ziyade, daha spesifik, konumuzla daha ilgili bir konu. Ön taraf biraz daha aslında bu konuya girişti yani "Çocuklarla alakalı neler var istatistik olarak?" diye. Şimdi, 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu gereğince, Türkiye İstatistik Kurumu hem veri üretmekle hem de sistemin koordinasyonundan sorumlu, bu kapsamda da beş yılda bir Resmî İstatistik Programı yayınlıyoruz biz. En son 2022-2026 dönemi, şu anda son yılındayız, bir sonraki dönem de başlayacak, beşinci dönem de başlayacak. Resmî İstatistik Programı Cumhurbaşkanımızın kararıyla Resmî Gazete'de yayınlanır ve bir mevzuat hükmündedir, Cumhurbaşkanı kararı hükmündedir. Burada aslında Türkiye'de bu beş yıl boyunca hangi istatistikler kim tarafından, hangi kurumlarla iş birliği içerisinde, ne sıklıkla -yıllık mı, aylık mı, üç aylık mı, yoksa beş yıllık mı- hangi veri kaynaklarından -yani Başkanımızın söylediği gibi; idari kayıtla mı yoksa anket mi ya da yeni yöntemler de var artık, büyük veri de var- ve hangi sınıflama kullanılarak -yani sınıflama dediğimiz, eğitim sınıflaması, işte meslek sınıflaması gibi- bunlar burada bu şekilde kaydedilir ve beş yıllık bizim için bu, istatistiğin tabiri caizse bir anayasasıdır.

Güvenlik birimine gelen veya getirilen çocuk istatistikleri TÜİK tarafından üretilmektedir. Burada bizim paydaş kurumlarımız, aslında paydaştan da ziyade ortak çalıştığımız kurumlar Emniyet ve Jandarma. Veriler tam onlardan bize geliyor, biz onların verilerini derleyerek, birleştirerek yıllık olarak bunları yayınlıyoruz. Her yıl temmuz, ağustos aylarında bu istatistiğimizi yayınlamış oluyoruz. Tamamen idari kayıtlara dayalı bir istatistiktir bu. Bu çalışmada aslında dosyaları cumhuriyet başsavcılıklarına intikal ettirilmiş veya ettirilmemiş, Türk vatandaşı olsun veya olmasın güvenlik birimlerimize yani kolluk birimlerimize, Jandarmaya ya da Emniyete bir veya birden fazla gelen veya getirilen çocukların karıştığı her bir olay ifade ediliyor. Kullanılan verilerde olay sayısı yayınlıyoruz, çocuklara

ait ayrı bir müstakil istatistiğimiz yok yani bir çocuk birden fazla suç işlemiş ya da suça sürüklenmiş ya da mağdur olmuş olabilir, bu anlamda toplulaştırılmış olay sayısı olarak bunları yayınlıyoruz. Bunlar; çocukların karıştığı olay sayısı, yaş kırılımları, cinsiyetleri, geliş nedenleri ve eğer suç isnadıyla geldiyse suç isnat türü, mağdur olan çocukların da mağduriyet türleri şeklinde yayınlanıyor. Verilerimiz, bahsettiğim gibi, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığından derleniyor. Her yıl için 1 Ocak-31 Aralığı kapsayan bir istatistik. Bunu 1997 referans yılından itibaren yayınlamış durumdayız ama en son tutarlı serimiz 2014 yılından başlıyor. 2020-2024 itibarıyla bakarsak suça sürüklenen çocukların, güvenlik birimine getirilen çocukların karıştığı olay sayısı 2020 yılına göre artmış yüzde 80 civarında ama orada biraz, tabii, yanlılık da var çünkü 2020 yılında pandemi olduğu için orada normalden fazla bir düşüş olmuştu. Aslında trend şu anda biraz stabil olarak seyrediyor olarak görünebilir, yıllık olarak toplam 200 bin olayla biz burada karşılaşmışız. Yaş gruplarına göre baktığımız zaman, zaten tahmin edeceğiniz üzere yaş grupları arttıkça aslında olay sayısının arttığını görüyoruz. Yaşları biz biraz şey olarak kırdık burada; 12-14, 15-17 şeklinde ve 0-11'de çok karşılaşılmadığı için orası zaten biraz düşük görünüyor ama genel olarak 15-17 yaş grubunda bir yığılma olduğunu görüyoruz. Cinsiyete göre baktığımız zaman da biraz zaten tahmin edebileceğimiz gibi erkek çocukların kız çocuklarına göre daha fazla olduğunu görüyoruz. Yani 200 bin civarının yüzde 70-80 civarı zaten erkek çocuklardan burada suça sürüklendiğini görüyoruz olay sayılarında. Suç türlerine göre baktığınız zaman da burada en fazla yaralama ve hırsızlık nedeniyle çocukların güvenlik birimine getirildiğini görüyoruz, bu çocukların suça sürüklendiğini görüyoruz. Yine, burada, uyuşturucu ve uyarıcı madde kullanmak, satmak ve satın almak suçları da biraz artış trendinde olan bir istatistik.

Mağdur olarak gelen çocuklar da var tabii burada. Mağdur olarak gelen çocukların da yine trendi son üç yılda çok değişmemiş, stabil durumda. 279 bin olay var burada. Tabii, olay sayısı ile mağduriyet sayısı birbirini tutmayabilir çünkü bir olaydan birden fazla çocuk mağdur olabiliyor, o yüzden tam olarak aynı sayıyı vermeyebilir. Mağduriyetlere baktığınız zaman, şeyden farklı olarak küçük yaş gruplarında da mağduriyetin olduğunu görüyoruz yani 0-11 yaş grubunda da mağdur olan çocuklarımız burada fazla. Tabii, ara yaş grupları biraz daha azalmış durumda ama 15-17 yaş grubunun ve 0-11 yaş grubunun burada olay sayısı olarak fazla durumda olduğunu görebiliriz. Cinsiyete göre baktığımız zaman, şeydeki suça sürüklenme kadar bariz bir farklılık yok, yine erkekler üstte ancak oranlar birbirinden çok uzak değil. Diğer, suça sürüklenme tarafında erkek çocukların çok daha fazla suça sürüklendiğini görebiliyorduk. Mağdur çocuklarda erkek çocuklar fazla olmakla birlikte biraz daha dengeli olduğunu görüyoruz durumun.

Yine, mağduriyet türlerine göre baktığımız zaman olay sayılarına, yaralama olay sayıları yine birinci sırada, ondan sonra cinsel suçlar ve aile düzenine karşı suçlar burada yüksek oranlar durumunda. Göçmen kaçakçılığı da son yıllarda artan bir trende sahip.

Bir de Adalet Bakanlığımızın yayınladığı başka bir istatistik burada ceza infaz kurumuna giren hükümlülerle alakalı. Burada daha ziyade büyük yaş gruplarında daha fazla çocuğun ceza infaz kurumunda bulunduğunu görebiliyoruz. 2023 yılı itibarıyla 15-17 yaş grubunda 1.297 çocuk, 12-14 yaş grubunda da 98 çocuğumuz ceza infaz kurumunda hükümlü olarak bulunuyor.

Bir de bununla alakalı olarak başka bir istatistikten bahsetmek isteriz dezavantajların kuşaklar arası aktarımı diye. Bu, Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırmamıza ek olarak uygulanan bir modüldür. Burada aslında şu anki yetişkin insanların çocukkenki durumlarını sorarak şu anki durumlarıyla karşılaştırma, mukayese yapıyoruz. Yani aslında burada kişiler kendilerinin ve ebeveynlerinin eğitim durumlarının, gelir durumlarının ve mesleklerinin kendilerini nasıl etkilediğini aslında görüyor. Yani aslında burada baktığımız zaman, eğer kişinin annesi yükseköğretim mezunuysa, babası yükseköğretim mezunuysa bu çocuğun da yüzde 80 civarında yükseköğretim okuyacağını burada tahmin edebiliyoruz. Bu da aslında anne-babanın eğitim durumunun çocuk üzerinde çok belirleyici olduğunu gösteriyor.

Yine, gelir geçişkenliği açısından baktığımız zaman, çocuklarımızın zaman içerisinde gelir gruplarında farklılaşabildiğini görüyoruz burada. Bu aslında kalkınma açısından, iktisat açısından da önemli bir göstergedir, çocuklar demek ki aileleri kötü olsa bile kendileri bir şekilde okuyarak ya da başka şekillerde gelirlerini daha yukarı taşıyabiliyorlar. Aslında bunu, bu anlamda iyi bir gösterge olarak üretebiliriz. Yine şu anki yetişkinlerimizin çocukkenki mülkiyet durumları ile şimdiki mülkiyet durumuna baktığımız zaman, burada durumu biraz tahmin edebileceğimiz gibi görüyoruz. Yani ailesi ev sahibi olan fertlerin kendilerinin de ev sahibi olduğu, mülkiyet durumunun aslında birazcık veli tarafından belirlendiği burada görülebiliyor.

Bizim sunumumuz bu kadar, arz ederiz.

Sorular olursa yanıtlamaktan memnun oluruz. Ben biraz hızlı geçmeye çalıştım, eğer yine spesifik bir soru olursa yanıtlamak isteriz.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çok teşekkür ederiz.

Sunumların hepsini dinledikten sonra soruları toplu alacağız, toplu söz vereceğiz.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - O zaman uzun olmaz mı Sayın Başkan?

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Yani dün böyle mutabık kaldık daha pratik olur, daha bütünsel olur diye.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - O zaman uzun konuşurum ben, yarım saat konuşurum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Şimdi de Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürü Enis Yavuz Yıldırım ile Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürü Günay Albayrak beraberlerindeki heyetle birlikte Komisyonumuzdalar, ayrıca Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanlığından Başkan Meral Gökkaya aramızdadır, sunumlarını dinliyoruz.

Hoş geldiniz. Buyurun Sayın Genel Müdürüm, sizi dinliyoruz.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM - Sayın Başkanım, Komisyonun saygıdeğer üyeleri, saygıdeğer birim yöneticileri ve birim katılımcıları, değerli uzmanlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü, Enis Yavuz Yıldırım, Adalet Bakanlığı adına Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürümüz ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanımızla birlikte sunumumuzu arz edeceğiz.

Sunumumuzda ceza infaz kurumlarında ve denetimli serbestlik müdürlüklerimizde uyguladığımız iyileştirme çalışmalarından, suça sürüklenen çocuklara ve mağdur çocuklara yönelik yaptığımız uygulamalardan, yine mağdur hakları tarafından mağdurlara yönelik hizmetlerle destek mekanizmalarından bahsedilecek, arz edilecek. Ayrıca, Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğümüz tarafından da bazı çocuklarla ilgili, suça sürüklenen çocuklarla ilgili istatistiki veriler ifade edilecek, en son olarak da sunumumuz doğrultusunda bazı değerlendirmeler ve çözüme yönelik öneri arzlarımızı yüksek heyetinize sunacağız.

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü olarak çocuklara yönelik uygulamalarımızda öncelikle ulusal ve uluslararası mevzuat çerçevemizi arz etmek istiyorum. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkındaki Kanun'un özellikle çocuklara özgü kurum türlerini tanımlaması ve bu infazın eğitim öğretim esasına dayalı yürütülmesini öngörmesi çerçevesine kendimizi uygulama çerçevesi olarak alıyoruz.

Yine, 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu bize çocuğun üstün yararı, haklarının korunması, katılım, ayrımcılık yasağı ve kurumlar arası iş birliği ilkelerini düzenliyor. Faaliyetlerimizde bunları gözetiyoruz.

5402 sayılı Denetim Serbestlik Hizmetleri Kanunu'nda da süreçler, özellikle çocuklarla ilgili süreçler de belirlenmiş.

Yine, Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme de bizim çerçeve mevzuatımız içerisinde. Çocukların özgürlükten yoksun bırakılmasının son çare olması ve insan onuruna uygun muamele ilkesini ortaya koymakta bu sözleşme.

Yine, Pekin, Havana, Riyad ve Tokyo kurallarıyla Avrupa Konseyi düzenlemelerinde de çocuk adaletinde hapis dışı tedbirlerin, rehabilitasyon ve çocuk merkezi infaz yaklaşımınca esas alınmasının öngörüldüğünü görüyoruz.

Çocuk infaz sistemimizde standartlarımız ve temel yaklaşımlarımızı arz etmek istiyorum. Çocuklar bakımından özgürlükten yoksun bırakmanın istisnai bir tedbir olarak değerlendirildiği bir uygulama içerisinde infaz ve yaptırımların çocuğun gelişimi, eğitimi ve topluma yeniden uyumu odağında ele alınmasına çalışıyoruz. Hapis dışı ve toplum temelli uygulamalar öncelikli müdahale araçları arasında yer alıyor bizim uygulamalarımızda. Güvenlik, çocuğun üstün yararı ve korunma ihtiyacıyla denge içerisinde değerlendirilmeye çalışılıyor. Çocuk adalet sisteminde temel hedefimiz, yeniden suça sürüklenmenin önlenmesi ve çocuğun topluma sürdürülebilir uyumu olarak ifade edilebilir. Ulusal ve uluslararası mevzuat çerçevesinde çocuk ceza infaz sisteminde fiziksel altyapı ve yaşam koşulları, çocuğun üstün yararı, gelişimsel özellikleri ve rehabilitasyon temelli infaz anlayışı esas alınarak planlanmaktadır. Çocuklar tutuklu veya hükümlü statülerine bakılmaksızın yetişkin ceza infaz kurumlarından ayrıştırılmaktadır temel bir ilke olarak. Barındırma yalnızca çocuklara özgü olarak tasarlanmış çocuk kurumlarında gerçekleştirilmektedir bizim sistemimiz içerisinde ve sevk ve yerleştirmelerde çocuğun suçu işlediği yere bakmaksızın özel kurumlara yönlendirmeleri, yönlendirilmeleri sağlanmaktadır.

Ülke genelimizde 9 çocuk ve gençlik ceza infaz kurumumuz bulunmakta bugün itibarıyla ve bunların kapasitesi 2.736 kişidir. Şu anda 3.473 çocuk ve hükümlü tutuklu bulunmaktadır bu kurumlarda, kastettiğimiz kapalı kurumlar. Bu kurumlarda altyapıyı desteklemek amacıyla, kapasite fazlasını karşılamak amacıyla L tipi ceza infaz kurumlarımızın bir bölümünü 98'er kapasiteyle özel üniteler şeklinde çocuklara tahsis ettik. Bu üniteler çocukların yetişkinlerden ayrıştırılmasını sağlamak ve onların güvenliğini de temin etmek açısından özel bir uygulama alanı oluşturdu.

Önümüzdeki süreçte çocuk eğitimevleri de planlamalarımız içerisinde yer alıyor. Ülke genelinde 5 çocuk eğitimevimiz var şu anda yani bunları çocuk açık ceza infaz kurumları olarak ifade edebiliriz ama eğitimevi olarak nitelendiriyoruz. Bu çocuk eğitimevlerinde toplam kapasitemiz 622 ancak bugün itibarıyla eğitimevlerindeki çocuk sayımız 435 yani kapasitenin altındayız eğitimevlerinde. En son açılan Ceyhan Çocuk Eğitimevi var. Elâzığ Çocuk Eğitimevimiz 2026 yılının ikinci yarısında açılacak. 2026 Yatırım Programı'nda yine İzmir Buca'da çocuk eğitimevi, Erzincan ve Niğde illerinde ise çocuk ve gençlik kapalı ceza infaz kurumları yapımını planlıyoruz.

Çocuklarla ilgili sayısal bir veriyi heyetinize arz ediyorum. Bugün Türkiye ceza infaz kurumlarında toplam 4.421 çocuğumuz var ve yine, bu 4.421 çocuğumuzun 422'si yabancı uyruklu çocuklardan oluşuyor. Burada önemli bir veri var, o da ceza infaz kurumlarımızda bulunan, hükümlü olarak bulunan çocukların ceza infaz kurumlarında ortalama kalma süresi 404 gün, tutuklu olarak bulunan çocukların da ceza infaz kurumlarında kalma ortalama süresi 109 gündür. Bu, çocuklarla ilgili kamuoyunda yanlış algılanan, genelde gir-çık yapıldığı şekliyle ortaya çıkan bir algının çok da doğru olmadığını gösteriyor. Ortalama süreler yansıdaki gibi.

Çocuklarda az önce İstatistik Kurumumuz suçla tanışan, karşılaşan çocuklarla ilgili rakamlar vermişti. Biz de ceza infaz kurumumuzdaki çocukların suç profillerini burada yansıda arz ediyoruz. Baktığınız zaman, bizde 1'inci suç olarak ceza infaz kurumlarında bulunan çocuklarda uyuşturucu suçlarının olduğunu görüyoruz. 2'nci suç hırsızlık suçu, en yaygın olan 2'nci suç ve 3'üncü suç da kasten öldürme suçu; yansıda diğer suçlar görülüyor ancak bu sıralamanın genel cezaevi demografisiyle de uyumlu

olduğunu da görüyoruz yani yetişkinlerdeki suç sıralamasının çocuklar için de geçerli olduğunu, yaklaşık olarak geçerli olduğunu burada görüyoruz.

Yıllar itibarıyla Komisyonumuzun bize yazdığı yazıda özellikle istenen bilgilerden birisiydi bu. Yıllar itibarıyla baktığımızda, 2025 yılında 2.394 olan çocuk

hükümlü tutuklu sayısının bugün itibarıyla 4.582 olduğunu görüyoruz. Çocuklarda özellikle dramatik bir artış olmadığını burada görmüş oluyoruz.

Bizim ceza infaz sistemimizde ünite temelli bir yaklaşım var. Burada günlük yaşam ve personel yapısıyla ilgili bir iki hususu arz etmek istiyorum. Ceza infaz kurumlarında barındırmalarımızı ünite temelli yerleşim modeliyle yürütüyoruz. Büyük koğuşlar yerine sınırlı sayıda çocuğumuzun bulunduğu, ortak yaşam alanlarını ihtiva eden alanları kullanıyoruz. Çocuklar gündüzleri ortak alanlarda gece de içerisinde tuvaletinin ve banyosunun bulunduğu bireysel odalarda tek kişi olarak kalıyorlar. Oda giriş çıkışları kontrollü, çocukların odadan girip çıkışlarını ilgili memurlar görüyorlar ve geceleri odalarından...

Devam ediyorum Sayın Başkanım. Güvenlik anlayışımızı rehberlik, gözetim ve destek temelli olarak uygulamaya çalışıyoruz. Ortak alanlar, kamera sistemleri ve özellikle çocuk ceza infaz kurumlarında uygulamaya geçtiğimiz grup liderleri tarafından sürekli izlenmekte. Çocuklar gündüz saatlerinde uzman personel gözetiminde eğitim, psikososyal, servis, spor ve mesleki faaliyetlere katılıyorlar. Kurumlarda yaklaşık 2 çocuğa 1 personel düşecek düzeyde yoğun ve çocuk odaklı bir personel yapısı kullanıyoruz. Çocukların sağlık hizmetleri ve ilaç giderleri herhangi bir ayırım yapılmaksızın kamu güvencesiyle ücretsiz olarak karşılanıyor. Temel hijyen ve kişisel bakım ihtiyaçları yine kurum tarafından temin ediliyor. Beslenme hizmetleri çocukların yaş ve gelişim özellikleri dikkate alınarak bilimsel kalori standartlarına göre hesaplanıyor çocuk ceza infaz kurumlarımızda. Barınma alanları çocukların günlük yaşamını destekleyecek şekilde düzenleniyor. Elektrik giderleri ise kadın ve çocuklar bakımından tamamen kurum bütçesinden karşılanıyor.

Ceza infaz kurumlarımızda uyguladığımız iyileştirme faaliyetleriyle ilgili de birkaç cümle arz etmek istiyorum. Bir defa biz ceza infaz kurumlarımızda bireyselleşmiş iyileştirme sistemi yani kişiye özgü iyileştirme sistemi metodunu kabul ettik ve bu noktada risk ve ihtiyaçlar için de bizim risk değerlendirme aracımız olan araştırma değerlendirme formları ki bu formları biz akademisyenlerle beraber oluşturduk. Çocuğun taşıdığı riskleri, ona uygulanması gereken iyileştirme programlarını bu ARDEF aracılığıyla tespit ediyoruz. Daha sonra yapılandırılmış programlarla da çocuklar için ve çocuklarla ilgilenen personel için programlar uyguluyoruz.

Psikososyal destek kapsamında 60.938 bireysel görüşme yapıldı bir yıl içerisinde. Ailelerle de, çocukların aileleriyle de 11.900 görüşme gerçekleştirdik çünkü çocuk rehabilitasyonunda aileden kopuk bir iyileştirme faaliyetinin çok anlamlı olmadığı görüşündeyiz. Yine, 2.200 civarında grup çalışması yaptırdık. Rehabilitasyon programları çocukların ihtiyaçlarına göre sürekli akademisyenlerle... Rehabilitasyon programlarını sürekli yeniliyoruz akademisyen desteğiyle. Yine, uygulama kılavuzları ve uzman rehber dokümanlarını geliştiriyoruz.

Aile bağları, çocuk ceza infaz kurumlarımızda bulunan çocukların aile bağları da son derece önemli, özellikle ceza infaz kurumundan çıktıktan sonraki süreçle ilgili olarak. Çocuklar ile ailelerinin görüşmelerini temin edecek aile görüşme odaları ve şimdi yeni bir ebeveyn odalarının oluşturulması uygulamasına da geçtik, çocuklarla özel görüşme yapacaklar aileleri. Çocuklar için ziyaret süreleri yetişkinlere göre 2 kat olarak düzenlendi, bir ve üç saat arasında yapılıyor ve çocuk ceza infaz kurumlarımızda yetişkin ceza infaz kurumlarımızdan farklı olarak tüm ziyaretler açık ziyaret olarak gerçekleştiriliyor. Görüntülü "ACEP" olarak isimlendirdiğimiz görüntülü iletişim sisteminde de yetişkinler için verilen hak 2 katıyla çocuklar için haftalık altmış dakika, cezaevine ziyaretçisi gelmeyenler için de yüz yirmi dakika olmak üzere kullandırılıyor. ACEP sistemimizden önce çocuklarımız haftada sadece on dakika aileleriyle görüşebiliyorlardı. Dolayısıyla bu da önemli bir iletişim imkânı sağladı.

Çocuk ceza infaz kurumlarımızda, kapalı kurumlarımızda 6 adet çok programlı anadolu lisesi oluşturduk. 238 öğrencimiz var. Bildiğiniz gibi açık kurumlarda zaten çocuk örgün eğitime devam edebiliyor eğitimevlerinde. Kapalı kurumlar için anlamlı bu. Örgün öğretime devam eden çocuk sayımız 552, açık öğretime devam eden çocuk sayımız da 1.799. Geçtiğimiz yıl 702 kurs açtık, 8.800 katılım vardı, 1.960 da başarılı kursiyerimiz oldu. Eğitim çalışmaları içerisinde sosyokültürel faaliyetlere önem veriyoruz, 55.700 sosyokültürel etkinlik düzenledik ve 114.387 katılım gerçekleşti, mükerrer katılımlar itibarıyla bu rakam böyle. Eğitim ve iyileştirme sürecini desteklemek amacıyla da 8.965 ödül verdik çocuklara. Eğitim çalışmalarımıza toplam rakam olarak bakacak olursak ilk, orta, lise ve okuma yazma kurslarımız dâhil olmak üzere 4.421 öğrencimiz var ceza infaz kurumlarında çocuk olarak.

Sayın Başkanım, saygıdeğer Komisyon üyeleri; ebeveyni ceza infaz kurumunda bulunan çocuklar son derece önemli bir çalışma. Belki bu ilk defa paylaşılan bir çalışma ve karanlık bir alan aslında bu, çok da görülen bir alan değil. Türkiye ceza infaz kurumlarında 0-18 yaş arası çocuğu olan 152.875 hükümlü ve tutuklu var. Bir başka yerden baktığınızda, 295.671 çocuğun ebeveynlerinden biri ya da ikisi ceza infaz kurumlarında. Bu şu açıdan önemli ve bu çocukların yaş ortalaması 9,3. Dolayısıyla küçük çocuklar olduğunu görüyoruz, yaşça küçük çocuklar olduğunu görüyoruz. Ebeveynin ceza infaz kurumunda bulunması, aile bütünlüğünün bozulması, ekonomik güçlükler, damgalanma ve okul bağının zayıflaması ki bu aslında suç için uygun zemini oluşturduğu için bu rakam ve bu tespit önemli. Bu çocuklar yeniden suça sürüklenme açısından daha kırılgan bir grubu oluşturuyorlar. Çocukların risk ve ihtiyaçlarının gecikmeksizin değerlendirilerek kurumlar arası güçlü bir koordinasyonla bu çocuklara uygun hizmetlerin verilmesi kritik önem taşıyor.

Denetimli serbestlik altında da çocuklara ilişkin şu anda hâlihazırda 11.968 dosya var, dosyaların takibini yapıyoruz ve denetim serbestlik altında bulunan çocuk sayımız 9.763. Bunların demografik dökümleri de var. Yine, denetimli serbestlikteki yaş kırılımları da burada sunumda var. Çoğunluğu 16-17 yaşında olan bu çocuklardan en küçük grup olarak 12 yaşında 65 kişi var. Denetimli serbestlik çatısı altında Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığıyla beraber birçok ortak faaliyet gerçekleştiriyoruz, burada bu faaliyetlerin sayıları da yer alıyor. Yine, denetimli serbestlik kapsamında çocuklara yaptığımız bir yılda toplam iyileştirme sayısı 68 bin.

Yine, Komisyonumuzun bize yazdığı yazıda istediği bilgilerden biri yansıda var. Bu, adli kontrolün alt kırılımı da istenmişti. Burada baktığımızda, en fazla adli kontrol kararının belirli yerlere başvurmak yani halk arasında "imza yükümlülüğü" denilen yükümlülük olduğunu görüyoruz. Yine, belli yerlere gitmek ya da gitmemek şeklinde, konutunu terk etmemek şeklinde yükümlülükler olduğunu da burada görüyoruz. Denetimli serbestlikte çocuklara yönelik çalışmalar içerisinde mahkeme ve cumhuriyet savcılıklarınca verilen tedbir ve yükümlülüklerin infazı bir defa bu denetimli serbestlik kapsamında yürütülüyor. Denetimli serbestlik altında bulunan çocuklara yönelik çalışmalar yetişkinlerden ayrı olarak bizim Çocuk Hizmetleri Büromuz tarafından yürütülüyor. Süreç, risk ve ihtiyaç değerlendirmesine dayalı bireyselleştirilmiş takip ve rehberlik yaklaşımıyla uygulanıyor. Yine, burada, çocuklara, hazır, yapılandırılmış iyileştirme programları uygulanıyor. Müdahale programları çocuğun bireysel risk ve ihtiyaçlarına göre çocuklara özgü şekilde yetişkinlerden farklılaştırılarak uygulanıyor ve değerlendirme süreci; ön görüşme, risk ve ihtiyaç analizi, izleme görüşmelerle bireysel ve grup temelli müdahalelerden oluşuyor.

Kurumlar arası iş birliklerimiz var. Yeşilayla özellikle madde bağımlılığına ilişkin çalışmalarımız var. Yine, madde bağımlılarıyla ilgili Sağlık Bakanlığına yönlendirmeler yapıyoruz. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığıyla dışarıdaki çocuklarla ilgili iş birliklerimiz var, tahliye olan çocuklarla ilgili ve Gençlik ve Spor Bakanlığıyla da özellikle yükümlülerin sportif faaliyetlere, etkinliklere katılmasına ilişkin yoğun iş birliklerimiz var.

Son yıllarda bazı düzeltmeler yaptık, alanda iyileştirmeler yaptık. 2020 yılında 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'muzun 20/3 maddesinde yapılan değişiklikle adli kontrol süresince çocuğa yetişkinlerden farklı olarak rehberlik edecek bir uzmanın atanmasını da temin etmiş olduk. Bunu şimdi gönüllülerle de destekliyoruz. Eskiden gönüllülük yoktu bu alanda ama yasada engel bir durum yok. Şu anda 3 bin gönüllü, denetimli serbestlik çatısı altında bu alanda destek veriyor.

Yine, konutta infaz usulünün kapsamını genişlettik, çocuklar hakkında da konutta infazı uygulanabilir hâle getirdik. Yine, 5402 sayılı Yasa'nın 15/A maddesi de toplum içinde izlenme ve denetimin elektronik sistemlerle yani yine halk arasında elektronik kelepçe olarak bilinen sistemlerle yapılabilmesini temin ettik.

Denetimli serbestliğin çocuklarla ilgili sorunlu birkaç alanı var, onu da arz etmek istiyorum. Bir defa konutu terk etmeme tedbiriyle karşı karşıya kalan çocuğun eğitiminin aksamaması gerekiyor. Dolayısıyla bununla ilgili alınması gereken tedbirler var. Suça sürüklenme çok boyutlu bir olgu olduğu için aile, mahalle, okul ve akran çevresi belirleyici rol oynuyor. Dolayısıyla bizim ceza infaz kurumunda ve denetimli serbestlik altındayken uyguladığımız tedbirler dışarıda desteklenmediğinde çocuk tekrar suça dönebiliyor. Bu sebeple dışarıdaki bu çevre bizim için son derece önemli.

Müsaade ederseniz şimdi Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanlığımız devam ediyor kaldığımız yerden.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çok teşekkürler, aydınlatıcı bir sunumdu.

Yalnız biz bir kuruma yirmi dakika diye düşünmüştük ama şimdi 3 sunum olacak gibi.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM - 1 sunumda 3 kurum.

ADALET BAKANLIĞI ADLİ DESTEK VE MAĞDUR HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANI MERAL GÖKKAYA - Ben biraz daha kısa tutacağım Başkanım.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Vakti biraz ekonomik kullanırsanız çok memnun oluruz.

ADALET BAKANLIĞI ADLİ DESTEK VE MAĞDUR HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANI MERAL GÖKKAYA - Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri, kıymetli hazırun; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben de Başkanlığımızın çalışma alanı itibarıyla size kısa bir sunum yapacağım. Vakti kısa kullanmak amacıyla.

Biliyorsunuz, çocuk haklarına dair uluslararası, Birleşmiş Milletlerin bir sözleşmesi var, bizim de Çocuk Koruma Kanunu'muz bu sözleşmeyle uyumlu. Orada reşit olan çocukları da dışlıyor aslında, biz Çocuk Koruma Kanunu'nda reşit olan çocukları da 18 yaşından küçük olan herkesi çocuk olarak kabul ediyoruz Çocuk Koruma Kanunu'na göre. Kanunda bizim görev alanımıza düşen çocuklar; suça sürüklenen çocuk, mağdur çocuk, korunmaya ihtiyacı olan çocuk, velayete vesayete konu çocuk ve çocuk teslimi ve çocukla kişisel ilişki işlemlerine konu çocuk olarak bizim başkanlığımızla temas hâlindeler.

Çocuk Koruma Kanunu 5 temel koruyucu, destekleyici tedbir öngörmüş. Bunlar eğitim, sağlık, bakım, danışmanlık ve barınma tedbirleri. Her bir tedbir için sorumlu olan kurumları da bakanlıkları da belirlemiş durumda. Bizim başkanlığımız 10 Haziran 2020 tarihinde 63 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'yle kuruldu, Suç Mağdurlarının Desteklenmesine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'yle. Ayrıca, 2 Eylül 2022 tarihinde de başkanlığımız içerisinde 3 ayrı daire başkanlığı kuruldu. Bunlardan biri de Çocuk Hizmetleri Daire Başkanlığı. Çocuk Hizmetleri Daire Başkanlığımız sahada tüm çocuklara yönelik sunulan hizmetleri koordine etmekle yükümlü. Başkanlığımız adliyelerde müdürlükler vasıtasıyla iş görüyor. Bunlar adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlükleri olarak adlandırılıyorlar. Bunlar 178 adet şu anda; 81 il merkezi ile ağır ceza merkezlerinde bulunuyor. Yeni merkezler kuruldukça biz de oralarda teşkilatlanmaya devam ediyoruz. Hâlihazırda 1.582 psikolog, pedagog ve sosyal çalışmacı bu müdürlüklerde görev

alıyorlar. Yine, müdürlüklere bağlı olarak adli görüşme odalarımız faaliyet gösteriyor. Burada da cumhuriyet savcısı veya hâkim tarafından ifade ve beyanın özel ortamda alınması gerektiği ya da şüpheli veya sanıkla yüz yüze gelmesinde sakınca bulunduğu değerlendirilen çocuk veya diğer mağdurların ifade ve beyan işlemlerini biz bu görüşme odalarında, özel olarak oluşturulan bu alanlarda alıyoruz. Burada çocukları duruşma salonuna çıkarmıyoruz, şüpheliyle, sanıkla yüz yüze getirmiyoruz. Uzman eşliğinde, mahkeme, hakim ve savcının uzmana ilettiği soruları çocuğa yönlendirerek çocuğun verdiği cevapların "SEGBİS" dediğimiz bir sistemle mahkeme duruşma salonuna ya da cumhuriyet savcısının odasına aktarılması suretiyle daha doğrusu gözlem odasına aktarılması suretiyle işlemleri yürütüyoruz. Adli görüşme odaları ilk defa 2017'de, 7 pilot ilde başladı, hâlihazırda 176 adli görüşme odamız var, 167 adliyede bulunuyor bu odalar. Hâlihazırda daha doğrusu 2025 yılı itibarıyla 27.319 ifade alınmış, toplamda da 160 bin ifadeyi geçmiş durumda.

Bunun dışında, çocuk adalet merkezleri oluşturduk Yargı Reformu Strateji Belgelerimizde öngörülen hedefler doğrultusunda. Bu merkezlerde çocuklara ilişkin adli işlemlerin yetişkinlerden ayrı yerlerde yapılmasını öngördük. Çocuğa hizmet sunan başta adli merciler olmak üzere çocuk mahkemeleri, çocuk ağır ceza mahkemeleri, cumhuriyet savcılığının çocuk büroları ile yine kolluğun çocuk birimleri, Aile ve Sosyal Hizmetlerin çocuk koruma birimleri, baroların çocuk koruma komisyonlarının temsilcileri, üniversitelerin çocuk korumayla ilgili birimlerinin yer aldığı, yine, stajyer öğrencilerin, bu alanda çalışan öğrencilerin de hukuk kliniği uygulamaları yapabileceği merkezler oluşturduk. Bu merkezlerimiz 3 yerde var. İlk olarak 2021 yılında Erzurum'da açtık. 2024 yılında da ocak ayında Bursa'da, ekim ayında da Eskişehir'de açarak faaliyete geçirdik. Hâlihazırda planlama hâlinde olan, proje hâlinde olan ya da tahsis aşamasında olan başka çocuk adalet merkezlerimiz de var.

Ülke bünyesinde çocuk ağır ceza mahkemesi ve çocuk mahkemesi sayısından da kısaca bahsetmek istiyorum. Çocuk mahkemesi sayımız 85, bunlar 46 il merkezinde bulunuyor. Yine, 16 tane de çocuk ağır ceza mahkememiz var. Bu mahkemelerin olmadığı yerde çocuk yargılamalarının daha özenli yapılması için de asliye ceza ve ağır ceza mahkemeleri arasından HSYK kararıyla 2021 yılı itibarıyla belirli mahkemeler çocuk mahkemesi sıfatıyla yargılama yapmak üzere de görevlendirildi.

Bundan başka, başkanlığımızın çocukla ilgili çalışmaları var. Bir tanesi hizmet haritalandırması çalışması. Bu çalışmada biz kendimiz başkanlık olarak sunduğumuz hizmetlere yer veriyoruz. Bunun dışında da hangi kurumdan çocuklar hangi hizmetleri alabilir; bununla ilgili bir çalışma yaptık yani Aile ve Sosyal Hizmetler ne veriyor, belediyeler ne veriyor, Yeşilay ne veriyor gibi. Burada ilgili kurumları, sundukları hizmetleri, irtibat kişilerini listeledik ve onlarla grup çalışmaları, toplantılar yaptık ve bir çocuk geldiğinde, adli süreç dışındaki bir kurumun hizmetine ihtiyaç duyduğunda ilgili kuruma yönlendirip burada da vaka takibi yapıyoruz. Buna pilot olarak başladık ama tüm Türkiye'ye yaygınlaştırma hedefimiz var.

Yine, bundan başka, mükerrer suçluluğun önlenmesiyle ilgili bir çalışma grubu oluşturduk. Bu da 12 pilot ile ulaşmış durumda. Burada da esnaf ve sanatkarlar odası, yine, o kurumlarla birlikte, sahada çocuğa yönelik hizmet sunan kurumlarla birlikte bir çocuk birden fazla suça sürüklenmesin diye özel bir çalışma içerisindeyiz. Daha hafif suçlar işleyen çocukları biz burada tespit ediyoruz, hangi çocukları bu hizmetlere yönlendireceğimizi... Bu çocuklarla görüşmeler yapıyoruz, vaka takibi yapıyoruz, meslek eğitimi almalarını ya da belli yerlere yerleştirilmelerini -iş anlamında- sağlayıp onları takip ederek onların suçtan uzaklaşmasına, madde kullanıyorsa işte Yeşilaydan vesaire destek alıp bu maddeden kurtulmasını sağlamaya çalışıyoruz.

Bundan başka yaptığımız çalışmalardan biri de çocuklarla ilgili dosyaların kanun yolu; istinaf ve temyiz aşamasında öncelikle incelenmesi, beklememesi. Bununla ilgili çalışmayı da üç yıl önce tamamlayıp sisteme kaydettik. Böyle bir dosya geldiğinde bir üst merciye oradaki dosyada çocuk olduğu görülüp öncelikle incelenme aşamasını sağladık. Bu da yargıyı hızlandırmaya dönük bir başka çalışmamızdı.

Adli görüşme odalarında çocukla adli görüşme kılavuzu için özel bir çalışma yaptık. Burada uluslararası protokolleri inceleyip bize uygun olanı seçtik. Yine, çocuk izlem merkezlerinde de kullanılan bir adli görüşme sistemi var. Biz de adli görüşmeyi AGO için uygun olanı belirleyip bununla ilgili AGO'da görevli 775 adli destek görevlimize yüz yüze eğitim verdik. Bunlardan da 35'ine süpervizyon eğitimi verdik. Bir sonraki aşamada yetkilendirme yaparak daha bire bir ifade alma süreçlerini izlediğimiz bir sonraki aşamaya geçmeyi planlıyoruz.

Bir diğer çalışmamız Çocuklara Yönelik Koruyucu ve Onarıcı Yaklaşımlar Projesi. Bu da Yargı Reformu Strateji Belgelerimizde öngörülen bir hedefti. IPA III Projesi'ne yeni başladık 15 Ağustosta ve 18 Ağustosta da Sayın Bakanımızla açılış programını yaptık. Şu anda ihtiyaç analizi çalışmalarını yapıyoruz. Biz 5 pilot il belirledik, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğümüzle birlikte yürütüyoruz. Onlar 10 pilot il belirledi, onlar denetimli serbestlik ayağını yürütecekler, biz de koruyucu, önleyici ve destekleyici tedbirler boyutunu yürüteceğiz ve çocuklarla ilgili "diversiyon" versiyon dediğimiz 15 yaşından küçük çocukların ilk defa suç işlemeleri durumunda tekrar suça bulaşmalarını engellemek amacıyla hangi tedbirler nasıl etkin hale getirilebilir, kurumların bu tedbirlerin uygulanmasına katılımı nasıl artırılabilir, vaka takibi nasıl yapılabilir, aslında bir çocuk nasıl korunur ve tekrar suça sürüklenen çocuk olmazı, onu amaçlıyoruz. Üç yıllık bir proje, bu projeden mevzuat değişikliği taslaklarımızı da sizlere arz etmek istiyoruz yolda öğrendiklerimizle.

Bunun dışında, çocuk adalet alanında yapılması planlanan çalışmalar var; bunlar da Çocuk Adalet Merkezlerinin yaygınlaştırılması, çocuk büro savcılıkların yaygınlaştırılması. Hâlihazırda 142 adliyede çocuk büro savcılığımız var, çocuklarla ilgili ayrı bir bürolar oluşturduk. Yine, hâkim, savcıların eğitimlerinin sürdürülmesi, mükerrer suçluluğun önlenmesi, özel olarak eğitim almış avukatların çocuklarla ilgili dosyalarda müdafi ve vekil olarak atanmalarının sağlanması, çocuk ve çocuk ağır ceza

mahkemelerin fiziki koşullarının iyileştirilmesi, Çocuk İzlem Merkezi sayılarının yaygınlaştırılmasının sürdürülmesi gibi birçok hedefe, amaca yer verdik.

Benim sunumum bu kadar, arz ediyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çok teşekkür ediyoruz.

Buyurun.

ADLİ SİCİL VE İSTATİSTİK GENEL MÜDÜRÜ GÜNAY ALBAYRAK - Sayın Başkanım, değerli Komisyonumuzun üyeleri, çok kıymetli hazırun; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürü Günay Albayrak.

Sunuma başlamadan önce şunu ifade etmek istiyorum: Adli istatistiklerin UYAP'tan aldığımız verilerle üretildiğini burada ifade ederek suça sürüklenen çocuklarla ilgili adli istatistikleri arz edeceğim.

Yansıda gördüğünüz tabloda cumhuriyet başsavcılıklarında açılan ve karar verilen soruşturmalardaki suça sürüklenen çocuklar ile tutuklanan çocukların rakamları, verileri görülmektedir. Buradan yaptığımız kısa birkaç analizi arz etmek istiyorum: 2025 yılında -görüldüğü üzere- yıl içinde açılan soruşturmalardaki suça sürüklenen çocuk sayısı 2024 yılına göre kıyasladığımızda yüzde 1,4 oranında azalmıştır. Yine, 2025 yılı içinde açılan soruşturmalardaki suça sürüklenen çocuk sayısı 2015 yılına göre yüzde 17,5 oranında artış göstermiştir. 2025 yılında açılan soruşturmalardaki 186.256 suça sürüklenen çocuktan 9.905'ine -yüzde 5'ine tekabül ediyor- sulh ceza hâkimliklerince tutuklama kararı verilmiştir. Kamu davası açılan dosyalardaki suça sürüklenen çocuk sayısının 2025 yılında 2015 yılına göre yüzde 10 oranında azaldığı görülmektedir.

Pasta grafiğinde de görüldüğü üzere cumhuriyet başsavcılıklarında suça sürüklenen çocuklar hakkında dosyalara verilen karar türü dağılımına baktığımızda, yüzde 43,3'le kamu davasının açıldığı, yüzde 47,4'le de kovuşturmaya yer olmadığına dair kararlar verildiği görülmektedir.

Cumhuriyet başsavcılıklarında suça sürüklenen çocuklar hakkında kamu davası açılması kararı verilen ilk 10 suç dağılımına arz edeceğim: 1'inci sırada yüzde 31,8 oranıyla kasten yaralama var, 2'nci sırada hırsızlık, 3'üncü sırada hakaret, 4'üncü sırada tehdit, 5'inci sırada mala zarar verme, 6'ncı sırada konut dokunulmazlığını ihlal, 7'nci sırada yağma, 8'inci sırada kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmak, 9'uncu sırada dolandırıcılık, 10'uncu sırada da çocukların cinsel istismarı suçları yer almaktadır.

Cumhuriyet başsavcılıklarınca 2025 yılında kamu davası açılan dosyalardaki suça sürüklenen çocukların cinsiyet dağılımına baktığımızda, yüzde 85'inin erkek, yüzde 15'inin kız çocuklardan oluştuğu yine görülmektedir.

Cumhuriyet başsavcılıklarınca kamu davası açılan dosyalardaki suça sürüklenen çocukların yaşa göre dağılımına baktığımızda, kamu davası açılan dosyalarda suça sürüklenen çocukların yaş dağılımlarını incelediğimizde, son on bir yılda 2015-2025 arası verileri incelendiğinde yüzde 76'sının 15-18 yaş grubunda olduğu, yüzde 24'ünün de 12-14 yaş grubunda olduğu görülmektedir.

Cumhuriyet başsavcılıklarınca kamu davası açılan dosyalardaki suça sürüklenen çocukların uyruk dağılımına da baktığımızda yüzde 94'ünün Türkiye Cumhuriyeti uyruklu olduğu, yüzde 6'sının yabancı uyruklu olduğu görülmekte; yüzde 6 yabancı uyruklunun alt kırılımlarına baktığımızda yüzde 74'ünün Suriye, yüzde 8'inin Afganistan, yüzde 7'sinin Irak, yüzde 11'inin de diğer ülkeler uyruklu vatandaşlar, çocuklar olduğu görülmektedir.

Cumhuriyet başsavcılıklarınca 2023-2024 yıllarında kamu davası açılan dosyalarda her 100 bin nüfustaki suça sürüklenen çocuk sayılarına bölgesel olarak baktığımızda, 2023-2024 yıllarında en fazla olduğu bölge yansıda görüldüğü üzere Ege Bölgesidir.

Ceza mahkemelerinde suça sürüklenen çocuklar hakkında verilen karar türü dağılımına baktığımızda, yüzde 36,3'ünün mahkûmiyet, yüzde 23,6'sının hükmün açıklanmasının geri bırakılması, yüzde 20,1'inin de beraat olduğu, yüzde 20'sinin de diğer kararlardan oluştuğu görülmektedir.

Yine, bu grafikte görüldüğü üzere ceza mahkemelerinde suça sürüklenen çocuklara ilişkin karar türüne baktığımızda, 2025 yılı mahkûmiyet ve hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilen suça sürüklenen çocuk sayısının -yani 68.556 çocuk sayısının- 2015 yılına göre -74.621 olan çocuk sayısının- yüzde 8 oranında azaldığı görülmüştür. Son on bir yılın ortalamasına bakıldığında ise 2025 yılında yüzde 20 oranında arttığı görülmüştür, 2017 yılında... Görüldüğü üzere hem 2017 yılında hem 2020 yılında ciddi bir azalma olduğu görülmektedir. 2017 yılındaki azalmanın nedeninin alternatif çözüm yöntemlerinden biri olan uzlaştırma müessesesinin kapsamının genişletilmesinden kaynaklandığını, 2020 yılındaki azalmanın da Covid salgınından dolayı azalma olduğunu değerlendirdik.

Kısa bir analizde bulunmak istersek 5 Ocak 2026 tarihi itibarıyla cumhuriyet başsavcılıklarında derdest olan dosyalarda toplam 140.285 suça sürüklenen çocuk bulunmaktadır; bunların yüzde 85,6'sının 1 dosyası, yüzde 9,1'inin 2 dosyası, yüzde 2,6'sının 3 dosyası; yüzde 2,7'sinin ise 4 ve fazla dosya olduğu görülmektedir. Yine, aynı tarih itibarıyla ceza mahkemelerindeki derdest olan dosyalarda toplam 88.236 suça sürüklenen çocuk bulunmaktadır; bunların yüzde 85'inin 1 dosyası, yüzde 9'unun 2 dosyası, yüzde 2,8'inin 3 dosyası, yüzde 3,2'sinin ise 4 ve daha fazla dosyası bulunmaktadır. Bu çocukların derdest dosyalardaki suç türüne baktığımızda, 1'inci sırada hırsızlık, 2'nci sırada kasten yaralama, 3'üncü sırada kullanmak için uyuşturucu ve uyarıcı madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmak, 4'üncü sırada tehdit, 5'inci sırada hakaret suçunu işledikleri görülmüştür.

Kısaca özetlersek, cumhuriyet başsavcılıklarında 2025 yılında yıl içinde açılan soruşturmalarda suça sürüklenen çocuk sayısının 2024 yılına göre yüzde 1,4 oranında azaldığı görülmüştür. 2024 ve 2025 yıllarında kamu davası açılan soruşturma dosyalarının yaklaşık yüzde 85'i erkek suça sürüklenen çocuklardan oluşmaktadır. Yine, aynı yıllarda kamu davası açılan soruşturma dosyalarının yüzde 74,7'sinin 15-18 yaş arası suça sürüklenen çocuklar olduğu görülmektedir. Cumhuriyet başsavcılıklarında 2025 yılında kamu davası açılan dosyalardaki şüphelilerin yüzde 94'ü Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı iken, yüzde 6'sının yabancı uyruklu olduğu görülmektedir. Yine, aynı 2023-2024 yıllarında kamu davası açılan soruşturma dosyalarında her 100 bin nüfustaki suça sürüklenen çocuk sayısının en fazla olduğu bölge Ege Bölgesidir. 2025 yılında cumhuriyet başsavcılıklarında suça sürüklenen çocuklar hakkında kamu davası açılması kararı verilen ilk 3 suç türüne bakıldığında ilk sırada yüzde 32 oranıyla kasten yaralama, 2'nci sırada yüzde 15 oranıyla hırsızlık, 3'üncü sırada ise yüzde 13 oranıyla hakaret suçları yer almaktadır. Suça sürüklenen çocuklar hakkında 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu kapsamında verilen tedbir türlerinin son on bir yıl ortalamasına baktığımızda, ilk sırada yüzde 47 oranıyla danışmanlık tedbirinin verildiği, ikinci sırada yüzde 32 oranıyla aileye teslim tedbiri, üçüncü sırada da yüzde 10 oranıyla eğitim tedbiri verildiği görülmüştür.

Arz ederim.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, sayın vekillerimizden soruları alacağız fakat benim de 1-2 sorum var. Öncelikle, TÜİK kurumumuz için EUROSTAT ve OECD başta olmak üzere SSÇ'lerle ilgili diğer ülkeler verileri ile Türkiye'nin karşılaştırılması konusunda elinizde veri var mı? Eğer varsa bunu Komisyonunla paylaşmak kıymetli olur diye düşünüyorum. Bir de TÜİK'in SSÇ başta olmak üzere çocuk koruma, erken uyarı sistemlerini kolaylaştıracak verileri bakanlıklarla protokol yapmak suretiyle otomatik alıp işleme gibi bir çalışması var mı? Bunun önüne geçen yasal mevzuat yani işte, verilerin mahremiyeti vesaire gibi nedenlerden dolayı bir şey yaşanıyor mu aşmamız gereken? Bunları merak ettim.

Adalet Bakanlığımıza da şunu sormak isterim: Çok güzel bir sunumdu, bayağı bir reform yapıldığının fotoğraflarını gördük fakat suçun mahiyetine göre hiçbir ayrım yapmadan mı... Çocuk Adalet Merkezlerinde hâkimlerin cübbe bile giymediği, neredeyse mahkeme ortamını yaşatmayan bir ortam teşekkül ettirilmiş fakat suçun... Mesela, diyelim ki bir çocuk büyük bir cinayet işledi, bir ya da iki kişiyi çok kötü bir şekilde, gaddarca, planlayarak katletti yani onlara göre bir ayrım var mı, suçun mahiyetine göre yargılamanın şeklinde bir değişim oluyor mu? Bir de şunu merak ettim: Mükerrer suçların önlenmesine yönelik ya da bazı başka meselelere yönelik önleyici pilot uygulamalarınız var, bunun ölçü ve değerlendirme çalışmaları ne âlemde, veriler başarılıysa bundan olumlu sonuç alınıyorsa Türkiye'ye bir an önce yaymak üzere bir planımız var mı?

Bir şey daha dikkatimi çekti, dün sunum yapan hocalarımızdan biri ailede ceza almış birey olan çocukların 26 kat daha fazla suça sürüklendiğini belirtmişti. Siz de bazı verileri ilk defa burada paylaştığınızı söylediniz. Oysaki bu verilerin Millî Eğitim Bakanlığı ve Aile Bakanlığıyla paylaşılması ve bu suçun önlenmesi, erken uyarı sistemi için bir data oluşturulması aslında iyi bir fikir olmaz mı diye bunları kurumlarımıza yöneltiyorum.

Şimdi, söz talep sırasına göre sayın vekillerimizin sorularına alıp bütün olarak da cevaplarınızı isteyeceğiz sizden.

Sayın Aysu Vekilim, buyurun.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Hoş geldiniz, sunumlarınız için teşekkür ediyoruz.

TÜİK'le başlayacağım, birkaç yorum ve sorum var, ardından Adalet Bakanlığına geçeceğim.

Bir kere öncelikle bir ana muhalefet partisi milletvekili olarak TÜİK'le ilgili zaten tek adam rejimine geçildiğinden beri aslında kurumunuza dair yapılabilecek tüm eleştiriler yapıldı, söylenecek her söz söylendi yani bu kurumun özerk bir kurum olmadığını bir kere daha vurgulamak istiyorum. Burada aslında bir veri mutfağı var, sarayın veri mutfağı; bunu not ederek başlayacağım. Enflasyondan işsizliğe, yoksulluğa, eğitimin verilerine kadar bu verilerin ne hâlde olduğunu vatandaşlarımız da hepimiz de yaşayarak görüyoruz.

Şimdi, çocuklara dönersek verilerinize göre suça sürüklenen çocuk sayısı 2023'te 179 binlerde, 2024'te 202 bine yükseliyor, yüzde 13'lük bir artış söz konusu ama suça sürüklenen bu çocuklarımızın aile gelir düzeyleri ve ebeveyn işsizliği gibi hayati korelasyonlarını aslında şeffaf bir şekilde yayımladığınızı göremiyoruz. Bunları yayımlarsanız aslında toplumsal sorunun kökenine de inmek mümkün olacak ama bunlar yayımlanmayarak bunun kökenine inilmesi engelleniyor; bunu söylemem lazım.

2023 yılı verilerinize göre güvenlik birimlerine gelen ya da getirilen çocuk sayısı bir önceki yıla oranla yüzde 10 artıyor, 606 binlere ulaşıyor, bu çocukların 242 bin civarı suça sürüklenme nedeniyle geliyor. Sizin verileriniz. Bu artış, aslında yoksulluk ile suç arasındaki doğrudan bir korelasyonun gizlenemez bir sonucu. Türkiye, çocuk yoksulluğunda Avrupa 1'incisi olmuş durumda değerli milletvekilleri. EUROSTAT verilerine göre Türkiye, yüzde 41,3'le Avrupa ülkeleri arasında yoksulluk ve sosyal dışlanma riski altındaki çocuk oranının en yüksek olduğu ülke ve bu oran Avrupa Birliği ortalamasının 2 katı; Avrupa Birliği ortalaması yüzde 24'lerde ve ilginç şekilde, TÜİK'in kendi verilerinde dahi -2023- çocukların yüzde 31,3'ünün şiddetli maddi yoksunluk çeken hanelerde yaşadığını görüyoruz.

Şimdi, bunu niye anlattım? Çünkü biz, suç ile yoksulluk arasında bir bağ olduğunu söylüyoruz, denklem de çok basit; aileyi açlığa, sosyal yardımların insafına mahkûm ederseniz o çocuğun suça sürüklenmesinin önüne de geçmeniz zor; umudu, geleceği yani hayalleri çalınan bu çocuklar hayatta kalma refleksini mafyatik ilişkilerde, uyuşturucu çetelerinde, illegal ilişkilerde arayabiliyorlar ve arıyorlar da. Maalesef, TÜİK de verileri çarpıttıkça biz de bu devasa sorunun köküne inemiyoruz; enflasyondan, işsizlikten... Bu

verilere tekrar girmeye gerek yok; veriler gizleniyor, veriler karartılıyor ama bunu yapmaya devam ettikçe bu suçun ortağı olmaya da TÜİK devam ediyor.

Şimdi ben cevabını biliyorum bu soruların ama -bazılarının- yine de sormak istiyorum: Neden çocukların suça sürüklenme nedenleri ile ailelerin gelir düzeyi, konut durumu ve ebeveyn işsizliği arasındaki korelasyonu şeffaf bir şekilde yayınlamıyorsunuz ya da buna dair bir çalışma neden yapmıyorsunuz? Yaptıysanız açıklayın lütfen. Yine, Millî Eğitim Bakanlığı verilerine göre MESEM kapsamında çalışan öğrenci sayısı 1,5 milyonu aşmış durumda. "MESEM" adı altında maalesef çocuk işçiliği yasalaştırılmış durumda ve bu sistemden kaç çocuk sokağa ve kaç çocuk suça düştü; bununla ilgili bir çalışmanız var mı? Okuldan kopan her çocuk sizin bu istatistiklerinizin bir parçası hâline geliyor ve bu çocukların eğitim durumunu neden ayrıntılı olarak TÜİK de yayınlamıyor? Derin yoksulluk verileriniz nerede? TÜİK'in sefalet sınırını, açlık sınırını "hesaplama yöntemi değişikliği" adı altında gizlemesi. aslında çocukların tabağından çalınan ekmeğin üstünü örtmektedir. Bakın, PISA verilerine göre Türkiye'deki öğrencilerin yüzde 19,3'ü, yaklaşık her öğrenciden 1'i para yokluğu nedeniyle haftada en az 1 kez öğün atladığını beyan ediyor. Bu veri, ekonomik krizin doğrudan çocukların gelişim hakkına ve aslında eğitimde fırsat eşitliğine vurduğunun bir kanıtı. Bugün, Türkiye'de her 5 çocuktan 1'i okulu aç gidiyorsa yani gerçekten bu çocukların suça sürüklenme riski ne düzeyde etkileniyor acaba? Bunu da hep beraber sormamız lazım.

Dolayısıyla, güvenlik birimleriyle ilgili, güvenlik birimlerine gelen çocuk istatistiklerini -verdiniz burada rakamları, internet sitenizde de var ama- neden gecikmeli olarak açıklıyorsunuz, neden zamanında, her yıl başında, yıl sonunda açıklamıyorsunuz ki biz de siyasiler olarak politika önerileri geliştirelim ya da Hükûmet görevini yapsın ve politika geliştirsin?

2024-25 yılı verilerinde çocukların karıştığı suç türlerinde özellikle madde kullanımı, çete bağlantılı suçlarda yaşanan artış neden seyreltiliyor? Bu rakamlar hangi filtrelerden geçirildikten sonra mesela bu Komisyonun önüne geliyor?

Dolayısıyla, TÜİK "Yoksulluk düştü." diyor, "Yoksulluk düştü." dedikçe, cezaevlerindeki çocuk koğuşları dolup taşıyor. TÜİK'i bir istatistik kurumu olmaktan çıkarmak, iktidarın veri ofisi hâline getirmekten çıkarmamız gerekiyor çünkü bugün anıldığı gibi de yoksa bu Kurum halkın vicdanında "gelecek hırsızı" olarak anılmaya devam edecek.

Şimdi sunumunuzda 40'tan başlayalım: Uyuşturucu madde kullanımı ve uyarıcı madde kullanmaktan dolayı işlem yapılan çocuk sayısının 2024 yılına göre, bir önceki yıla göre pardon, 2 kat arttığını söylüyorsunuz. Şimdi, bu artış belirli bir sosyoekonomik grupta mı yoğunlaşıyor yoksa toplumun geneline yayılan bir yaygınlaşma mı söz konusu? Birincisi bu. Bunu nasıl yorumluyorsunuz?

İkincisi; çocukların en fazla yaralama ve hırsızlık suç birimlerine getirildiğini görüyoruz. Gençlerin şiddete eğilimi ve yoksulluk arasındaki bağ hakkında bu ne anlatıyor yani bununla ilgili ne söylüyorsunuz?

Yine, bahsettiniz göçmenlerden ama sizin verilerinizde suça sürüklenen ya da mağdur olarak belirtilen çocukların ne kadarı göçmen ya da geçici koruma altındaki çocuklar? Bunu da bir açıklamanızı rica edeceğiz.

Yine, uyuşturucuyla ilgili suçlarda görülen 2 katlık artışın göçmen çocuklar arasındaki yansıması nedir? Bunu da bir rica edelim.

Son olarak da "2024'te -41'inci sayfa sunumunuzda- 279.620 çocuk mağdur olarak güvenlik birimlerine getirilmiştir." deniliyor. Bu mağduriyetin ne kadarı acaba aile içi şiddet, ne kadarı siber zorbalık ya da istismar kaynaklı; buna ilişkin bir veriniz var mı? Varsa lütfen açıklayın ama pek de olduğunu zannetmiyorum. Yoksa da lütfen bununla ilgili çalışma yapın.

TÜİK'le ilgili yorumlarım bu, Adalet Bakanlığa devam edeyim mi? Devam edeyim, peki.

Adalet Bakanlığına gelirsek, aslında Komisyonumuzun da kurulma sebeplerinden biri, kamuoyunda bu suça sürüklenen çocuklar tartışmasını sosyal medyadaki tepkiler sonucu gündeme geldi. Hepimizin bildiği gibi, Minguzzi cinayetiyle birlikte yoğun bir şekilde tartışılmaya başlandı. Adalet Bakanlığımızın her zaman yaptığı gibi -Türkiye'de adalet- önce bir olay yaşanıyor, tepkiler büyüyor, kamuoyunda tepkiler olunca iktidar bir düzenleme yapılacağını söylüyor ve Adalet Bakanlığı bu tepkiler üzerine yargı paketleri getiriyor. Yine, hepimiz biliyorduk, on birinci yargı paketinin taslağında bir düzenleme yer aldı suça sürüklenen çocuklarla ilgili, aslında Minguzzi cinayetiyle birlikte bu tartışma yoğun bir şekilde başladı. Neydi bu düzenleme taslakta yer alan? Hatırlayalım: 15-18 yaş arasındaki çocuklara verilen hapis cezalarının artırılmasıyla ilgiliydi. Kamuoyundan tepkiler geldi, sosyal medyada çığ gibi tepkiler büyüyünce bu düzenleme şimdilik paketten çıkartıldı. O yüzden, biz diyoruz ki, Burada açık bir yaklaşım sorunu vardır; bir taraftan uzmanlar onlarca yıldır, yıllardır "onarıcı adalet" diyor, diğer taraftan Bakanlık "Daha çok ceza, daha çok hapis." diyor. O yüzden, ben çocukları yetişkinlerle aynı mantıkla yargılayan, onları cezaevlerine atan yani aslında kötü koşullarda suça daha da alışır hâle getiren kim? Sormak istiyorum ortaya.

Devam ediyorum.

Hepimiz biliyoruz, organize suç örgütleri, uyuşturucu ticareti, yağma, haraç, kaçakçılık, suçtan elde edilen gelirlerin aklanması, cinayet, yaralama gibi ağır suç alanlarında her geçen gün hem sayısal hem de coğrafi olarak organize suç örgütleri genişliyor, genişlemeye de devam ediyor. Mesela, İngiltere, çeteler tarafından uyuşturucu ve suç için kullanılan çocukları fail olarak değil, mağdur olarak tanımlıyor; polis çocuğu yakalandığında mesela kelepçelemek yerine onu sosyal hizmetlerin koruma şemsiyesi altına alıyor. Biz de ise suç örgütü liderlerinin bir bölümü serbestken çocuklarımız cezaevlerinde ağır cezalarla karşı karşıya kalıyor.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bilgiye...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Yo, yo, tabir olarak söyledim, genel olarak. Anladım.

Ülkemizde bu yıl...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Doğru bilgi verelim de. Bilgiye dayalı bir tartışma yürütelim.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Devam edeyim ben, siz cevap verirsiniz Sayın Başkan.

Bu yapılar, bu organize suç çeteleri sosyal medya aracılığıyla -az önce birisi sanırım sunumunda bahsetti- ciddi şekilde propaganda yapmaya devam ediyor ve bizim yoksulluk ve dışlanmışlık içinde yaşayan mahallelerdeki çocuklarımıza kolayca ulaşıyorlar ve suça yönlendiriyorlar. O yüzden, bu örgütlerin içine çekilen çocuklarımızın, gerçekten taslağınızda düşündüğünüz gibi ağır cezalara mahkûm edilmesi caydırıcı mı, yoksa adalet duygusuyla bağdaşır mı? Bunu da hep beraber sorgulamak lazım Komisyon çalışmaları içinde.

Bir diğer konu, cezaevleri. Biliyorsunuz, bir çocuk hakkında verilen her karar onun tüm hayatını belirliyor diyoruz. Çocuklarla ilgili istatistiklere baktığımızda da görüyoruz, çocuklar resmen adliye koridorlarında yani hapishanede büyür hâle geliyor ne yazık ki. Şimdi, sizin Kasım 2025 verilerinize göre Türkiye'de 4.600 küsur çocuk hapsedilmiş durumda. Bazı çocuklar yetişkin hapishanelerinde de tutuluyor değil mi? Az önce doğru duydum mu? Öyle bir veriniz de vardı. Ya da tutuluyor mu?

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Yaşı 18...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Biliyorum ama yer olmadığı için. Doğru mu?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM - Müstakil bölümlerde.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Tamam ama var. Ayrı olduğunu biliyorum ama var mı diye soruyorum.

Şimdi, Yeni Zelanda modelinden... Beelki bu modellerde çalışılabilir yani. Yeni Zelanda modelinde çocuk, hâkim karşısına çıkmadan önce mağdur, aile ve sosyal hizmet uzmanlarıyla bir araya geliyor, ceza yerine çocuğun verdiği zararın nasıl telafi edileceği üzerine bir plan yapılıyor ve Yeni Zelanda, baktığınızda, çocukların cezaevine girme oranını ve mükerrer suç işleme oranını dünya genelinde en düşük seviyelere çeken ülkelerin en başında.

İngiltere ve İrlanda'ya bakıyoruz... Yani bunları niye anlatıyorum? Cezaları artırmak yerine 15-18 yaş arası, dünyadaki onarıcı adalet sistemiyle çocuklarımızı nasıl hapishanelerden çekip çıkarabiliriz, bunları tartışalım diye anlatıyorum. İngiltere ve İrlanda'ya baktığımızda, yine çocuk henüz suçla tanışmadan, 8-11 yaşları arasında risk grubunda tespit ediliyor ve çok paydaşlı bir ağla özellikle belediye, okul ve güvenlik gibi birimlerle hep birlikte destekleniyor yani biz bu ülkede "Cezayı artıralım." derken, dünya -dediğim gibi- "Çocuğu sistemden nasıl uzak tutarız." diye uğraşıyor.

Son örnek, Norveç ve İsveç. Bu ülkelerde de çocuk cezaevleri ve bakımevleri sadece bakanlıklar tarafından denetlenmiyor, bağımsız ve geniş yetkili çocuk ombudsmanları tarafından da denetleniyor.

Dolayısıyla, sanık odaklı, cezalandırıcı bir yaklaşımın bir sonucu olarak çocuklar biliyoruz ki hepsi hapishanelerde; istismara maruz kalan, fiziksel, psikolojik şiddete maruz kalan çocuklar var ve bu suçların mağduru olurken diğer yandan da maalesef suç örgütleriyle ilişkilenmelerine zemin hazırlandığı için de fail konumuna geçebiliyorlar. Bunu mağdur ve fail konumunun önemini vurgulamak için söylüyorum.

Az önce bahsettiğim, mesela, bu Norveç ve İsveç'teki çocuk ombudsman denetleme mekanizmaları... Neden mesela bizim çocuk cezaevlerindeki hak ihlalleri bağımsız heyetlerce denetlenmiyor? Böyle bir çalışma var mı? Olabilir.

Suça sürüklenen çocukların büyük bölümü yaralama suçundan geliyor ve bu çocukların kaçı rehabilite edilmiş, kaçı sokağa çıktığında yeniden eline bıçak almış, yeniden suç işlemiş? Bununla ilgili sizin bir veriniz var mı? Ve Adli Tıp ve sosyal hizmet entegrasyonu neden kurulamıyor?

Son olarak, son iki soru; Bakanlığınızın sunduğu veriler -şimdi sayfasını bulamadım ama- kurumlar arası -Sayın Başkan da söyledi- protokolleriniz var yani Aile Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı arasında çocukları suçtan uzak tutmak için kurumlar arası koordinasyon diyorsunuz ama baktığımızda rakamlara, ciddi artışlar da var, hani bazı dönemler arası azalmalardan bahsediyorsunuz ama bu artışın sorumluluğunu sadece yargı sistemine mi yüklüyorsunuz, yoksa acaba sosyal devlet politikasında da bir eksiklik görüyor musunuz?

Yine, Bakanlığınızın, Millî Eğitim Bakanlığı ile protokolleri çerçevesinde bu MESEM kapsamında çocukların sanayide ucuz iş gücü olarak kullanılmasının önüne geçecek hangi bağımsız denetim mekanizmaları mevcut ya da böyle bir mekanizmanız var mı? Onu da söylerseniz...

Son sorum da biraz siyasi ama. Bu çocuk tanımı olan 5395 sayılı Kanun'la 18 yaşını doldurmamış kişiyi çocuk olarak tanımlıyoruz ama MESEM uygulamasıyla bu çocukları erkenden işçi sorumluluğu yüklüyoruz. Bu kanunun ruhundaki çocuğun üstün yararı ilkesiyle sizce çelişmiyor mu?

Teşekkürler.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Şimdi bir söz talebi de var, hemen sayın vekilimize söz vermeden önce küçük bir hatırlatma yapmak istiyorum. Sayın vekilimiz elbette ki çok önemli sorulara, önemli konulara temas etti, önemli katkılarda yapmak ister. Biraz da tabii ki herkes heyecanlı ve bütün soruları bazen siyasi karar ya da... Bu komisyonun çalışmaları neticesinde ortaya çıkacak veriye dayandıracağımız politika önerilerini "Bunu düşünüyor musunuz, şunu düşünüyor musunuz?" diye sormak için daha başka muhataplar gelecek.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Nasıl konuşmak istediğimize biz karar veririz yani istediğimizi konuşuruz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Tabii ki istediğiniz gibi konuşabilirsiniz fakat şöyle de bir durum var.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Yani burası bir üniversite değil ki. Burası siyasi bir yer yani.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bu toplantının amacı...
AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Toplantının amacını ben biliyorum, nasıl konuşmak istediğime de ben karar veririm.
EROL KELEŞ (Elazığ) - Müsaade ederseniz konuşsun ama. Bakın, siz konuşurken hiç kimse sesini çıkarmadı.
AYSU BANKOĞLU (Bartın) - İstediğim gibi konuşabilirim.
BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Burası bir münazara kulübü değil.
AYSU BANKOĞLU (Bartın) - İstediğim gibi konuşabilirim, nasıl konuşacağımı size soramam.
EROL KELEŞ (Elazığ) - Ama lütfen müdahale etmeyin.
BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ama bir şey söyleyeceğim...
AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Polemik yapmak gerçekten istemiyorum.
EROL KELEŞ (Elazığ) - Biz de mi cevap verseydik yani!
AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Ama nasıl konuşacağımıza biz karar verelim.
BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Metodoloji olmadan yani metodoloji olmadan netice alamayız yani bu öğretmenlik falan değil, bilimsel.
AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Nasıl konuşmak istediğimize biz karar vereriz yoksa çıkar gideriz yani.
BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Hani Atatürk'ün de bize önerdiği bilimsel düşünce var ya, işte o tam da bu hani muasır medeniyet seviyesinin üzerine çıkaracak, bilimsel düşünen, işte belli bir metodolojiyle çalışarak çocuklara fayda üretebiliriz. Sizin sorduğunuz soruları çok kıymetli buluyorum ama muhatabı...
AYSU BANKOĞLU (Bartın) - O yüzden dedim, Adalet Bakanı olsaydı daha rahat ederdik diye.
BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Adalet Bakanının geleceğini zaten size söyledim, Adalet Bakanının geleceğini zaten söyledim. Ama metodolojide dedik ki ilk iki haftayı risk faktörlerini ve durum analizini...
AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Konuşmayalım mı? O zaman biz gidelim, bize raporlasınlar o zaman.
ALİ İNCİ (Sakarya) - Bu kelimenin üzerine yapmayın Allah aşkına ya!
BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ya, konuşun ama Sayın Vekilim, konuşun.? Sayın Vekilim, ben sizi saatlerce dinlerim, ne demek.
AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Tamam, nasıl konuşacağımızı söylemeyin.
ALİ İNCİ (Sakarya) - İyi de biz de varız burada ama. ALİ İNCİ (Sakarya) -
AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Rica ediyorum sizden.
ALİ İNCİ (Sakarya) - Ama gerek yok ki oraya dinleyeceğiz.
AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Biz nasıl konuşup nasıl soru soracağımızı...
BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Biraz zamanı iktisatlı kullanmak ve mümkün olduğunca metodolojiye uymayı çalışmayı istirham ediyorum.
AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Bakın, şöyle yapalım: Bize bilgi notunu yollasınlar, biz onlara soru... Ben zaten soru önergesiyle soruyorum, hiç birine cevap alamıyorum ki bu hâle düşüyoruz.
BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Şu anda muhatabına sormuyorsunuz.
AYSU BANKOĞLU (Bartın) - E, tamam, o zaman gelmesinler, muhatabı yoksa biz burada niye varız ya! Yapmayın, rica ediyorum size ya!
BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bir metodoloji çerçevesinde bütün muhataplarınız gelecek, size anlattık.
AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Peki, şöyle yapalım: Siz bize hangi metodolojide, hangi soruları sormamız gerektiğini verin.
SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Soruları da verin.
BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Şimdi, tamam, küçük bir hatırlatma yaparak...
AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Cevapları da hazırlasınlar, öyle yapalım yani.
BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Sevgili Vekilim, lütfen...
AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Siz beni şey yapıyorsunuz yani. Rica ediyorum sizden ya!
BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ama siz de bizim hakkımıza giriyorsunuz. Bir metot dairesinde ilerlemek için bir ricada bulundum, burada sizin şahsınıza bir şey yok.
AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Lütfen, kimseye müdahale etmeyin, rica ediyorum, tarafsız davranın.
BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Tarafsızlıktan da aslında biraz çerçeveye sadık kalmayı gerektiriyor.
GİZEM ÖZCAN (Muğla) - Bu konuyu kapatmak adına, katkı sunmak adına şunu söyleyeceğim.
BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ben bir tek cümle daha söyleyeceğim, sonra söz sırasına göre söz vereceğim.
GİZEM ÖZCAN (Muğla) - Tamam.
BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Burası tek adam sistemi değil, Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemidir.
AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Biz öyle diyoruz, siz düzeltebilirsiniz.
BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ve Cumhurbaşkanımız yüzde 50'nin üzerinde oy alarak seçilmiştir. Yani burası siyasi polemik yeri de değil, münazara kulübü de değil.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Şimdi, ben...

EROL KELEŞ (Elazığ) - Sayın Vekilim, lütfen ama ya, lütfen ama ya. Bırakın da sözünü tamamlasın, lütfen ama.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Ben ne dediysem düzeltiyor.

EROL KELEŞ (Elazığ) - Siz konuşurken biz sesimizi çıkarmadık ya! Ya, lütfen ama! Biz mi terk edelim burayı? Saygılı olun lütfen ya!

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Ne dediysem "Bu böyle değil, bu böyle değil."

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Size saygım ve sevgim sonsuz ama tutup da siyasi bir meseleyi burada tartışarak çocuklarımıza haksızlık ederiz. Biz başka bir meseleyle toplandık.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Türkiye Büyük Millet Meclisi siyasi bir yerdir.

ALİ İNCİ (Sakarya) - Ekranı açıyorsun, ekrana konuşuyorsun sanki biz burada yokmuş gibi, bu da hoş bir şey değil.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Niye, size de baktım.

GİZEM ÖZCAN (Muğla) - Sayın Başkanım...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Buyurun. GİZEM ÖZCAN (Muğla) - Sayın Başkan, değerli vekiller, çok kıymetli bürokratlar, kıymetli konuklar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bu hususta şunu ifade etmek isterim: Şöyle, isterseniz şu şekilde devam etsin bundan sonraki süreçte. Biz sorularımızı nasıl sormamız gerektiği hususunu, içeriğini biz yöneltelim, zaten karşımızda alanında uzman, hangi konuya, ne açıklıkta, ne konuda yanıt vermesi gerektiğini bilen kişiler şu anda bizimle muhatap. O alanlarına göre herkes istediği soruyu hangisini yanıtlayabileceğini, hangisini yanıtlayanmayacağı hususunda bir çerçeve çizer, bir daha da böyle bir tartışma hani süregelmemiş olur; o açıdan onu da belirtmek istedim. Yani hani hiç o konuları tartışmaya... Zaman kaybediyoruz çünkü dün de kaybettik, on beş, yirmi dakika ama bunu dile getirmeye gerek yok. Biz sorularımızı, bütün vekillerimiz sorsun içerik yönünden.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çok teşekkür ediyorum. Size daha sonra söz hakkı talep ederseniz vereceğim fakat bekleyen Sayın Selcan Taşcı'ya mikrofonu uzatıyoruz.

Buyurun Vekilim.

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Hoş geldiniz, öncelikle teşekkür ediyorum sunumlarınız için.

Ben de TÜİK'le başlamak istiyorum. Şimdi, Turgay Bey çocuk nüfusuyla ilgili istatistikleri paylaşırken, özellikle bu hane halklarının 15 yaş altı ihtiyaç gruplarına sahip olma durumuyla ilgili bilgi verirken "İyi sonuçlar." diye bir ifade kullandı. Şimdi, çocuk yoksulluğunun yüzde 32,9 olarak bildirildiği; maddi yoksunluğun yüzde 42,2 olarak çocuklarda bildirildiği; et, tavuk, balık yiyememe oranının günlük yüzde 23,1; yüzde 18,7 de okul etkinliklerine katılamama; ya, bu kadar oranların yüksek olduğu bir raporlamayı paylaşıp sonra da bu oranların iyi olduğunu söyleyemeyiz yani dün de ifade ettik, bir kere önce biz kendi gerçeğimizle yüzleşeceğiz. Yani bunlar bu kadar iyi sonuçlar, iyi oranlarsa eğer biz niye böyle bir komisyon toplama ihtiyacı duyduk, niye çocukların suça sürüklendiği bir ortam oluştu, nasıl oluştu? Yani her şey bu kadar güllük gülistanlıksa. Dolayısıyla verileri siz paylaşın, yorumu biz yapalım, rica edeceğim bunu sizden.

Ve, ayrıca bunlar Jandarma ve Emniyetten aldığınız verilerin derlemesi, siz de söylediniz. Şimdi, Aysu Vekilimin dediği gibi yani bu verilerin içinde bizim kök nedenlere dair herhangi bir sorgulama ya da sonuca varmamızı sağlayabilecek, yorum yapabilmemizi sağlayacak herhangi bir veri yok. Dolayısıyla, ben şunu merak ediyorum... Yani bugüne kadar bir kurumun talep etmesi gerekiyordu belki, bilmiyorum. Herhangi bir kurum ya da hiçbir kurum sizden bu suça sürüklenen çocukların işte hangi nedenlerle suça sürüklendikleri, ailelerinin sosyoekonomik durumları, suç geçmişleri, bunlara dair bir araştırma, ölçme, değerlendirme talebinde bulundu mu yani bulundu mu, bulunmadı mı, sizden böyle bir kurumsal talep olmadı mı? Eğer olmadıysa bugüne kadar Başkanım biz isteyelim Komisyon olarak.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Evet, çok önemli bir katkı olur.

GİZEM ÖZCAN (Muğla) - Yani çünkü bu çok büyük bir eksiklik, biz bu verilere bakarak sonuca varamıyoruz.

Adalet Bakanlığı bürokratlarına da yine teşekkür ediyorum sunumlarınız için. Şimdi, temel hedefin yeniden suça sürüklenmenin önlenmesi olduğunu aslında her 3 sunumda da ifade ettiniz. Burada ikinci suça karışma oranı peki nedir, bunu öğrenmek istiyoruz? Yani iki suç ya da üç suç işleyen çocukların istatistiklerini verdiniz ama yani cezaevinden çıktıktan sonra ikinci suça bulaşma, denetimli serbestlikten sonra ikinci suça bulaşma ya da ilk suçundan sonra hiç güvenlik görevlileriyle muhatap olmamış ve o arada ikinci, üçüncü suç işlemiş; bunlara dair oranlar varsa elinizde ve paylaşabilirseniz sevinirim.

Cezaevlerinin koşullarını ya da işte eğitimevlerinin koşullarını anlattınız. Şimdi, bu ülkede hayali cezaevine girmek olan çocuklar var. Yani ben Tekirdağ Milletvekiliyim, kendi ilimden biliyorum ve bunun sebebinin oradaki şahane koşullar olmadığını hepimiz biliyoruz. Yani bu çocuklarla bire bir muhatap olan kişilersiniz, bu noktaya nasıl sürüklendi bu çocuklar yani suçun ötesinde cezaevine girmek nasıl oldu da bu ülkede yetişen, doğan, yaşayan çocuklar için bir hedefe, bir hayale dönüştü? Sizin gözleminiz nedir? Bu çocuklarla bire bir muhatap olan kişiler olarak cezaevine girmek bir statü atlama olarak mı mesela o dünyanın içinde var sayılıyor? Bu gerçekten önemli çünkü Tekirdağ'da biz çok trajik bir olay yaşadık yani 18 yaş altı bir çocuk cezaevinin önünden geçerken "Ben bir gün buraya gireceğim." dedi çevresine ve dedikten birkaç gün sonra Cumhuriyet Halk Partili bir belediye Meclis üyesini hiçbir sebep yokken, hiçbir şey yokken katletti; evet, o çok hayal ettiği cezaevine girdi. Yani bunlar günlük hayatımızda somut

olarak karşılaştığımız tehditler ve tehlikeler her birimiz için. Tehdit boyutuyla da yani çocuklarla ilgili kısmı ayrı, onları o alandan korumakla ilgili ama tehdit boyutu da hepimiz için geçerli. Dolayısıyla oradaki gözleminizi merak ediyorum.

Bu cezaevinde örgün eğitime devam eden çocukların başarı oranlarını yani işte sınav başarıları, meslek edinme başarıları yani neler yaptığınızı anlatıyorsunuz ama bu yaptıklarınızdan sonuç alabiliyor muyuz, ne oranda sonuç alabiliyoruz? Bunu da bilirsek daha sağlıklı yorum yapabiliriz.

Ve, yine, ebeveyni ceza infaz kurumunda bulunan çocuklar, işte siz de söylediniz, daha kırılgan gruplar aslında suça karışmayla ilgili. Burada bir ifade kullandınız, dediniz ki: "Risk ve ihtiyaçların burada değerlendirilmesi lazım bu çocuklarla ilgili yani ebeveynleri cezaevinde bulunan, dolayısıyla kendileri de cezaevinde bulunan." Peki, kim değerlendirecek? Yani biz sizden bekliyoruz, size emanet, siz kimden bekliyorsunuz? Bunu eleştirel söylemiyorum yani sağlıklı olan nedir? Bir öneri olarak ifade edebilersiniz yani şu kurum eliyle şöyle bir şey de yapmak gerekiyor bu çocuklar için belki hani bizim de ufkumuzun açılmasına bu anlamda katkı sağlamış olursunuz ve ben çok önemsiyorum ve çocuk suçluluğu konusunda hiç gündeme gelmemesini de yadırgıyorum. Mesela, cezaevindeki çocukların işte suç oranlarıyla ilgili birinci grup "uyuşturucu" dediniz yani hem Avrupa'nın hem Türkiye'nin mesela illallah ettiği bir mesele. Türkiye'nin de dâhil olduğu coğrafyanın yani Türkiye'den Avrupa'ya uyuşturucu ticaretinin yüzde 80'inden fazlası PKK narko terör eliyle yürütülüyor ve bu terör örgütünün bu narko terör örgütünün büyük oranda uyuşturucu dağıtımında çocukları kullandığı yani işte Avrupa'da, Almanya'da yani bir sürü Der Spiegel vesaire kapak konuları yaptı, dosyalar yayınlandı, Birleşik Krallık'ta Metropolitan öyle, işte, İçişleri Bakanlığının verileri var yani 8-12 yaş grubu özellikle. Şimdi, bu çocukların yani uyuşturucu sebebiyle cezaevinde bulunan çocukların aynı zamanda bir terör örgütüyle iltisakı var mı, oranı ne, bununla ilgili bir çalışmanız var mı eğer yoksa neden yok? Çünkü böyle bir gerçeklik var. Hem Türkiye'de hem Avrupa'da ve Avrupa'da çalışılıyor, aslında İçişleri de çalışıyor bildiğim kadarıyla bunun üzerinde, biz bunu neden göremiyoruz, neden yokmuş gibi bir tablo çiziliyor? Bunu da özellikle merak ediyorum.

Çok teşekkürler.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Sayın Elif Esen Vekilimizin söz talebi var.

Buyurun Sayın Vekilim.

ELİF ESEN (İstanbul) - Teşekkür ediyorum.

Hoş geldiniz, sunumlarınız için de ayrıca teşekkür ediyorum. Elif Esen, Deva Partisi İstanbul Milletvekiliyim.

Şimdi, tabii yani bugün yaşadığımız Türkiye'de belki verdiğiniz oranlarda bizim görmekte zorlandığımız, daha spesifik sayılara, oranlara odaklandığımızda ancak sorunları tespit edebildiğimiz zamanlardan geçiyoruz. Aslında suç tipleri ve yoğunluklarında değişiklikler var. Örneğin, akran zorbalığı suça sürüklenen çocukların belki de suç temelinde yatan en temel sebeplerden biri ya da gerçekten yoksulluk, yoksulluğun suç işlemede önemli bir zemin oluşturduğunu görüyoruz ve biz uzun bir süredir aslında ulusal çocuk izlem sistemini öneriyoruz. Sizin de sunumlarınız da şunu gördük ve çok da inşallah başarılı olur. Farklı bakanlıkların koordine şekilde, iş birliğinde birtakım projeler ve çalışmalardan bahsettiniz fakat bu proje ve çalışmaların, belki yurt dışındaki iyi örneklerinde olduğu gibi bir ulusal çocuk ajansı gibi temel ve tepeden bir yönetimle bakanlıkları koordine ettiği ve koruyucu, önleyici tedbirler geliştirdiği bir sistem incelenebilir. Yani bu incelendi mi daha önce, bununla ilgili bir planlama var mıdır? Bunu merak ediyorum çünkü farklı ülkelerde uygulanan ve iyi sonuçlar alınan modeller var. Her bir bakanlık kopuk bir şekilde hareket ettiğinde ya da her bir bakanlık ikili, üçlü temaslarla iş birliği yaptığında yine bir koordinasyonsuzluk, bir zincirin koptuğu nokta oluşacak. Bizim suça sürüklenen çocukların neden suça sürüklendiğini doğru tespit ettiğimiz, doğru durum tespitleriyle, doğru sayılarla, doğru verilerle -burada parantez açarak söylüyorum- yaptığınız çalışmaları gördüğümde çalışmalar için alkışlıyorum, tebrik ediyorum, bunlar önemli gayretlerdir ancak bizim gerçeği görebilmemiz için bir bütünün içindeki oranları görmemiz lazım. "Bugünkü oranımız şu, biz yaptığımız projeyle bu oranda yüzde 5'lik, yüzde 10'luk bir iyileşmeyi hedefliyoruz." demenizi isterdim. Oran göremiyoruz, sayıları görüyoruz ama o bütünün içindeki değerini görmekte zorlanıyoruz.

Bu UNICEF'le sanırım bir projeniz vardı sunumda. O projede -notumu almıştım buraya da- başarı kriterleriniz nelerdir? Ben projenin başarı kriterlerini gerçekten merak ettim. Ne kadar sürecek? Nasıl bir iyileşmeyi, ilerlemeyi hedefliyorsunuz? Bu çok önemli çünkü biz bu Komisyon kurulduğunda da ilk toplantıda ifade etmiştim, bu ifademi de cezaevlerine yapmış olduğum ziyaretlere dayandırmıştım. Ben cezaevlerinde -hedef kitlesi- çocuklu kadınlar olan kadınları farklı cezaevlerinde ziyaret ediyorum ve bir cezaevi ziyaretimde bir kadın yanıma gelip şunu söyledi, dedi ki: "Ben buradan çıktıktan sonra geçimimi sağlayabilmek için, bir daha suça düşmemek, suç işlememek için ne iş yapabilirim?" Yani aklına o an kadının evlerde temizlik işlerine gidebilir miyim diye soru geldi ve gerçekten onun üzerine o cevabı vermekte çok zorlanmıştım ama cevabı kendisine yöneltmiştim. Bu çok zor bir soruydu, ne ona boş hayaller kurdurmak ne de moralini, motivasyonunu bozmamak gerekiyordu. "Sen olsan tanımadığın, hiç tanımadığın ve cezaevinden çıkan bir kadını evine sokar mıydın, işe alır mıydın?" dedim, kendisi de cevapsız kaldı. Öyleyse bu o kadınlara, o çocuklara -ben çocukları da katıyorum işin içine çünkü o çocuklar 6 yaşına kadar annelerinin yanındalar- evet, suç işletmeyecek, sosyal hizmet modelleriyle kadını ve çocuğu, aileyi koruyacak sistem ve model çok önemli ama bir şekilde suça bulaşmış ve o sisteme girmişse anne ya da çocuk o sistemden çıktıktan sonra da tutunabileceği dalları olmalı, o da mesleği olmalı.

Cezaevlerine ziyaretimde yine çok başarılı bulduğum bir iş: Mesleklendirme eğitimleri veriliyor ve bu mesleklendirme eğitimlerinde dışarıdan parça başı iş de alınıyor, parça başı işe hem günlük ücret ödeniyor hem de parça başı iş için bir para veriliyor kadına. Bu da aslında hayatını ileride kurgulaması için çok önemli bir destek fakat şöyle bir eksiklik olduğunu düşünüyorum: O iş

kesildiğinde kadının o geliri de kesiliyor ya da o mesleği öğreniyor ama o mesleği çıktıktan sonra nerede icra edeceğine dair, hani az önce dedim ya zincir bir yerde kopuyor diye, zincir orada kopuyor işte. Siz o eğitimi veriyorsunuz, çok güzel, iş başı yani o cezaevindeyken bu eğitim alması ama sonrasındaki mesleklenmesiyle ilgili de yine o zincirin devam ettiği, belki oda, borsa, birliklerle, sivil toplumla iş birliği yapılacak projelerin de geliştirilmesi önemli diye düşünüyorum.

Yine, sunumunuzun bir yerinde 3 bin gönüllüden bahsettiniz destek amaçlı. Gönüllülük çok çok önemli bir kavram ve çok çok önemli bir hem insan kaynağı hem de elbette maddi bir karşılığı var fakat gönüllülük sistemli ve bir bilgi düzeyi doğrultusunda, zemininde yapılırsa etkili. Şimdi, çocuk farklı farklı gönüllülerle, farklı zamanlarda bir araya geldiğinde bu gönüllülüğün o çocuğa zarar verme, iyilikten çok zarar verme etkisi olabilir çünkü çocuğun bağ kurması burada önemli bir nokta. Bağ kurduğu kişiyle o bağın kopması ya da bir bağ kuramadığı için iyileşmenin gerçekleşememesi söz konusu. Lütfen, gönüllülük konusunda biraz daha hani imtinalı hareket edilirse... Ben yüksek lisansımı sivil toplum ve gönüllülük üzerine yaptım. İlk başta ya gönüllülük ne kadar güzel, ne kadar hoş bir şey diye düşünürken sistemi öğrendiğimde ne kadar zor ve sorumluluk gerektiren bir şey olduğunu öğrenmiştim. Hani burada biraz daha dikkat edilmesini öneriyorum. Denetimli serbestlik altında en büyük ihtiyacın gönüllü ya da sürekli değişen danışmanlar, rehberler değil de bir çocuğun başından sonuna atanan tek bir isimle ilerlemesinin ve sürekli güveni yeniden inşa etmek zorunda kalmamasının da önemli olduğunu burada vurgulamak istiyorum.

Kurslardan bahsettiniz, o kursları merak ediyorum. "702 kurs var." dediniz. Bu kursların içeriği, başlıkları... Ya, bildiğimiz kurslar mı yoksa daha farklı kurslar mı var? Bunu yine sormak istiyorum.

Yine önemli şeylerden biri -TÜİK'e geçeceğim birazdan hızlıca, çok zaman da almak istemiyorum, aslında çok sorum var ama bu soruları soru önergeleriyle sizlere yönlendireceğim- çocuklarla ilgili personellere kapasite geliştirici eğitimler verildiğinden bahsettiniz çocukla iletişimde. Bu eğitimlerde neleri öncelikli tutuyorsunuz? Etki analizleriniz var mı? "Bir eğitimden sonra bu eğitim daha iyi nasıl olabilir?" diye bir planlamanız var mı? Yani her bir eğitim sonrasında güncellenen eğitiminiz var mı, yoksa tek bir modül mü devam ediyor?

Bu kursların dışında da yine cezaevi ziyaretlerimde 6 yaşına kadar çocuğun cezaevinde annesiyle kaldıktan sonra 6 yaşında anneden ayrılmasının çok önemli bir psikolojik olumsuz etkisi olduğu kanaatindeyim. Belki bununla ilgili gerçekten önemli, köklü değişiklikler yapılmasına ihtiyaç var çünkü pedagoglara da sorulduğunda 0-3 yaşın çocuğun hem zihinsel hem karakter gelişiminde çok çok önemli olduğu, anneyle bağının mutlaka olması gerektiği ama bu bağın işte olurken cezaevinde mi yani doğal aile ortamının dışında cezaevinde mi olması çok büyük soru işareti. 3-6 yaş arasında da çocukta önemli bir gelişme oluyor, yaş ilerliyor. 6 yaşına geldiğinde anneden koparılması ve dışarıda yani annenin emanet edeceği baba da bazen cezaevinde olabiliyor, aile bireylerinden büyüklere verilebiliyor ama büyükler evden çıkamayacak, kendine bakımda zorlanan büyükler olabiliyor. Ya, bu şartların biraz daha dikkatli gözlemlenmesi, belki anneye verilen ceza türünün elektronik kelepçe gibi yöntemlerle yeniden güncellenmesi gerekir diye düşünüyorum.

Son olarak TÜİK'e bir sorum olacaktı. Onda şöyle hızlıca notlarıma dönüyorum. Belki çok göz ardı ettiğimiz bir nokta: Yetiştirme yurdundan 18 yaşına geldiğinde bir kamu görevinde de görevlendirilmemişse çıkan çocuklar. Bu çocukların da çok ciddi bir suça bulaşma riski olduğunu hepimiz biliyoruz fakat edindiğimiz bilgilerde ya da istatistiklerde biz bunları göremiyoruz. TÜİK'in elinde böyle bir araştırma var mı? Bunu size sormak istiyorum. Yurt bakımından ayrılan, yetiştirme yurdundan ayrılan, devlet bakımından çıkan çocukların kamu görevinde istihdam edilenlerin o görevlerde kaç yıl tutunabildikleri çünkü orada tutunmaları da önemli, tutunamayan sayısı çok fazla, uzun süreler o kurumları çalıştım çünkü. Tutunamayan çocuklardan suça bulaşanlarla ilgili kayıt var mı elimizde, kaç çocuk var? Kamu görevinde görevlendirilmeyen 18 yaşını geçmiş ve kurum dışına çıkarılmış çocuklarda suça bulaşma oranları nelerdir? Bunları da size sormuş olayım. Aslında, dediğim gibi sorularım çok ama soru önergesi olarak da ayrıca sorayım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Teşekkür ediyoruz Sayın Esen.

ELİF ESEN (İstanbul) - Sağ olun.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Söz talebi olan Vekilimiz Sayın Suiçmez'e mikrofonu uzatıyorum.

Buyurun Sayın Vekilim.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Teşekkür ederim.

Sunumlarınız için Sayın Başkan Yardımcım ve bürokratlarına, Sayın Genel Müdürüm ve bürokratlarına da çok teşekkür ediyorum.

Özellikle ilk açıkladığınız, "İlk kez açıkladığımız." dediğiniz veriler gerçekten çok önemli. Biz de zaten "Niye bu veriler açıklanmıyor?" diye yıllardan beri soru soruyorduk.

Şimdi, dün de değerli öğretim üyesi hocalarımızdan dinledik. Bir kere sorun çok katmanlı bir sorun. Dolayısıyla, çözümü de çok paydaşlı çözüm üretebilecek bir zemin üzerinde yürüyor. Dolayısıyla, kurumlar arasındaki koordinasyon çok önemli. Bizde de galiba en fazla eksikliğini hissettiğimiz şey bu. Şimdi, ben ilkin TÜİK üzerinden başlamak istiyorum. Baktığımız zaman, özellikle bizim kuruluş amacımız "Çocukların suça sürüklenmesine yol açan nedenlerin tüm boyutlarıyla incelenerek koruyucu, destekleyici, önleyici mekanizmaların yaratılması..." gidiyor. Şimdi, bizim bu yol açan nedenlere ilişkin TÜİK'in verilerine baktığımız zaman hiçbir şey buradan göremiyoruz. Tamamıyla istatistiksel okuma gerektiren verileri bize sunuyor. Alt kırılımları olmayan, sorunu içermeyen ve

çözüm süreci anlatan veri yok TÜİK'in verilerinde. Dolayısıyla veri toplama kriterleri sorunu anlamaya yönelik değil. Bu nedenle de tabii bize çözüm için yol gösterecek nitelikte değil. Şimdi, baktığım zaman, sizin zaten bu sunumunuzun 34'üncü sayfasında "Resmî istatistiklerin kim tarafından, kimle iş birliği içerisinde, ne sıklıkla, hangi veri kaynağından, hangi sınıflama kullanılarak üretileceği beş yıllık süre için saptanır." deniyor. Ve sizin paydaşınız yine burada görüldüğü üzere Emniyet birimi ve Jandarma birimi gözüküyor. Mesela ben merak ediyorum, Adalet Bakanlığı niye sizin burada tercih ettiğiniz bir paydaş olmamış ya da Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı niye paydaşınız olmamış? Bu tutumunuzu sürdürmeyi düşünüyor musunuz? Eğer bu tutumunuzu sürdürürseniz bizim nedenleri anlama konusunda TÜİK verilerine baktığımız zaman bir sonuç almamız mümkün değil. Yine, alt kırılımlara bakıyoruz, onlardan da bir şey anlayamıyoruz, belki Adalet Bakanlığının verilerinde de öyle. Mesela, uyuşturucu ve hırsızlık suçlarının birçoğunun yetişkin desteği almadan yapılamayacağını herhâlde hepimiz biliyoruz. Dolayısıyla, hem Adalet Bakanlığı verilerinde -kaçırdıysam yine düzeltirsiniz lütfen ama- TÜİK verilerinde azmettiriciler açısından bir alt kırılım göremedik. Ne kadarı çocuk, ne kadarı azmettirici var bu çocuk suçlarının içerisinde? Ne kadarı mesela buna... Adalet Bakanlığında bir suç nedeniyle çocuk geliyor, ne kadar sürede adliyeye gidiyor, ne kadar sürede orada kalıyor? İşte, dosya sayıları, cezaevinde kalış süresini verdiğiniz zaman, mesela şeyle ilgili bilgi sundunuz mu, kaçırmış olabilirim: Bir çocuğun yargılanması ne kadar sürüyor? O dosya alt mahkemede ne kadar sürede bitiyor? Buna ilişkin bir veri de göremiyoruz. Dolayısıyla, TÜİK'in bu problemini gidermesi gerektiğini düşünüyorum, böyle bir çaba içinde olacak mısınız? Ayrıca, Adalet Bakanlığı ile TÜİK'in verileri yani Jandarma, Emniyet topladığı için Jandarma ve Emniyetin verileri arasında da bir uyumluluk yok, verileri toplama... İşte mesela, çocuk yaş değerlendirmeleri, suç grupları. Bunda da farklı farklı yaş gurupları alınmış durumda ve verileri toplama biçimleri de farklı, Adalet Bakanlığı ile TÜİK'in verileri uyuşmuyor. Çok güzel bir örneği az önce Selcan Hanım söyledi ben "Yanlış söyledi." dedim çocuk suçlarının şeyinde. Adalet Bakanlığında uyuşturucu birinci olarak gözükmüş, TÜİK'te yaralama gözükmüş. Mesela, birinde...

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Ceza alanlar arasında ayrı, dosya açılanlar arasında ayrı.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Farklı yani ikisi farklı.

Bir de mesela TÜİK "diğerleri" demiş insan öldürmede ama Adalet Bakanlığı ona ayrı bir yer açmış. Dolayısıyla TÜİK'le Adalet Bakanlığı arasındaki bu veri çakışmasının, toplama biçimindeki farklılığın ortadan kaldırılması gerektiğini düşünüyorum. Sizler de bunu bir sorun olarak görüyor musunuz diye merak ediyorum.

Şimdi Sayın Genel Müdürüm, bu adli kontrol sisteminde 3 bin gönüllü ve uzmanlarla yeni bir sistem oluşturduğunuzu söylediniz. Ben de bu 3 bin gönüllünün kimlerden oluştuğunu, eğitim düzeylerinin ne olduğunu eğer bilginiz varsa açıklamanızı sizden rica edeceğim.

Bir de mahkemelerde mahkemelerin verdiği koruyucu ve destekleyici tedbirler mahkemelerce ne kadar denetleniyor, SİR'ler ne kadar denetleniyor? Dün de burada konuştuk. Vaka bazlı uygulama yapılması gerektiğini herkes söyledi. Dolayısıyla mahkemelerin burada bir probleme yol açtığını düşünüyorum. Yeterli incelemeleri yapmadan, gerekli incelemeleri yapmadan koruyucu ve destekleyici tedbirlerin verilmesi gerektiği gibi vermediğini alanında çalışan biri olarak değerlendiriyorum.

Şimdi, illere göre verileri açıklamıyorsunuz. İllere göre verileri bakanlıktan da sorduk, bir türlü alamadık. Mesela Trabzon'da bu sizin verdiğiniz suçlu çocuk veya mağdur çocuk profilini Bakanlığa da sorduk, bir türlü alamadık. Bizde mi bir eksiklik var; veriyorsunuz, biz mi bulamıyoruz? Ayrıca suça sürüklenen çocuklarda sayının çok fazla arttığı iddiası var. Sizin sunumlarınızda bu sosyal medya yargısındaki kadar bir suça sürüklenen çocuk sayısında bir artışın olmadığını bugün burada da gözlemledik.

Bir diğer şeyi de biz sık sık söylüyoruz: İlk suçu işleyen çocuğa niye zamanında müdahale edemiyoruz da bu çocuk 29 suç işliyor. Verilerinize göre, en yüksek suç oranı ilk dosyada, ondan sonra giderek, giderek bir azalma göstermiş ve sizin de işte 4 dosya ve devamında da en az şeye gelmiş. Yani dışarıdaki toplumsal algıyla verileriniz aslında farklılık oluşturuyor. Şimdi, bu durumda bu sosyal medya üzerinden yapılan algıyı da nasıl düzeltebileceğimizi de bir düşünmemiz gerekiyor. Herhâlde biraz daha verileri şeffaf bir şekilde Adalet Bakanlığının, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının, İçişleri Bakanlığının gerekirse Sağlık Bakanlığının açıklaması gerekiyor yoksa bizi yanlış sonuçlara götürecek bir düzen içerisine giriyoruz.

Şimdi adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlükleri var, savcılıklara bağlı olarak çalışıyor. Burada bir uzman havuzu oluşturuyorsunuz. Eskiden öyle değil de yeni sistemde bir havuz oluşuyor ama her aşamada da farklı kişi görevlendirilerek gidiyor. Şimdi, dünkü sunumda da çok açık... Siz de zaten öyle düşünüyorsunuz, herkes bunu böyle düşünür. Bir çocuğu bir kişi ilk baştan itibaren takip etmeli, hatta cezaevine girdikten sonra, çıktıktan sonra da takip etmeli, ailesini takip etmeli gibi gibi gibi işlemleri tek bir kişi üzerinden o dosya zimmetlenerek yapılmalı. Dolayısıyla bu sisteme bir etki analizi yaptınız mı, iyi bir sonuç mu yaratıyor yoksa çözüme elverişli bir sonuç yaratmıyor mu? Bunu ne şekilde düzenleyeceksiniz ona ilişkin sorum var.

Şimdi, farklı tarihlerde 5 suç işleyen çocuğun sizde bir istatistiği var mı mesela merak ediyorum. 5 farklı suçu farklı tarihlerde ama, işleyen bir çocuk profille sizde var mı? Onun dışında da ilk suçlarda özellikle hükmün açıklanmasının geri bırakılacağı düşünüldüğü için kolluğa gittiğinde Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bildirimde bulunulmuyor, bunun da ileride çok büyük sorunlara yol açtığını görüyoruz, düşünüyoruz. Bu konuda bir çalışma yapacak mısınız?

Bir de çocuk adalet merkezleri kuruldu. Bu da Adalet Bakanlığının çocuklar hakkında, suça sürüklenen çocuklar hakkında onarıcı adalet sistemini öne çıkardığını gösteren bir bulgu ki bu anlamda destekliyoruz. Bu 3 ilde var şimdi, yeterli alanlar bulabilirsek her ilde de kurmak istiyoruz. İlk açılan yer Erzurum; Erzurum'da bir fark oluştu mu, burada bir etki analizi çalışması yaptınız mı? Bunu da merak ediyorum.

Daha fazla uzatmadan hepinize tekrar teşekkür ediyorum.
BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Teşekkürler.
Şimdi de Sayın Vekilimiz Dilan Kunt Ayan'ın söz talebi var.
Buyurun Sayın Vekilim.
DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.
Değerli Bakanlık bürokratları, hocalarımız; hepiniz hoş geldiniz.

İnanın, sunumları dinlerken dedim ki: Ya, bence bizim bu Komisyona çok da ihtiyacımız yok. Niye dedim? Çünkü gerçekten de bu sunumda olanların uygulayıcıları burada dinlemiş olsalardı ve sahada da bu, bu şekilde uygulanmış olsaydı. Emin olun şu an bu kadar büyük, devasa bir sorunla karşılaşmazdık. Neden? Şimdi, gerçekten dinlerken hakkını vermek gerekiyor. Bazılarının da bire bir içinde olduğum için yani 2 kentte avukatlık yaptığım için ve baroda yöneticilik yaptığım için biliyorum; hakikaten de var yani adli görüşme odaları var, bu konudaki bazı cezaevlerinin durumuna da, bunların tamamına hakimiz, doğru, var fakat bazı uygulayıcılarda sorun yaşadığımız için zaten biz bu hâldeyiz.

Nedir mesela bu sorun? Ben size başta bahsedeyim. Bakın, sahadan aldığımız verilerle ben size bunu söylüyorum. Şimdi, adli görüşme odaları resimlerle gösterildi. Evet, hakikaten bazı yerlere, kentlere gittiğimizde gördüğümüz bir şey fakat bazı yerlerde, özellikle mağdur çocuklar için söylüyoruz, mağdur çocukların ifadesi çocuk şubelerde alınıyor. Ben buradaki diğer meslektaşlarıma da sormak istiyorum yani bizzat gitmiş ve bunun tartışmasını yürütmüş biri olarak söylüyorum, o çocuk şubeye gittiğimiz zaman bizi karşılayan kolluğun o mağdur çocuğa yaklaşımını görüyoruz. Evet, doğru, suça sürüklenen çocuğun ifadesini kolluk almıyor, savcı alıyor, savcının tavrını da görüyoruz, hatta ve hatta onu oraya getiren kolluğun tavrını da görüyoruz. Mesela bire bir şahit oldum, bunların hiçbiri münferit olaylar değil, bakın, abartısız söylüyorum, birçok alanda bu, bu şekilde uygulanıyor, çocuğa diyor ki: "Ooo, yine mi sen geldin karşımıza. Ulan bak bir daha yaparsan -aynen tavır da bu yani söylemde bu- vallahi bak ben seni ne yapacağım." O çocuğa yaklaşım tarzının aslında o çocuğu bir daha suça iten, bir daha suça sürükleyen bir tarzda olduğunu görüyoruz. Şimdi, diyeceksiniz ki -bunu da biliyorum çünkü demişim, kavgasını yürüttüğüm için biliyorum- "Biz bunlara eğitimler veriyoruz." Tamam da nasıl eğitimler veriyorsunuz? Bakın, bütün samimiyetimle söylüyorum; o eğitimlere geliyorlar ve o eğitimlerin hiçbir geri dönüşümünü sahada görmüyoruz. Güya çocuk şubedeki kolluk kuvvetleri yani görevlileri, o personeller, polisler, yetkililer bunu şey için söyleyemem, psikolog, sosyolog, sosyal çalışmacılar için çok söyleyemem çünkü öyle bir yaklaşımlarına çok denk gelmedik ama kolluk için bu tartışmasız yani bu net. Her ne kadar eğitim almış olsalar bile bunların uygulamada bu şekilde davranmadıklarını çok iyi biliyoruz. Bunun için ben buraya şöyle bir şey öneriyorum, umarım dikkate alırsınız, bağımsız denetçiler tarafından bunların yaptıklarına dair bir gözlemlerin olduğu bilinsin. Bu tek başına devletin yani kamunun denetimi üzerinde olamaz. Mesela, bu kolluğun yaklaşımını kim en iyi görebilir? Yani o kolluğun mağdur çocuğa nasıl yaklaştığını kim en iyi gözlemleyebilir? Barolar gözlemleyebilir. Ha, şu kişi, şu gözlemleyemez mi, sosyal çalışmacılar gözlemleyemez mi? Gözlemleyebilirler ama aynı kurum içerisinde birlikte çalıştıkları için çok etkili bir gözlemleme olacağını düşünmüyoruz açıkçası. Böylesi bir gerekirse barolarla bu yönlü işbirlikleri yapılarak belki de bu uygulayıcıların bu yönlü çocuklara dönük yaklaşım tarzını değiştirebiliriz diye düşünüyorum.

Bir diğeri ise, yine şöyle bir önerimiz var, bizim ve partimizin çocuk komisyonunun bir çalıştayında yapılmış bir öneri: "Suça sürüklenen çocuk" yerine "kanunla ihtilaflı hâle gelen veya getirilen çocuk" kelimesini kullanmak gibi bir önerimiz var, bunun dikkate alınmasını istiyoruz. Kavramlar önemli; suç ve suça sürüklemek kelimesi ister istemez kişi de ağır bir yük yaratabilir. O yüzden biz bu kavramı suç veya bir çocuğu suçluymuş gibi, suça sürüklenmiş gibi değil de kanunla ihtilaflı hâle getirilip diyerek belki o ağırlaştırmayı da çocuk üzerinden kaldırmış oluruz.

Yine bizce çocuk yargılama usul kanununa ihtiyacımız var. Bakın, her ne kadar Çocuk Koruma Kanunu olmuş olsa bile usulü CMK'ye tabi olduğu için -az önce Sayın Başkanım söyledi- yani emin olun, o hakimin cübbeyi üstünden çıkarmış olması çocuğa karşı yaklaşımı yumuşatmıyor. Yani cübbeli de olsa cübbesiz de olsa... Tamam, elbette ki cübbesiz olması çocuğun o ağırlığı açısından daha pozitif olabilir ama ihtisaslı bir mahkeme olmadığı sürece o çocuğa yaklaşım tarzı kabul edilemez ve bunun belki çözümlerini ortaya koymamız gerekiyor.

Yine 11'inci yargı paketi ile getirilmek istenen durumdan derhâl vazgeçilmesi gerekiyor ki bu Komisyonun kurulma amaçlarından biri de buydu. Örnek olarak vereceğim. Burada ceza artırımından kesinlikle ve kesinlikle vazgeçmemiz gerekiyor, bir faydası olmadığını gördük. Bakın, dün hocalarımız vardı -yani sizlerin de tutanaklardan okumanızı istiyoruz özellikle Adalet Bakanlığı için- hocalarımız açık açık ifade ettiler: Cezanın artırımının çocukların iyi olma hâllerine bir fayda sağlamayacağını açık açık ifade ettiler. O yüzden ki 11'inci yargı paketinde buna dair çalışmalar vardı, bizim cezaları arttırmak yerine "Bu çocukları topluma nasıl daha faydalı bireyler hâline getirebiliriz?"i tartışmamız ve buna dair yol ve yöntemleri ortaya koymamız gerekiyor.

Bir diğeri ise, Sayın Genel Müdürüm ifade etti cezaevlerinin durumlarını, koşullarını. Şimdi o polemiğe girmeyeceğim ama cezaevlerinin durumlarını ve koşullarını dert edinen biri olarak o şekilde olmadığını biliyoruz. Gönül isterdi ki olsun ama vallahi billahi değil, değil yani. O cezaevlerine girenler daha beter büyük suçlar işleyerek çıkıyor. Çözüm gerekiyor mu? Gerekiyor ama burası için neyi önerelim en azından gündemimiz çocuk olduğu için -o kısma girmiyorum- çocukla ilgili olan kısma biz şunu öneriyoruz Sayın Genel Müdürüm. Bakın, 11'inci yargı paketine getirmeyi düşündünüz ya çocuğu önce cezaevine almak, cezaevinden sonra da çocukları eğitim evlerine alabilmek. Hatırlarsanız, Komisyonda da bunu tartışmıştık, sizler de vardınız. Orada şöyle bir gerekçe sunmuştunuz haklı olarak belki: "Bu çocuklar çocuk evine geldiği zaman devam etmiyorlar ve kaçıyorlar orada bir zorunluluk olmadığı

için. Hâliyle çocukların iyi olma hâliyle baş edemiyoruz." gibi yani aşağı yukarı mecburen böyle bir yöntemi seçtik. Ama şu an biz o çocukları direkt cezaevine alıp daha sonra iyi hâlli dediğimiz yani o idari gözlem kurulu dediğimiz, her defasında tüm mahpusların başına bela olan ve o iyi hâlden bir türlü çıkamayan hâli de tabi tutmamız demek, çocuğu iyi olma hâlinden daha da kötü olma hâline getireceğiz. O yüzden biz ıslahevlerinden ziyade, çocuk eğitim evlerini daha da zenginleştirerek, çocuğun iyi olma hâllerini daha da faydalı bir hâle getirerek ancak düzenlememiz ve kurgulamamız gerekiyor.

Yine cezaevinde kalan kadınların çocuklarına dair bir veri paylaşmadınız ya da ben duymadım, varsa bu veriyi sizden istiyoruz. Sadece suça sürüklenen çocuklar için değil, yani cezaevinde bulunan yaş skalasına göre değil ama anneleriyle birlikte cezaevinde kalmak zorunda olan çocukların sayısını da bizlerle paylaşmanızı istiyoruz ve sadece bu değil; bunların yaş aralıklarını, ne kadar süre kaldıklarına dair de bilgiyi paylaşırsanız seviniriz.

Yine şu bence çok önemli, dün de bunu hocalarımız da bize söyledi: Yeniden suç işleyen çocukların yaş, cinsiyet, kent ve yıl dağılımına ihtiyaç var. Neden? Çünkü dün hocalarımız sunumlarında şöyle bir şey söylediler bize: "30 defa adliyeye gelen bir çocuğa 29 defasında biz ne yaptık?" sorusu bence çok önemli bir soru. Tam da buradan, en azından bu tespiti önümüze koyabilirsek yani yaş dağılımını, suç tipini, hangi kentte olduğunu; bizler de politika üretenler olarak, siyaset yapanlar olarak kendi kentlerimizde buna dönük politikalar üretiriz.

Bakın ben şu kelimeyi bir türlü anlayabilmiş değilim, ben burada bir kez daha söylemek istiyorum: "Siyaset yeri değil burası." ya da "Burada siyaset yapmayalım; konu çocuk." Bir kere bence siyaset dediğimiz şey kötü bir şey değil. Siyaseti biz toplum için yapıyoruz, toplumun daha iyi bir hâle gelmesi için yapıyoruz, burada bunun için siyaseti konuşuyoruz. Mesela ben bu birilerini istiyorum? Sizi sıkıştırmak için değil elbette ki. Mesela ben istiyorum Urfa'da hangi yaş aralığında, hangi suçlar daha çok işleniyor? Niye istiyorum mesela bu veriyi? Alıp saklamak için değil tabii ki. En azından kentime gittiğim zaman, politika üreteceğim zaman o çocuklara yaklaşabileyim diye, o çocukları görebileceğim diye; hangi mahallede bu yoğunluk var bileyim diye, hangi suç tipi var bileyim diye; ailelerle konuşacağım zaman bunun üzerinde bir politika üreteyim diye. Ya, bu siyaset kötü bir şey değil; bu verileri istememizde emin olun burayı sıkıştırmak veya muhatabına ulaşmamak için değil, tam aksine oradan bir çözüm üretebilmek ve o çocukların topluma daha faydalı olabilmesi için her bir siyasi partinin de buradan alacağı bilgiyle sahada iyileştirme yöntemlerine gidebilmesi açısından önemli. O yüzden, bu veriler de sizde varsa bunların düzenli bir şekilde paylaşılmasını isteyeceğim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çok teşekkür ediyorum Sayın Vekilim.

Biz de sizin heyecanınızı paylaşıyoruz fakat toplantımız başlayalı neredeyse üç saatte geldi. On beş dakika insani mola verelim.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Hem de yoklama için...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Yoklama yok, karar yeter... Evet, o da bir gerekçe tabii ki.

On beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 16.46

İKİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 17.08
BAŞKAN: Müşerref Pervin Tuba DURGUT (İstanbul)
BAŞKAN VEKİLİ: Mustafa KÖSE (Antalya)
SÖZCÜ: Ümmügülşen ÖZTÜRK (İstanbul)
KÂTİP: Naci ŞANLITÜRK (Ordu)
----- 0 -----

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Sayın Komisyonumuz ve sayın katılımcılar, on beş dakikalık böyle bizi ferahlatan -nasıl derler- tazelendiren aradan sonra ikinci oturuma başlıyoruz.

Şimdi şöyle yapalım: Sayın Kanko'nun söz talebi var.

Buyurun Sayın Kanko, sizi dinliyoruz.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Tabii, burada zaman zaman eleştirilerimiz oluyor ama "Türkiye'de ideal bir sistemi nasıl oluşturabiliriz, nasıl bu konuda katkıda bulunabiliriz?" hepimizin amacı o, yoksa burada bir muhalif yönden bakmak değil amacımız. Özellikle çocuklarımız söz konusu olduğu zaman "Bu çocukları nasıl suçtan kurtarabiliriz?" diye bunun için hepimizin ortak bir çaba göstermesi gerekiyor. Sabahki eleştirilerimizde ondandı yani tertip komitesi, organizasyon için o nedenle eleştirilerimiz oldu ama ben şimdi size Adalet Bakanlığı ağırlıklı olarak soru soracağım çünkü TÜİK'le ilgili soruları arkadaşlarım sordular.

Birincisi, kimliği olmayan çocuklar var mesela. Geldiler, hiçbir kaydı yok, sokakta yaşayan, anne babası belli olmayan çocuklar var. Bu çocuklarla ilgili nasıl bir yol izliyoruz? Yani bu çocuklar yargılandıkları zaman eğer kimliklerine ulaşılamıyorsa, yaş tespiti yapılamıyorsa, kimsesine ulaşılamıyorsa bu çocuklar bazen gerçekten gerektiğinden daha fazla yaptırımla karşı karşıya kalabilirler. Bu konuda önleminiz nedir?

İkincisi: Çocuk yargılanmalarında hâkiminden tutun, avukatına kadar, savcısına kadar, bütün yargılama aşamasında bulunan görevlilerin acaba çocuk psikolojisi konusunda bir eğitimleri var mı? Böyle bir eğitim verme düşünceniz var mı?

Üçüncüsü: Suça sürüklenen çocuklar adli sürece başladıklarında bunların aileleriyle hemen gelir gelmez temasa geçiliyor mu, sistem bunu otomatik olarak sağlıyor mu? Yoksa "Evet, bu adli süreç tamamlansın, suçlu olursa sonra bu çocukların aileleriyle temasa geçelim." mi diyorsunuz? Bunu merak ediyorum.

Dördüncüsü: İfade alınırken çocukların anlayabileceği bir dil kullanılabiliyor mu acaba? Bu konuda çok şikâyet var çünkü biraz önce Dilan arkadaşımız da söyledi yani ben hekimim, genç hekimler bazen gerçekten hastaya çok kötü davranıyorlar, hekimiz yani yaşlandıkça insanlar davranış kriterlerini daha değiştirebiliyorlar, daha çok empati yapabiliyorlar. Dolayısıyla, bu konuda acaba çocuklardan ifade alınırken doğru üslup, doğru ifade, doğru soru kullanılabiliyor mu, bunu merak ediyorum.

Beşincisi: Bu çocukların -özellikle hastanede gözetliyorum bunları, böyle bir soru da geliyor- yetişkin suçlularla veya tutuklularla çok temasları oluyor bunların özellikle nakillerde, hastaneye götürülürken ya da bir yerden bir yere götürülürken erişkin tutuklularla birlikte götürüldükleri için bu ciddi bir sorun oluşturuyor. Bunların özellikle cezaevi şartlarında -biraz önce sayıları verdiniz ama- erişkinlerle birlikte kalan çocuk hükümlü, tutuklu sayısı var mıdır, bunu merak ediyorum.

Altıncısı: Cezaevlerine konulan çocuklar, tutuklama oranları, tekrar suç oranlarını ben biraz önce acaba bir tabloda görebilir miyim diye Adalet Bakanlığı sitesine baktım, orada bunlar kamuyla paylaşılıyor mu, merak ettim, göremedim çünkü. Kamuyla paylaşılıyor mu tutuklama oranları, suça sürüklenen çocukların cezaevine konulmaları, tekrar suç oranlarını paylaşır mısınız?

Yedinci sorum, dün de sormuştum: Son dokuz yılda istatistiksel olarak yüzde 51 artan suça sürüklenen çocuk oranı maalesef son bir yılda yüzde 13 artmış. Bu ne demektir? Parabolik bir artış olacaktır bundan sonra. Bunu acaba yorumlarken, ekonomi, bu parametrelerin yani suça sürüklenen çocukların ortaya çıkmasında zemin oluşturan parametrelerde ön plana çıkıyor mu? Çünkü Türkiye'de son dönemde en fazla ekonomisinin kötü olduğu, sosyal adaletin olmadığı gibi eleştirilerimiz olduğu için bu konuda bürokratlarımızın bir tespiti var mıdır?

Bir diğeri: Adalet Bakanlığında çalışan sosyal hizmetlerle görevli sosyal çalışan sayısı ne kadardır yani sosyal hizmetler sınıfında çalışan yeterli sayıda personelimiz var mıdır, varsa bu sayıyı açıklarsanız çok sevinirim.

Teşekkür ediyorum. hepinize.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çok teşekkür ediyorum Sayın vekilim.

Sayın Orhan Ateş Vekilimizin de söz talebi var.

Buyurun lütfen.

ORHAN ATEŞ (Bayburt) - Teşekkür ederim Başkanım.

Ben de tüm hazırunu saygıyla selamlıyorum.

Kıymetli bürokratlarımıza hoş geldiniz diyorum, herkese hoş geldiniz diyorum.

Sunumlarınızdan dolayı da teşekkür ederim, çok doyurucu, çok dolu dolu bir bilgilendirme oldu.

Tabii, öncelikle şunu söyleyeyim: Burada kurumlarımızı itibarsızlaştıracak söylemleri ben doğru bulmuyorum, TÜİK için biraz önce söylenenleri hatalı ve yanlış buluyorum. "Geleceğin hırsızı" gibi ifadeler bir kuruma söylenecek ifadeler değil, bunlar devletin kurumları, hepimizin kurumu, milletin kurumları. Bu söylemleri daha dikkatli kullanmak lazım. Bunu öncelikle kayıtlara girmesi açısından söylemek istedim.

Ben şu soruyu sormak istiyorum: Verilere baktığımızda, Ege bölgesinde suç oranlarının daha yüksek olduğunu görüyoruz yani gelişmişlik oranlarına ve eğitim oranlarına baktığımızda, Ege diğer bölgelere göre nispeten daha hem ekonomik olarak hem de eğitim açısından gelişmiş bir bölgemiz. Yine, suç oranlarına baktığımızda, maddi sıkıntılarla ilgili olan hırsızlık oranı diğer suçlara baktığımızda yüzde 14 gibi yani işin en tepesinde olan bir kategoride değil hırsızlık. Dolayısıyla eğitim ve gelişmişlik oranının daha yüksek olduğu bölgede suç eğilimin daha fazla olmasındaki ana motivasyon kaynağı ne? Bu konuda bir raporumuz var mı? İlgili kurumlarla gerek RTÜK'le gerek İletişim Başkanlığıyla gerek Aile Bakanlığımızla, Gençlik ve Spor Bakanlığımızla bu konuda hazırlanmış bir raporumuz var mı? Bu çekirdek nedeni araştırma adına, bu suç işleme motivasyonunun oluşması adına.

Bir de cinsiyet ayrımına baktığımızda, yine erkeklerde suç oranının her bölgede daha yüksek olduğunu görüyoruz. Erkeklerdeki bu suç işleme motivasyonunun bayanlara göre, kızlarımıza göre daha yüksek olmasının nedeni ne? Bununla ilgili bir çalışmamız var mı?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çok teşekkür ediyoruz sayın vekilim.

Şimdi de Sayın Fatma Serap Ekmekci Vekilimizi dinleyelim.

FATMA SERAP EKMEKCİ (Kastamonu) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Çok kıymetli bürokratlarımız, ben de sizleri saygıyla selamlıyorum.

Güzel sunumlarınızı dinledik, değerlendirdik. Ben şöyle bir soru yöneltmek istiyorum. İstatistik tabii ki çok önemli ve sorunun fotoğrafını çekip bizim de o konuda neler yapabileceğimizi göstermek açısından çok kıymetli. Sunumunuzun 50'nci sayfasında 2024-2025 yıllarında kamu davası açılan soruşturma dosyalarının yüzde 74,7'sinin 15-18 yaş arası suça sürüklenen çocuklar olduğunun tespit edildiğini görmekteyiz. Buradan da şunu anlıyoruz ki aslında sorun ergenlikte görülüyor ama çok daha öncesinde önlem almak gerekiyor belki; bu da tabii ki çok önemli. Adalet Bakanlığının bu yüzde 75'lik grubun ilk risk temas yaşını tespit etmeye yönelik bir çalışması var mı ya da bu yüzde 75'lik grubun, çocukların daha önceki yıllarda, daha önceki yaşlarda verdiği ön sinyaller var mı?

Bununla ilgili yapılan bir çalışma var mı, olacak mı? Bunun da çok önemli olduğunu düşünüyorum. Bu konudaki düşüncelerinizi merak ettim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çok teşekkür ediyoruz sayın vekilim.

Başka soru talebi yok.

İlk iki kurumumuza, TÜİK ve Adalet Bakanlığımıza bu sorular için cevap hakkı tanıyalım. Daha sonra diğer kurumlarımızla devam edelim

Buyurun.

TÜİK BAŞKAN YARDIMCISI İBRAHİM DEMİR - Sayın Başkanım, öncelikle sizin iki sorunuzdan başlamak istiyorum. Zaten sizin sorunuza cevap verdiğim takdirde, hemen hemen bütün sayın milletvekillerimin sorularına cevap vermiş olacağım. Birincisi, Eurostat'la ilgili karşılaştırabilir veya dünya verileriyle ilgili karşılaştırabilir şu anda elimizde veri yok ama istenildiği takdirde hızlı bir şekilde bu sağlanabilir ve yapılabilir.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çok memnun oluruz.

TÜİK BAŞKAN YARDIMCISI İBRAHİM DEMİR - İkincisi, şu anda biz sunumumuzun en arka sayfasını söylemedik ama sunumumuzda da var. Bazı veriler İçişleri Bakanlığında, Millî Eğitim Bakanlığında, Adalet Bakanlığında ve biz buradan bu verileri alırken toplulaştırılmış olarak alıyoruz ve toplulaştırılmış olarak aldığımız verileri de rapor olarak sunuyoruz. Buradaki verileri ilgili birimlerimiz, ilgili bakanlıklarımız bize kişi T.C. numarasıyla birlikte verirse milletvekillerimizin sormuş olduğu bütün detay boyutuyla analizleri gerçekleştirebiliriz. Örneğin, kır kent dağılımında suçluluk durumları, yaşa göre kırılımlar, illere göre kırımlar, bölgesel kırılımlar, okula gidip gitmeme durumları, okuldan ayrılma durumları gibi hemen hemen resmî kayıtlar içerisinde, idari kayıtlar içerisinde olan ne kadar veri varsa bunları birbiriyle eşleştirip ve bunun neticesinde hatta yoksunluk ve yoksullukla ilgili yine o verileri rahatlıkla üretebiliriz, raporları oluşturabiliriz. Burada bazen şöyle sıkıntılar yaşıyoruz kurum olarak -biz resmî İstatistik Kurumu- kanunen her yerden veri alma hakkına sahip olmamıza rağmen bazı kurum ve kuruluşlarımız buna bir direnç gösteriyor, birçok defa toplantılar yapmamıza, görüşmeler yapmamıza rağmen bu engel her zaman için karşımıza çıkıyor. Burada sizden istirhamım, eğer onlara bu şekilde bir dönüt gönderirseniz biz yine onlarla hızlı bir şekilde protokol sürecini gerçekleştirir, verileri...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bu engel... Yani böyle kişisel verilerin korunması noktasında yasal bir dayanağı oluyor mu yoksa...

TÜİK BAŞKAN YARDIMCISI İBRAHİM DEMİR - Sayın Başkanım, biz de kişisel verilerle ilgili herhangi bir sınırlama yok, biz kanunen her türlü veriyi almakla mükellefiz veya alma hakkımız var yani bize KVVK geçerli değil veri anlamında.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - O zaman biz bu önemli noktayı hem raporumuza not edeceğiz hem de çözüm önerisi olarak bu koordinasyonun sağlanması için elimizden geleni yapacağız.

TÜİK BAŞKAN YARDIMCISI İBRAHİM DEMİR - Kanununda zaten "istisnalar" başlığı altında "TÜİK bundan muaftır." diye de belirtiyor. Eğer bu gerçekleştiği takdirde hemen hemen bütün milletvekillerimizin o istedikleri, arzu ettikleri verilere rahatlıkla ulaşabiliriz veya kurum olarak oluşturabiliriz.

Şimdi, milletvekili ayrımı yapmaksızın kendimce önemli gördüğüm birkaç tane soruya cevap vermek istiyorum. Bunun haricinde zaten bütün soruların notlarını aldık, cevaplarını da size yazılı olarak ileteceğiz. Bunlardan bir tanesi, sayfa 22'deki tablo sunumunu gerçekleştirirken oradaki arkadaş yoksunluğu ve eksikliği ifade ederken alttaki maddelere, kırılımlara bakarak bu üstteki 3 maddenin daha az yoksunluk olduğunu ifade etmişti. Belki orada ifade ederken bir söylem hatası olmuş olabilir veya yanlış anlaşılmış olabilir, grafikte de görülüyor zaten kırmızı alanların aşağı doğru gittikçe daha da büyüdüğü yani bunu ifade etmek istedi, belki orada bir yanlış anlaşılma olabilir, onu revize etmek istiyorum.

Adalet Bakanlığı ile TÜİK'in verilerinin farklılığıyla ilgili biz sunum yaparken yine sayfa 41 ve 37'de şunu ifade ettik: Bu veriler kolluk birimlerinden alınmıştır, dolayısıyla karakola gelen, jandarmaya gelen çocukların verileri. Adalet Bakanlığındaki veriler ise bizzat dosyalaşmış artık mahkûm olmuş veyahut da gerekli işlem yapılmış kişiler. Bu ikisi arasındaki fark olması gayet doğal, dikkat ederseniz de fark o kadar da ciddi değil yani ikisinde böyle bir ufak farklılık var, aynı kapıya çıkmıyor, aynı yere çıkmıyor o yüzden o slaytları okurken veya değerlendirirken buna göre tekrar değerlendirmenizi istirham ediyorum.

Bir de birçok milletvekilimiz bazı özel sorular sordu yani "özel sorular" derken suçun arkasında yatan nedenler. Bunun gibi soruların cevapları resmî istatistiklerde olmaz. Bunlar, genellikle akademisyenler tarafından veya bu kurulun yaptığı gibi toplantılarda ortaya çıkan sorular ilerleyen aşamalarda büyük bir çalışmaya dönüşür ve genel bir çalışma yapılarak bu soruların cevapları araştırılır. Örneğin, geçen sene -yanlış hatırlamıyorsam- Yaşlılık Komisyonuna gelmiştim, orada da bu tür birçok problem konuşulmuştu. Günün sonunda bir soru paketi oluşturuldu, soru modeli oluşturuldu ve bu soru modelinin üzerinden yaşlılar araştırması yapıldı ve o araştırmanın raporları da bizim sayfamıza mevcut. Aynı şekilde, bu kurulda da bu tür bir süreç ortaya çıktığında biz kurum olarak rahatlıkla ve seve seve bu tür çalışmayı yapmaya gönüllüyüz.

Baktığımda hemen hemen bütün sorulara, en azından temel sorulara cevap verdiğimi görüyorum Sayın Başkanım.

Benim şimdilik diyeceklerim bu kadar.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çok teşekkür ediyoruz.

Diğer sorular için sayın kurum temsilcilerimiz buyurun.

ADALET BAKANLIĞI ADLİ DESTEK MAĞDUR HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANI MERAL GÖKKAYA - Sayın Başkanım, değerli hazırun; hepinizi tekrar saygıyla selamlıyorum.

Ben burada cevaplayabileceğim soruları tek tek not aldım, anladığım kadarıyla cevaplayacağım. Öncelikle, Başkanım dediniz ki "ÇAM'da ağır hafif suç ayrımı yapılıyor mu? Her suç için mi cübbe çıkarılıyor?" Cübbe çıkarılmasına ilişkin yasa teklifi hazırlandı ancak onunla ilgili itirazlar dile getirildiği için Meclisimizin önüne getirilemedi, o nedenle şu anda hâlihazırda resmî olarak, yasal olarak bir cübbe çıkarımı söz konusu değil. Bizim diversiyonla ilgili yaptığımız -biraz sonra değineceğim- çalışmalar 15 yaşından küçük ve ilk defa hafif suç işleyen çocuklarla ilgili, ağır suç işleyen çocuklar bu Koruyucu, Onarıcı Yaklaşımlar Projesi'nin kapsamında değil çünkü burada ceza sisteminin dışına çıkarmak farklı yöntemlerle çocuğu rehabilite etmek amaçlanıyor; projenin amacı o. Ağır cezada normal yüksek kürsü ve yargılama devam ediyor ama çocuk mahkemelerinde, Çocuk Adalet Merkezi modelinde yuvarlak masa şeklinde oturma düzeni var, bunlar daha hafif suçlar ve çocukları korumaya yönelik tedbirlerin bütün kurumlarla ve vekil müdafilerle birlikte konuşulduğu bir ortam yaratıldı.

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - 2022'mi bunun tarihi?

ADALET BAKANLIĞI ADLİ DESTEK MAĞDUR HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANI MERAL GÖKKAYA - 2021.

Mükerrer suçluluğun önlenmesiyle ilgili çalışmada da "Yaygınlaştırma çalışmanız var mı?" dediniz, 12 pilot ilde uygulanıyor, bu yıl 10 il daha eklemeyi düşünüyoruz bu pilot çalışmaya. Hizmet haritalandırma çalışması bu yıl sonuna kadar, 2026 sonuna kadar tüm Türkiye'ye yaygınlaştırmayı düşünüyoruz ama biz bunu 178 adliyede müdürlüğümüz olduğu için 178 yerde yapacağız yani 597 adli çeviri var, müdürlüğün olduğu, uzmanımızın olduğu yerde yapabileceğimiz için oralarda yapacağız, bunu böyle cevaplamış olayım.

İkinci sırada Sayın Aysu Bankoğlu Vekilimizin soruları var: Organize suç örgütlerinin çocukları suçta kullandığı bununla ilgili bir çalışma yapılıp yapılmasının düşünülüp düşünülmediğini sordu. Bildiğiniz gibi, on birinci yargı paketinde bu husus zaten ele alındı, gündeme geldi ve 25 Aralıkta da yasalaştı. Örgüt yöneticilerine suçta çocuğu kullanmaları hâlinde yarı oranından bir katına kadar cezaların artırılması öngörüldü ve yürürlüğe girdi.

Bunun dışında, yine Aysu Bankoğlu Vekilimiz "Cezaevinde olan çocuklarla ilgili diğer kurumlarla veri paylaşılıyor mu?" dedi, Enis Genel Müdürüm mutlaka cevaplayacaktır. Biz CTE Genel Müdürlüğümüzün çalışmasından sonra onların önerisi üzerine bu konuyu -bizim yılda bir topladığımız tüm kurumların, bakanlıkların bir araya geldiği bir danışma kurulumuz var- Mağdur Hakları Danışma Kurulunda gündem hâline getirdik ve burada ilgili tüm kurumlarla veri protokolü hazırlanması ve paylaşılmasıyla ilgili bir karar aldık. Bu karar gereğince artık biz bu verileri ilgili kurumlarla paylaşacağız, Millî Eğitim Bakanlığı ile Aile Bakanlığıyla. Gerçekten o çocukların suça sürüklenme riski daha yüksek olduğu için özel bir çalışma alanı gerektiriyor, bunu zaten genel müdürlüğümüz tespit etmiş.

Bundan sonra, Elif Esen Vekilimizin bizim birime yönelik bir sorusu vardı. "Ulusal çocuk ajansı gibi bir çalışmanız var mı?" dedi, biz aslında diversiyon projesinin ilk ayağında, proje başlamadan önce nisan ayında 16 ülkenin katılımıyla İstanbul'da uluslararası bir konferans yaptık burada diversiyon yöntemlerini konuştuk, İrlanda'dan İngiltere'ye, İtalya'ya, Gürcistan'a kadar birçok ülke bu alanda ne yapıyor -denetimli serbestlik ayağı da vardı bunun- neler yapılıyor, aileler bu süreçlere nasıl katılıyor, tedbirler nasıl takip ediyor; bütün ülke örneklerini dinlemiş olduk. Bizim şu anda başladığımız projede de amacımız tamamen bu çocukların takip mekanizmasını güçlendirmek, hâlihazırda zaten kanun 5 tane tedbir öngörüyor. Dediniz ya defalarca "Çocuklar suça sürükleniyor." gerçekten burada yargılama süreci içerisinde çocuğa tedbirler veriliyor, danışmanlık, eğitim vesaire ama her birini farklı kurum uyguluyor, işte, danışmanlığı Aile Bakanlığı uyguluyor, Milli Eğitim Bakanlığı uyguluyor örgün eğitimdeki çocuklar için, belediyelerde personel uyguluyor ama geri dönüşü itibarıyla yargılama eğer bittiyse mahkemeye üç ayda bir sunulan rapordan ibaret oluyor. Bu raporlarda gözden geçirilip kaldırılması gereken tedbirlerin kaldırılması, değiştirilmesi gereken tedbirlerin değiştirilmesi gerekiyor. 18 yaşında da otomatik olarak bu tedbirler sona eriyor

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Doğru mu anlıyorum, çok üzülerek bölüyorum. Çocuğun rehabilite olduğuna dair bir süreç tamamlanmadan aslında cezai tedbirlerin kalkmasına yönelik ve sadece yargılama sürecini mi kapsıyor?

ADALET BAKANLIĞI ADLİ DESTEK MAĞDUR HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANI MERAL GÖKKAYA - Yok, hayır kapsamıyor. 18 yaşına kadar tedbirler süresiz veriliyor, devam ediyor ama diyelim ki o tedbirden umulan fayda gerçekleştiyse o tedbir değiştirilebilir ya da kaldırılabilir. Bununla ilgili süreçlerde bence biz biraz daha etkin rol oynamalıyız. Bununla ilgili sıkıntıları da biz diversiyon projesinde diğer kurumları da işin içine katarak nasıl yapabiliriz onu değerlendireceğiz ve adalet alanında ulusal strateji ve eylem planı hazırlayacağız, onu da sormuştunuz, "Bununla ilgili bir strateji belgesi oluşturacak mısınız?" diye proje sonunda bu belgeyi hazırlayıp yürürlüğe koymayı düşünüyoruz tüm STK'lerin ve kurumların katılımıyla 12 çalıştay yapıp bu çalıştayların sonucunda bizim sahada neye ihtiyacımız var ve bu ihtiyaçları hangi faaliyetlerle yerine getirebiliriz, onlara bakacağız.

Bundan başka, projenin bütçesini ve süresini sormuştunuz: Otuz altı ay; 4,8 milyon Amerikan doları. Veri üretimiyle ilgili de yaygınlaştırılmış veri analizleriyle ilgili setler oluşturmaya dönük projenin bir hedefi var. Kapasite artırılmasıyla ilgili hem diğer kurumların hem bizimle ilgili hedeflerimiz var, bundan başka... Hızlı geçmeye çalışıyorum, kusura bakmayın.

Sibel Suiçmez Vekilimizin "Mahkemelerin verdiği tedbirler ne kadar denetleniyor?" diye soruları vardı. Aslında bu tedbirlerin... Bizim şu anda ADM'de çalışan uzmanlarımız çocuk mahkemesindeyken her mahkemede 3 uzman vardı psikolog, pedagog ve sosyal çalışmacıdan oluşan ve mahkeme hâkimleri bunları yani kendi içlerinde kullanabiliyorlardı. Şu anda atama

usulüyle her dosyaya ayrı uzman atanması suretiyle belirliyoruz ama şu anda uzman sayımızın yeterli olduğu yerlerde biz her çocuk için bir uzman görevlendirip o tedbirlerde geri gelen raporları inceletip hâkime bunu raporlatıyoruz. Mesela, danışmanlık tedbirinde Millî Eğitimdeki rehberlik öğretmeni "Şu tedbir yerine şu önerilsin ya da şu tedbir de verilsin." dediyse bunu hâkime hatırlatıp hâkimin o iş yükü içerisinde yeni tedbirlerin alınmasını ya da değiştirilmesi konusunda dikkatini çekmeye başladı. Personel sayımız arttıkça bu alana daha fazla eğileceğiz zaten projenin amaçlarından biri de bu, bunu tekrar daha verimli şekilde yerine getirmek.

Bundan başka SİR raporlarıyla ilgili "Ne kadar denetleniyor?" dediniz. SİR raporlarını biz mahkemeye sunuyoruz hem hukuk hem ceza dosyalarında, bu tarafların itirazına da tabii. Yine yeni taleplere de bağlı olarak yenilenebiliyor raporlarımız, zaten hâkimin denetiminden geçiyor. Biz mahkemeye yol göstermek için savcılığa bu raporları hazırlıyoruz ve SİR raporlarının daha iyi şekilde hazırlanmasıyla ilgili de bir modülümüz vardı, o modülü yenileme çalışmamız da devam ediyor, tamamlanmak üzere.

Bundan başka ADM'deki uzman sayısını sormuştunuz. Hepsi uzman kökenli olmak üzere 29 müdür, 88 müdür yardımcısı, 273 pedagog, 499 psikolog, 689 sosyal çalışmacı bugün itibarıyla 1.578 uzmanımız var müdürlüklerimizde. Danışmanlıklar da...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Bir soru sorabilir miyim Başkanım? Ne kadarının daha verimli...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Tabii, buyurun.

Açayım sesi tutanaklara girmesi için.

Buyurun.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Bu sayı yeterli midir? Ne kadar olması gerektiğini öngörüyorsunuz? Çünkü belki raporumuzda bunları biz de önereceğiz, bütçe zamanı da önemli. O yüzden, bir çözüm olarak hani sizin saptadığınız bir sayı var mı? Bilebilirsek memnun oluruz.

Teşekkür ederim.

ADALET BAKANLIĞI ADLİ DESTEK MAĞDUR HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANI MERAL GÖKKAYA - Sayın Vekilim, teşekkür ediyorum sorunuz için.

Şimdi, benim bildiğim kadarıyla tabii ki yeterli değil. Müdürlük sayımız ağır ceza merkezi kuruldukça artıyor, iş oranımız da artıyor. Son olarak çocuk teslimi işi de bize verildi, Müdürlüğümüze; orada da 700 binden fazla işlem yaptık bugün itibarıyla toplam üç yılda. Hem hafta içi hem hafta sonu çalışma sistemi içerisindeyiz, AGO'da da yine mesai mefhumuyla sınırlı değil çalışmalarımız, çok özverili çalışan bir ekibimiz var, inanın maaşları hiç öyle çok yüksek falan değil ve sayımız yeterli değil. 275 uzman alımıyla ilgili Cumhurbaşkanlığı Strateji Bütçeden bir atama, izin kararı bekliyoruz. Muhtemelen 3'üncü atama izninde bize o sıranın geleceği Bakanlık içerisindeki yerimiz itibarıyla söylendi çünkü her yerde çok büyük ihtiyaç var, iki yıldır, sanırım üç yıla yaklaşıyor atama olmadı, kâtip vesaire ataması. O nedenle hakikaten zor durumdayız. Uzman atamasını önerirseniz raporda çok seviniriz. Evet, biz 700'den fazla talep etmiştik, 275 bize teklif edilecek, o da henüz belli değil.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - "Araç sayısına da ihtiyaç var mı?" diye sorar Sayın Suiçmez Vekilim.

ADALET BAKANLIĞI ADLİ DESTEK MAĞDUR HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANI MERAL GÖKKAYA - Araçlarla ilgili de biz araç desteğine ihtiyacımız olduğunda Destek Hizmetleri Başkanlığından ek araç talep ettik. Mesela en son Ankara Adliyesi için verildi hemen bir hafta içerisinde ama biz genelde bu işi belediyelerle protokollerle yani iyi niyet çerçevesinde yürütüyoruz çünkü SİR raporu hazırlamak için de çocuk teslimi işlemlerinde kullanmak için de hep bize kanun işbirliğini öneriyor, biz de mevcut kaynakları kullanmaya çalışıyoruz, yeni araçlar kullanmamaya çalışıyoruz. ATGV araçları diğer işler için kullanılıyor ve maliyeti çok yüksek. O nedenle biz daha çok belediyelerle yaptığımız işbirliği üzerinden o araçları kullanarak raporlamaları, işlerimizi yürütmeye çalışıyoruz.

"Çocuk Adalet Merkeziyle ilgili hiç denetim yaptınız mı?" dediniz. Biz, kurulduktan sonra birer yıl arayla gidip yerinde çalıştaylar yaptık ne durumdayız diye. Bunun dışında da projede yine ÇAM'ların analizi var, bunu da objektif uzmanlar yani proje uzmanları eliyle tekrarlamış olacağız.

Bundan başka Didem Kunt Ayon Vekilimizin, umarım yanlış söylemiyorum.

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Hiç alakası yok.

(Gülüşmeler)

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Dilan Kunt Ayan...

ADALET BAKANLIĞI ADLİ DESTEK MAĞDUR HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANI MERAL GÖKKAYA - Tamam, özür diliyorum, evet, işte sağır duymaz...

Dilan Kunt Ayan Vekilimizin soruları vardı. Şimdi, adli görüşme odalarıyla ilgili sahadaki gözlemlerinizden bahsetmiştiniz. İnanın, başladığımız günden beri, 2020 yılından beri en yoğun şekilde yaptığımız şey eğitim, artık uzmanlarımızdan şöyle bir şey gelmeye başladı "Yeter!" Yani, hakikaten mağdura yaklaşımla ilgili biz kolluk birimlerine de Jandarma, Sahil Güvenlik Akademisine de yine Emniyet birimlerine de eğitimlere davet ettiklerinde sık yapıyoruz, sürekli yapıyoruz, mağdura yaklaşım eğitimleri veriyoruz. Mağdura Yaklaşım Kılavuzu hazırladık, internet sitemizde yayınladık; bugün getirmedik, atladık onu, kusura bakmayın ve bunları da bütün kurumlarla paylaştık hem kendi personelimize bunun eğitim verdik hem de adliyedeki diğer personele de veriyoruz; mesela aile mahkemesindekine veriyoruz, başka mahkemede çalışana da veriyoruz bu yaklaşım eğitimlerini.

"Bağımsız denetçiler tarafından bunlar denetleniyor mu?" dediniz. Daha önce bir proje yürüttük UN Women Projesi, orada uzmanlarla ilgili ihtiyaç analizi çalışması yaptık. 300 uzmanla görüştüler ve rapor hazırladılar, oradan eksikliklerimizi görmüş olduk. Yine, bu yeni yapacağımız projede de ihtiyaç analizini, ölçme değerlendirme sistemlerini, vatandaştan bize dönük olarak hangi

eleştiriler geliyor, onları gerçek, ölçülebilir şekilde nasıl yapabiliriz onları çalışacağız. Bunun dışında da biz her türlü teklife, öneriye, eleştiriye açığız, bize ulaştırırsanız bir yerdeki bir problemle ilgili ne yapabiliriz ona mutlaka bakarız. Teşekkür ediyorum sorunuz için. Unuttuğum sonra umarım yoktur, benim alanıma giren sorular bu şekilde diye notlamışım.

Ha, bir de şey vardı çok affedersiniz, Mühip Kanko Vekilimizin "Çocuk yargılamasında görev alanlara mağdura yaklaşım ya da diğer çocuk eğitimleri veriyor musunuz?" diyor. Akademide bu eğitimler zorunlu hem hâkim-savcı adaylarına verildi, hâlihazırda da hâkim-savcı yardımcılarına veriliyor. Yine, biz kendi uzmanlarımıza, diğerlerine veriyoruz, biraz önce söylemiştim.

"SSÇ'ler suç işlediğinde ailelerle temasa geçiliyor mu?" dendi. Her SİR raporunda biz temasa geçiyoruz ve danışmanlık tedbiri verildiğinde de danışmanlar hem ailelerle hem çocuklarla görüşüyor ve bunlar raporlanıyor. Danışmanlık tedbiri belirli aralıklarla görüşmeler şeklinde yapıldığı için görüşülüyor. Son olarak da kolluk eğitimini söyledim, benim cevaplarım bu şekilde.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çok teşekkür ediyoruz.

Kurumlarımızla ilgili başka soru...

Buyurun, hemen mikrofonunuzu açıyorum.

Buyurun lütfen.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Ceza infaz kurumlarındaki uygulamalarla ilgili sorulara müsaadenizle hızlıca kısaca cevap arz edeceğim. Öncelikle sizin sorunuzla başlamak istiyorum Sayın Başkan. Bu ebeveynlerle ilgili araştırmanın sonuçlarını ilk defa burada açıkladığımızı söyledik ama burada hızlıca çok bilgi vermeye çalışırken bazı detayları tabii arz edemiyoruz. Bu çalışma bizim elimizde olan ve uzun süredir tuttuğumuz bir çalışma değil, bu yeni yaptığımız bir çalışma. Aslında bakarsanız sonuçları itibarıyla ceza tevkifevlerinin faaliyet sahasıyla çok ilgili değil ama ilgili birimlere veri sunmak üzere kendi alanımızdan tespit ettiğimiz bir çalışma. Dolayısıyla, bu çalışma tamamen alanda politika uygulayacak olan kurum ve birimlere sunulmak üzere hazırlanmış, uzun bir süreye dayanıyor. Çok yakın bir zamanda sonuçlandırdık, bugün de burada arz etmiş olduk onu. Onu ifade etmiş olayım.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Teşekkür ediyorum.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM - Ceza infaz kurumlarımızın denetimi, tabii, çocuk eğitimevlerimiz de buna dâhil ulusal ve uluslararası mekanizmalar tarafından yapılıyor. Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Hakları Komisyonumuz, Dilekçe Komisyonumuz, Kamu Denetçiliği Kurumu, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, Sivil İzleme Kurulları, Teftiş Kurulumuz, Kontrolörler Kurulu, cumhuriyet başsavcılıklarımız ve Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi (CPT) ve Birleşmiş Milletler İşkenceyi Önleme Komitesi (SPT) tarafından ceza infaz kurumlarımız ve çocuk ceza infaz kurumlarımız denetime tabi tutuluyor. Burada görülen eksiklikler bize tavsiye mahiyetinde bildiriliyor.

Yine, Meclis İnsan Hakları Komisyonu alt komisyonu olan Hükümlü ve Tutuklu Haklarını Araştırma İnceleme Komisyonuna da periyodik olarak gelip tespitlere yönelik görüşlerimizi ifade ediyoruz ve notlarımızı alıyoruz orada da.

Kapalı ceza infaz kurumlarımızda yani çocuk kurumu dışında kaç çocuk olduğu soruldu yine burada. 513 çocuğumuz çocuklara tahsis edilmiş ayrı alanlarda olmak kaydıyla -az önce de arz ettim L tipi ceza infaz kurumlarımızın onlara özgü alanlarında 513 çocuğumuz- toplam 4.600 çocuğumuz var ceza infaz kurumlarında.

Aslında hukuki olmayan ancak mesleki tecrübelerimize göre görüşümüze sunulan bir soru oldu. "Cezaevlerine girmek neden bir hayal?" diye bir soru oldu. "Bir çocuğun hayali" diye, o şekilde ifade edilmişti. Bizim risk analiz değerlendirmelerimizde böyle bir husus tespit etmedik ama yine bu soruya bir cezaevci olarak değil, bir hâkim-savcı olarak müsaade ederseniz cevap vermek istiyorum. Bu biraz bizim sosyal yapımızla ilgili, cezaevinden çıkanların davul zurnayla karşılandığı bir ortamda çocuklar önemsenme açısından değerlendirebiliyorlar.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ve kariyer...

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM - Ebeveyni cezaevinde olanları arz ettim. Bu hususta bir konu daha yanlış anlaşılmıştı, bizim ebeveynleri cezaevinde bulunanlarla ilgili yaptığımız çalışma da dışarıda olan çocukları kapsayan bir çalışmaydı yoksa ceza infaz kurumunda ebeveyninin yanında kalan çocuklar ayrı bir konu, onunla ilgili sorulara birazdan cevap arz edeceğim.

Cezaevlerinde alınan eğitimler doğrultusunda dışarıda mesleklenme konusu, bizim de ceza infaz sistem içerisinde çok önemsediğimiz bir konu. Bununla ilgili elbette yasamanın, idarenin teşvik edici yaklaşımları var. Ancak biz bununla ilgili, cumhuriyet başsavcılıklarının başkanlığında oluşturulan koruma kurullarında... Bu koruma kurullarının üyeleri birçok kurumumuzun o yerdeki temsilcilerinden oluşuyor, iş dünyasından oluşuyor. Cezaevlerinden çıkmış olanların, kendi donanımlarına uygun iş temin edebilmeleri için aracılık yapan kurullarımız var ilgili yasayla kurulmuş olan kurullarımız.

Gönüllülük hususuna ilişkin sorular geldi. Az önce arz etmiştim, birkaç cümleyle açmam gerektiğini görüyorum. Gönüllülük meselesi batı infaz sistemlerinin tamamında oldukça etkili bir şekilde kullanılıyor. Hatta bizde devlet eliyle yürütülen birçok hizmetin orada gönüllüler üzerinden yürütüldüğünü, özellikle denetimli serbestlik, rehabilitasyon hizmetlerinin gönüllüler üzerinden yürütüldüğünü görüyoruz. Biz, tabii, gönüllüleri sisteme dâhil ederken bu, sadece çocuklar için değil, yetişkinler için başlamış bir çalışmaydı, özenle kimlerle çalışacağımızı belirliyoruz. Öncelikle akademisyenler bu alanda çok etkili, gönüllüler konusunda, üniversite öğrencilerimiz geliyorlar ve denetim serbestlik müdürlüklerimiz kişiye uygun kişileri rehberlik etmek üzere o kişilerle

irtibatlıyorlar ama bu tamamen bizim kontrolümüz altında gerçekleşen bir durum. Biz gönüllülerin sayısının da artmasını arzu ediyoruz.

Ceza infaz kurumlarında verilen kursların neler olduğu hususu sorulmuştu. Kurs içeriklerine baktığımızda aslında hemen her konuda kurs veriyoruz. Pastacılık, kuaförlük, aşçılık, bilgisayar, İngilizce kursları, açıköğretim sınavlarına hazırlık, halk oyunları, bilgisayar işletmenliği, ahşap şekillendirme, muhasebe, aşçı yardımcılığı, emlak danışmanlığı, tesisatçılık, kaynakçılık gibi kişiyi dışarıda, daha donanımlı bir şekilde sosyal hayata hazırlayacak alanlarda kurslar veriyoruz. Çocuklara özellikle okuma-yazma kursları, az önce detaylara girmedim, yaklaşık 500 çocuğumuz 460 civarında okuma yazmayı ceza infaz kurumlarında öğreniyor, birinci ve ikinci kademe okuma yazma kursları veriyoruz. Mesleki ve teknik eğitim veriyoruz, el sanatları eğitimi veriyoruz. Din eğitimi, etik eğitimi, değerler eğitimi veriyoruz. Sosyal, kültürel, sportif kurslar veriyoruz, yabancı dil eğitimi veriyoruz ve sınavlara hazırlıklarında kendilerine yardımcı oluyoruz.

Personel eğitimi; bu çocuklarla ilgilenen personelin eğitimine ilişkin soru geldi. Az önce heyete arz etmiştim, ARDIÇ dediğimiz program sadece çocuklar için değil aynı zamanda personel eğitimi için de kullanılan bir program. Bu program kapsamında bu eğitimde ne yapıyoruz? Çocuk psikolojisi konusunda eğitim veriyoruz, çocuklara davranış ve yaklaşım modelleri konusunda personelde farkındalık uyandırıyoruz ve bu konuda daha teknik bilgilenmelerini sağlıyoruz.

0-6 yaş çocuklarla ilgili bir konu soruldu. Şimdi, sayılarını arz edeceğim, Türkiye'de anne yanında kalan 0-6 yaş grubunda kaç çocuk olduğunu. Ancak hemen şunu ifade edeyim: Bu yaş grubunun 0-3 olması konusunda, 0-3 olması gerektiği konusunda da akademik dünyada da ciddi tartışmalar var. 3-6 yaş az önce ifade edildi, 3-6 yaş arasında çocukların ceza infaz kurumunda kalmalarının onlara kalıcı, olumsuz etkiler bıraktığına dair de görüşler var. Bu hem ilmî olarak hem hukuki olarak tartışmaya devam ettiğimiz bir konu. Ancak burada kalan çocuklara özellikle kaldıkları süre içerisinde daha pozitif bir ortam sağlamak için anne-çocuk ünitelerini hayata geçirdik. Anne-çocuk ünitelerinin olduğu ceza infaz kurumları yapıyoruz. bu kapsamda 5 kurumumuzda anne-çocuk ünitesi oldu. Sincan Kadın, Diyarbakır Kadın, Marmara Kadın, Erzincan ve Çarşamba Kadın Ceza İnfaz Kurumlarında anne-çocuk ünitesi diye arz ettiğim ceza infaz kurumları, annenin diğer hükümlülerden ayrılarak çocuğuyla bağımsız bir alanda kalabildiği ceza infaz kurumları. Bu, çocukların psikolojisi açısından daha önemli.

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Özür dilerim, mesela öyle geldikleri zaman bu yerlere mi sevk ediyorsunuz yoksa bu yerlerde olanlar için mi geçerli olan bir şey bu?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM - Sayın Vekilim, bu yerler şu anda tüm anne çocuk ihtiyacını karşılamıyor, 5 yerde. Bu üç yıldır yapılan bir çalışma ve sayılarını artırıyoruz bunun. Şimdi onu da arz edeceğim: 140 kadın, 167 çocuk buralarda kalıyor şu anda. 7 Ocak tarihi itibarıyla anne yanında kalan çocuk sayımız 883. Ancak bu değişken bir rakam çünkü bizim hukuk sistemimizde anne istediği anda çocuğu ailenin diğer fertlerine teslim edebiliyor ya da dışarıdaki çocuk, 0-6 yaş grubundaki çocuk arzu edildiği takdirde anneye teslim edilebiliyor, talep edildiği takdirde. Dolayısıyla, bu 883 rakamı her zaman değişebilir bir rakam.

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Yüzde 15'ini karşılıyoruz yani şu anda? Yani istenilen koşulda olan 5 tane pilot yerde bahsettiğiniz koşul var, o zaman yüzde 15'i sadece...

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM - Şu an itibarıyla yüzde 15 ama diğer ceza infaz kurumlarında, anne-çocuk üniteli olmayan ceza infaz kurumlarında anne yanında bulunan çocuklarla ilgili diğer hükümlülere göre pozitif ayrım yapılıyor, çocuklara uygun alanlar oluşturulmaya çalışılıyor. Çocukların 447'si kız, 436'sı erkek; bu çocuklardan 460'ı 0-3 yaş, 423'ü 4-6 yaş arasında bulunuyor. Bir detay olarak arz edebilirim: Yanında çocuğu bulunanlardan 136'sı tutuklu, 54'ü hükümözlü, 596'sı hükümlü olarak cezaevlerinde bulunuyor. Tutuklu ve hükümlü kadınlardan 697'sinin tek çocuğu, 83'ü 2 çocuklu, 6'sı da 3 çocuklu yani mükerrer çocuklar da var bu sistem içerisinde, bu detayı da arz etmiş olayım.

"MESEM öğrencisi var mı?" diye soruldu. 54 öğrencimiz Millî Eğitim Bakanlığıyla iş birliğimiz içerisinde MESEM'de.

Çocuklarla ilgili uzman sayımızı sormuşlardı, 3.375 uzmanımız var ceza infaz sistemimizde şu anda aktif görev yapan. Bu 3.375 uzmanımızdan 94'ü fiilen çocuk ceza infaz kurumlarında çalışıyor. Personel oranımız, çocuk ceza infaz kurumlarında, çocuk infaz sistemimizde 1,81 yani 1,81 çocuğa 1 personel düşüyor; bu, yetişkinlerde çok daha düşük. Bu çocuklara sistemimizin verdiği önem açısından böyle.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığıyla iş birliklerimiz, ihtiyaç sahibi çocukların sosyal yardım için yönlendirilmesi, koruma altına alma ihtiyacı hâlinde yönlendirme ve aile eğitimleri çerçevesinde gerçekleşiyor. Gençlik ve Spor Bakanlığıyla işbirliklerimiz de gençlik kamplarından faydalandırma, rol model buluşmaları, gençlik merkezlerinden yararlanma ve yetenek taramaları şeklinde oluyor ve son olarak da kimliği olmayan çocuklarla ilgili ben cezaevleri kısmı itibarıyla cevaplamak istiyorum. Bize çocuklar geldiği zaman zaten bu çocuklarla ilgili önceki aşamalarda kimlik tespitleri yapılmış oluyor. Ceza infaz kurumlarımızda kimliksiz bir çocuk bulunmuyor.

Arz ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çok teşekkür ederiz.

ADLİ SİCİL VE İSTATİSTİK GENEL MÜDÜRÜ GÜNAY ALBAYRAK - Sayın Başkanım, izin verirseniz ben de birkaç soruya yanıt vermek isterim.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Tabii Sayın Genel Müdürüm, hemen sizin mikrofonunuzu açıyorum.

ADLİ SİCİL VE İSTATİSTİK GENEL MÜDÜRÜ GÜNAY ALBAYRAK - Sayın Vekilimiz Sibel Suiçmez'in "Suça sürüklenen çocuklarda soruşturma ve kovuşturma ortalama görülme süreleri nedir?" diye bir sorusu olmuştu. Suça sürüklenen çocukların 2025 yılı itibarıyla cumhuriyet başsavcılıklarında yapılan soruşturmaların karara çıkma yani ortalama görülme süresi 176 gün, ceza mahkemelerinde 282 gün, bölge adliye mahkemelerinde 206 gün yani soruşturma evresinden karar kesinleşmesi aşamasına kadar toplam 664 günlük bir süre.

Yine, Sayın Vekilimizin "Suça sürüklenen çocukların il bazında suç oranları var mıdır?" diye bir sorusu olmuştu. Biz bu çalışmayı -biraz önce de arz ettiğim üzere- bölgesel olarak yapmıştık. Özel bir çalışma yapmayı gerektirir, yine özel bir çalışma da yazılı olarak bildirebiliriz. Şu anda il bazında bir çalışmamız elimizde yok.

Yine, Sayın Vekilimiz Sibel Suiçmez ve Mühip Kanko'nun ortak sorusuydu aldığım notlara göre. Adalet Bakanlığı verilerinin neden yayınlanmadığı ya da eksik yayınlandığı yönünde bir şey oldu. Genel Müdürlüğümüz 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi 44'üncü maddesi gereğince Bakanlığın görev ve yetkisi alanına giren konularla ilgili adli istatistiklerin toplanması ve resmî istatistik programı kapsamında yayınlanması görevi bulunmaktadır. Bu görevimiz kapsamında biz yine TÜİK tarafından belirlenen veri yayınlama takvimi kapsamında her sene 6 Nisan tarihinde ama tüm bir önceki yıla dair adalet istatistikleri yayınımız hazırlanıp hizmete özel olarak birimlerimize ve ilgili bakanlıklarımıza ya da kamu kurumlarına gönderilmekte, diğer kullanıcıların istifadesine sunulmak üzere de web sitemizde yayınlanmaktadır. Bu kapsamda, yine, suça sürüklenen çocuklarla ilgili veri yayınlanmadığı yönünde bir eleştiri vardı. Yine, bu, 2024 adalet istatistikleri yani geçen yılki istatistikleri içeren yayınımızın 78'inci, 79'uncu, 80'inci sayfalarında suçu sürüklenen çocukların cumhuriyet başsavcılıklarında soruşturma açılan ve karar verilen dosya, suç, şüpheli sayıları Türk Ceza Kanunu ve özel kanunlar ayırımında açıkça verilmiştir. Yine, aynı yayının 107, 108, 109'uncu sayfalarında da ceza mahkemelerinde açılan ve karar verilen dosya, suç ve sanık sayıları yine aynı şekilde Türk Ceza Kanunu ve özel kanunlar detayında verilmiştir. Takdir edersiniz ki istatistik geniş bir alan, bütün düşünülen her istatistiğin yayınımızda yer alması mümkün değil. Özel çalışmayla istenen istatistikler olduğunda ve UYAP'ta veri alabildiğimizde biz özel çalışmalarla ürettiğimiz istatistikleri de ilgililerle paylaşıyoruz.

Arz ederim.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çok teşekkür ederiz.

Türkiye İstatistik Kurumu ve Adalet Bakanlığımızla, sayın bürokratlarımızla uzun, üç saati kapsayan bir çalışma neticesinde kendilerini azat ediyoruz ve çok teşekkür ederek uğurluyoruz, sağ olun.

Emniyet Genel Müdürlüğünden Genel Müdür Yardımcısı Mustafa Çalışkan ve beraberindeki heyet aramızdalar, sunumlarını dinlemek üzere davet ediyoruz. Buyursunlar lütfen.

EMNİYET GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA ÇALIŞKAN - Sayın Başkanım, sayın değerli vekillerim, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bizim sunumumuzu Asayiş Başkanımız Tarkan Çetiner Bey sunacak.

Kolay gelsin.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Buyurun.

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ASAYİŞ DAİRE BAŞKANI TARIKHAN ÇETİNER - Sayın Başkanım, sayın vekillerim, kıymetli hazırun; Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Daire Başkanı Tarkan Çetiner. Ben de suça sürüklenen çocuklarla ilgili sunumu arz edeceğim.

4 başlık altında: Kurumsal yapı, istatistikler, yürütülen faaliyetler ve projeler ile uygulamada karşılaşılan sorunlar başlığında ifade etmeye çalışacağım. Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde merkezde Asayiş Daire Başkanlığında Çocuk Şube Müdürlüğümüz, 81 ilde Çocuk Şube Müdürlüğümüz yine, aynı zamanda 134 ilçede Çocuk Büro Amirliği ile diğer ilçelerimizde yine sivil kıyafetli çalışan suçu önleme büro amirlikleri tarafından faaliyetler yürütülmektedir. Toplam 4.000'e yakın personelle bu iş ve işlemler yapılmaktadır.

Aynı zamanda, 2022-2025 yılı içerisinde bu personelimize birden fazla konu başlığı altında çocuğun cinsel istismarı, çocuk temel eğitimi, çocuk mevzuatı, çocukla iletişim teknikleri, suç önleme ve çocukların suçtan korunması konu başlıklarında 17.512 personele eğitim verilmiş. Biraz önce Adalet Bakanlığından gelen Mağdur Hakları Daire Başkanımızın da ifade ettiği gibi bazı eğitimlerde hem akademisyenlerimizden hem de Adalet Bakanlığından uzmanlardan destek almak suretiyle bu eğitim faaliyetlerini yaptığımızı ifade etmek isterim.

Suça sürüklenen çocuklar başlığı altında vereceğim istatistikler de biraz önce TÜİK temsilcilerinin de verdiği istatistiklerle benzer. Toplam nüfusun yüzde 25'inin çocuk olduğunu görüyoruz. Aynı zamanda, polis kayıtlarına göre toplam şüpheli olarak işlem yapan şahısların da yüzde 6,4'ünün -2025 yılı için- suça sürüklenen çocuklar olduğunu ifade etmek isterim. Yine, TÜİK'e bizim verdiğimiz verilerle benzer, bizdeki rakamlar da güvenlik birimine getirilen çocuk sayısı, burada, suça sürüklenen, mağdur, tanık, kayıp şahıs, intihara teşebbüs eden başlıkları altında verilerimiz gözüküyor ve toplamına baktığınızda 2024 ve 2025 mukayesesinde yüzde 2,4'lük bir azalış mevcut.

Yine, asayiş olayları başlığına baktığımızda, 5 temel suç başlığında, kişilere karşı işlenen suçlarda, mal varlığına, topluma karşı takibi gereken olaylar ve millete ve devlete karşı işlenen suçların toplamında yine 2,1'lik bir düşüşün olduğunu burada görebiliyoruz.

Yürütülen faaliyetler ve projeler; öncelikle okullar civarında etkin tedbirler alma amaçlı, İçişleri Bakanlığı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı ve Türkiye Belediyeler Birliği iş birliğinde, çocukların eğitim süreçlerinin güvenliğine ilişkin

koruyucu ve önleyici hizmet ve tedbirlerin artırılmasına yönelik iş birliği protokolü çerçevesinde okullar civarında etkin tedbirler alınmaktadır. Bu kapsamda, tabii ki yine Millî Eğitim Bakanlığının ilgili personeli ve bizim personelimizle birlikte her ilde, her ilçede okulların öncelik derecesine göre bir değerlendirme yapılmakta ve toplamda 25.429 tane okulda bu şekilde tedbirler uygulanmaktadır. Burada hem sabit polis görevlendirmek suretiyle hem güvenli okul koordinasyon görevlisi görevlendirmek suretiyle hem de ekip ve devriyelerle okullar civarındaki tedbirleri aldığımızı ifade etmek isterim.

Yine, bu protokol kapsamında güvenli eğitim koordinasyon gönüllülerimiz tarafından her okulla ilgili okul gözlem formu düzenleyerek ilgili birimlere yollayarak bunların sorumlu varsa çözümlerine yönelik de tedbirler alındığını ifade etmek isterim. Tabii ki bu okullar civarında hem polis bölgesinde hem jandarma bölgesinde yine Bakanlığımız koordinesinde 81 ilde, ilçede eş zamanlı uygulamalar yapılıyor. Genelde okulların açıldığı dönemlerde, yaz tatil dönemlerine girerken, diğer dönemlerde yılda en az 4 kez genel uygulama yapıyoruz. Ayrıca, okulların çevresi, metruk binalar, işte internet kafeler, umuma açık yerlerde de belli dönemlerde, belli kontrolleri yaptığımızı ifade etmek isterim. Bununla birlikte tabii ki servis araçlarının da bizim ilgili trafik birimlerimiz tarafından denetlemeleri titizlikle yapılmakta, Okul Servis Araçları Yönetmeliği'ne uygun hareket edip etmedikleri kontrol edilmekte. Bu kapsamda okul servis araçlarının kontrol edildiğini ve bunlarla ilgili işlem yapıldığını ifade etmek isterim. Trafik projeleri kapsamında çocukların trafik kurallarına uyması ve trafik kurallarına uymaya katkı sağlaması açısından da yine değişik projelerle trafik birimlerimizin koordinesinde ve ildeki çocuk şube müdürlüklerimizle birlikte bu eğitimler veriliyor. Son üç yılda 9 milyon 876 bin civarında çocuğumuza ve 381 bine yakın okul servis şoförlerine ve rehber personeline eğitimler verildiğini ifade etmek isterim.

Yine, okullarda bilgilendirici ve bilinçlendirici faaliyetlere de ağırlık veriyoruz. Bu kapsamda, yine hem çocuk şube müdürlüklerimiz koordinesinde Toplum Destekli Polislik birimlerimiz ve ilgili uzman birimlerle birlikte kişisel güvenlik, trafik güvenliği, siber güvenlik konularında eğitimler verildiğini ve bilgilendirme faaliyetleri yürütüldüğünü söylemek isterim. Bununla birlikte güvenli internet kullanımı konusunda da yine ilgili birimlerle birlikte güvenli ve bilinçli internet kullanımı, siber güvenlik, güncel siber riskler ve tehditler, siber zorbalık, yasa dışı bahisle mücadele, teknoloji bağımlılığı ve dijital okuryazarlık konularında da yine ortak çalışmalarla birlikte, uzmanlarla birlikte illerde eğitimlerin verildiğini ifade etmek isterim.

Yine, kayıp çocukların hızlı bir şekilde bulunmasına yönelik Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Daire Başkanlığı tarafından uygulama konan Kayıp Alarmı Projesi kapsamında kaybolan bir çocukla ilgili veli ya da vasisi ilgili polis birimine müracaat ettiğinde kendi bilgisi dâhilinde ve talebiyle fotoğrafını vermek suretiyle kaybolduğu yerdeki GSM operatörleriyle paylaşarak o bölgede aranmasını sağlamaya yönelik Kayıp Alarmı Projesini hayata geçirdiğimizi, bunu hem SMS olarak hem de sosyal medyadan da duyurarak o bölgede kaybolan çocuğun bulunmasına yönelik faaliyetler yürüttüğümüzü ifade etmek isterim. Yine, "Çocuk ve Gençler Sosyal Koruma ve Destek Programı" dediğimiz ÇOGEP projesi kapsamında Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından tahsis edilen bütçe kapsamında 81 ildeki ve ilçelerimizdeki ilgili Toplum Destekli Polislik birimlerimiz koordinesinde sosyal projeler yapılmakta, birçok çocuğa yönelik sosyal ve kültürel etkinlikler, eğitim desteği, sportif faaliyetler, risk altındaki çocukların özellikle topluma kazandırılması ve suça sürüklenme ihtimali bulunan çocukların meslek edinmesi ve sosyal faaliyet yürütmeleri, ve bilgilendirici ve bilinçlendirici materyallerle birlikte böyle bir sosyal faaliyetler yürüttüğümüzü ifade etmek isterim.

Yine, Mevsimlik Tarım İşçileri Projesi (METİP) kapsamında da çoğunluğu jandarma bölgesinde olmasına rağmen polis bölgesinde de "Tarım işçiliğinde çalışan ailelerin yanında çocukları var mı, bunların imkânları var mı, eğitimlerine devam ediyor mu?" manasında da bu kontrolleri yaptığımızı ifade etmek isterim. Aile ve Sosyal Hizmetler il müdürlükleri bünyesinde oluşturulan ekiplerle çocuk şube müdürlükleriyle birlikte müşterek yürütülen çalışmalar kapsamında ekipler kurulup bu çocukların sokakta dilendirilip dilendirilmediği, çalıştırılıp çalıştırılmadığıyla ilgili tespitler yapıp ihtiyaç duyulan çocuklara da sosyal ekonomik destek sağlanmak amacıyla gerekli tedbirlerin de alındığını, ilgili kurumlarla, paydaş kurumlarla yoğun bir mesai sarf ettiğimizi ifade etmek isterim.

Yine, Bağımlılıkla Mücadele Kurulu ve Cumhurbaşkanlığımız genelgesi kapsamında okul civarlarında, çevresinde çocukların özellikle kullanımını özendirecek ya da satışı yapılan malzemelerin kontrolü amacıyla büfeler, bakkallar, marketler ve buralar sürekli kontrol edilerek Bağımlılıkla Mücadele Yüksek Kurulu kararları doğrultusunda gereken tedbirler ilgili birimlerimiz tarafından oluşturulan müşterek ekiplerle 81 ilimizde ve ilçemizde yapıldığını ifade etmek isterim. Keza "sanal ortam güvenliği" dediğimiz özellikle siber ortamda işlenen suçlar ve çocukların siber ortamda mağduriyetlerinin önüne geçilmesi amacıyla da birtakım çalışmalar yürüttüğümüzü de ifade etmek istiyorum. Özellikle yabancı kaynaklı sitelerin engellenmesine yönelik bu oyun sitelerinin çocukları farklı yönlere çekip farklı işler yaptırmak ya da olumsuz bir durumla karşı karşıya kalmamak adına sürekli yaptığımız sanal devriyeler ve tespitlerimiz neticesinde ilgili sulh ceza hâkimliklerinden engelleme kararları alarak bunların erişimini engelleme ve yine çocuk cinsel istismarı görüntülerini indiren, yayan ve ülkeye sokanlarla ilgili de yine uluslararası kuruluşlarla birlikte faaliyetlerimizin devam ettiğini, buna yönelik operasyonlarımızın da yine siber birimlerimiz tarafından yapıldığını söylemek isterim.

SİBERAY programı kapsamında da yine özellikle Siber Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığımız koordinesinde yine ilgili çocuk şube, TDP birimlerimizle birlikte alanda bilgilendirici, bilinçlendirici faaliyetler yapıldığını, yine internet sitelerinde, radyolarda, TV programlarında bilgilendirici ve bilinçlendirici, çocukların dikkatini çekecek şekilde ve siber ortamdaki suça bulaşmalarını engellemek ve önleyici tedbir almak maksadıyla da faaliyetler yürüttüğümüzü, EBA'da, TRT Çocuk Ebeveyn Akademisinde, internet sitesinde uyarıcı ve bilgilendirici nitelikli yayınlarla da bunu daha da fazla yaygınlaştırmaya çalıştığımızı söylemek isterim.

Yine, bağımlılıkla mücadele kapsamında da En İyi Narkotik Polisi Anne Projemiz kapsamında yine narkotik birimlerimizle birlikte ilgili çocuk şube müdürlükleri ve Toplum Destekli Polislik birimlerimizle birlikte çeşitli faaliyetler yürütülerek bilgilendirme,

bilinçlendirme faaliyetlerini arttırıp özellikle ebeveynlerin, annelerin bu konuda bilinçlenmesi ve çocuklarını gözetim altında tutmaları ve herhangi bir şeyle karşılaşmaları hâlinde bize ulaşmaları konusunda çeşitli zamanlarda, tarihlerde bilgilendirme faaliyetleri yürüttüğümüzü ifade etmek isterim.

Yine, bölücü terör örgütü, yasa dışı örgütlerin yönlendirilmesine mâni olmak açısından zaman zaman hem lise düzeyinde hem üniversite düzeyinde ve öğretmenlere bunlarla ilgili bilgilendirici ve bilinçlendirici, özellikle terör örgütünün propagandasını önleme amaçlarıyla bilgilendirme çalışmaları yürüttüğümüzü de ifade etmek isterim.

Narko Tır projemiz de yine aynı şekilde narkotik maddelerin zararını anlatan çocuklara yönelik yürütülen faaliyetler kapsamında önemli bir yer almakta. 2020 yılında faaliyete geçen ve 24'ten itibaren de uygulanan projeyle 470 bin 490 personele narkotik madde kullanımının zararları ve bununla ilgili bilgilendirici, bilinçlendirici faaliyetlerin yürütüldüğünü ifade etmek isterim. Tabii ki Polis Akademimiz Başkanlığı tarafından da hem bu alanda bilgi ve tecrübemizi yansıtmak hem de akademik yayınlar oluşturma noktasında da sempozyumlar yapılarak ve dokümanlar oluşturarak bu alanda da farklı bir bakış açısıyla birlikte akademisyenlerimizin de çalışma yaptığını yine ifade etmek isterim.

"Çocukları suça sürükleyen risk faktörleri nedir?" diye şöyle genel bir başlık altında birkaç maddeyi ifade etmek isterim. Özellikle çocukların erken yaşta uyuşturucuyla temas etmeleri, mükerrer suça sürüklenme riski ve ilerleyen dönemlerde daha büyük ve organize suç yapıları içerisinde yer alma ihtimaline binaen gerekli tedbirlerin ivedilikle alınması gerektiği şeklinde bir değerlendirmemiz var. Yine, ekonomik yoksunluk, suçun aile içinde normalleşmesi ve ailenin denetiminin eksikliği ve benzeri aile içi faktörlerden kaynaklı çocukların suça sürüklenme riskini arttırma ihtimallerinden biri olduğunu ifade etmek isteriz. Özgüven ve empati eksikliği, düşük öz saygı, sosyal kaygı, aile içi huzursuzluk, başkaları üzerinde güç kurma ve kontrol sağlama ihtiyacı da yine çocukların suça bulaşmalarına, suça sürüklenmelerine ihtimali olan alanlar olarak sayabiliriz. Normal yaşamda ve siber ortamda özellikle "akran zorbalığı" dediğimiz kavram hem normal yaşamda oluyor hem de siber ortamda oluyor, bunu da bizim için bir tehlike olarak söyleyebiliriz. Okulda devamsızlık ve eğitim hayatındaki başarısızlıkların da birtakım şeyleri tetiklediği düşüncesindeyiz. Denetimsiz dijital oyunlarda şiddetin ödüllendirilmesiyle birlikte çocukların dijital mecralardaki oyunlara sempati duyabileceği bizim için o da bir risk ve ihtimal. Çocuklara karşı cezalarda indirim oranı ve bu nedenle oluşan cezasızlık algısı; maalesef toplumda böyle bir algı da var. Çocuk dediğimiz 15-17 yaş arasındaki çocukların çocuk kavramıyla nitelendirilse de bazılarının ergen düzeyinde bilgi ve bilinç sahibi olduğunu ve bunların evet tespiti ve raporlanmasıyla birlikte bu cezasızlık algısının belki ortadan kaldırılmasının yine diğer çocuklara da örnek olacağı düşüncesindeyiz. Yine, kripto para birimi kullanımının artması yetişkinlerde olduğu gibi suça sürüklenen çocuklarda da hem mağdur olarak hem suça sürüklenme olarak artabileceği ihtimalini de ortaya koymak isteriz. Heyecan verici oyunlar ile kolay para kazanmanın cezbedici hâle gelmesi; o ortamlara girerek daha hızlı, daha bol miktarda para kazanma hırsıyla birlikte bu alanlara kaymanın olabileceği düşüncesindeyiz. Çevrim içi bahis ve kumar oynanan platformlara kolay ulaşılabilirlik, erişebilirlik; bu da bizim için bir dezavantaj. Sosyal medyanın bilinçsiz ve amaç dışı kullanılması yani ders çalışacağı yerde zamanının birçoğunu sosyal medyada, telefonda geçiren çocuklarla ilgili de ilgili kurumlarla birlikte birtakım çalışmaların yapılması düşüncesindeyiz. Yine, film ve sinema sektöründeki özendirici hareket tarzları ve rol model karakterlerin de birtakım çocukları mağdur ettiği ve bir kısmını da suça özendirme ve bulaşma riskini artırdığı düşüncesindeyiz. Eğitim ve sosyal hizmetlere erişim hakkında yeterince bilgi sahibi olunmaması da bence bir dezavantaj. Aslında, alanda da çalıştım, il emniyet müdürlüğü yaptım, devletin birçok sosyal imkânı var, yeter ki insanlar o sosyal imkânlara erişebilsin. Hem sosyal faaliyet açısından hem de sportif faaliyet açısından aslında gençleri, çocukları da bu tür faaliyetlere yönlendirerek boş zamanlarını spor yaparak ya da herhangi bir yeteneğini kullanarak kendini geliştirebileceği yönünde yönlendirmelerin gerek Millî Eğitim Bakanlığı gerek işte Gençlik ve Spor Bakanlığı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Emniyet, Jandarma, İçişleri Bakanlığı koordinesinde yürütülen projelerde de zaten amacımız bu. ÇOGEB projesinden biraz önce bahsetmiştim. Aslında, bu çocuklara ulaşıp da bunların ulaşabilecekleri, kendini geliştirebilecekleri alanların oluşturulmasının önemli olduğunu düşünüyorum. Kimlik arayışında olan çocuğun suçu kendini ispat etme aracı olarak görmesi ve suçla birlikte aslında kişiliğini ortaya koyma çabası içerisinde olduğunu görüyoruz. Suç işlemeye alışkanlık hâline getirmiş, arkadaş çevresiyle birlikte aslında o da suç girdabının içine girebiliyor. Yine, suça karışmış bireylerin güçlü, korkulan ve saygı gören kişiler olarak kabul edilmesinden kaynaklı çocuklarda da böyle bir algı oluştuğunu gözlemleyebiliyoruz.

Uygulamada karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri başlığında da birkaç hususa değinmek istiyorum. Çocukların suça sürüklenme olgusunun yalnızca polisiye tedbirlerle ele alınmasının yeterli olmadığı çünkü suçun hem oluştuğu aşamada hem de yine çocuğun mağduriyetinin başladığı noktada polisle ya da Jandarmayla temas ediyor, bu noktada koruyucu ve önleyici mekanizmaların güçlendirilmesinin zorunlu olduğunu düşünüyoruz. Risk altındaki çocukların erken tespiti, aile temelli sosyal müdahalelerin geliştirilmesi, okul ve mahalle odaklı önleyici çalışmanın yaygınlaştırılmasının çok önemli olduğunu düşünüyoruz. Yine, suç tespitinin hızla yapılması ve suçun delillerinin toplanması açısından yani tabii ki biz savcılarımıza, çocuk savcılarımıza bilgi verdikten sonra soruşturmaya başlıyoruz ama özellikle 15-18 yani 15-17 yaş arasındaki çocukların ifade aşamalarında belki kolluğa da çocuk biriminde eğitimli arkadaşlara mevzuat kapsamında bir yetki tanınması hâlinde suç soruşturmasının hızlandırılması ve delillerin daha hızlı ele geçirilmesiyle ilgili bir imkân tanınabileceğini düşünüyoruz. Aynı zamanda, yine 15-17 yaş arasındaki suça sürüklenen çocukların nakilleri sırasında özellikle yetişkin görüntüsünde olan ve bedeni gelişimini tamamlamış çocuklara da kelepçe takılamamasından kaynaklı çocukların kaçtığı ya da diğer olumsuz olaylarla karşı karşıya kaldığımızı biliyoruz, bu manada bunlara kelepçe takılmasıyla ilgili belki bir mevzuat düzenlemesi yapılabilir diye düşünüyorum. Gerçekten kasıt unsuru yüksek ve suç bilinci

yerinde olan, suça sürüklenen çocukların ceza, adalet sistem içerisindeki ceza oranları da bu çerçevede tekrar bir değerlendirilmesinin uygun olacağını düşünüyoruz. Yine, 15-18 yaş grubu arasındaki çocukların çocuk eğitim evlerine gönderilmeden, öncelikle kapalı cezaevinde rehabilitasyon programlarıyla desteklenerek sıkı takiplerinin yapılması ve daha sonrasında çocuk eğitim evlerine geçişlerinin sağlanmasının yine bu çocukları kazanmamız noktasında faydalı olacağını düşünüyoruz. Yine, çocukların son zamanda belki basına yansıdığıyla sizler de şahit oluyorsunuz. İşte, bu suça sürüklenen çocukların farklı gruplar tarafından kullanılması, özellikle bu cezasızlık algısıyla birlikte bunların suça bulaştırılması ve sürüklenmelerinde etkili olduğunu düşüyoruz ve bu kapsamda da özellikle silahla yaralama konusu ya da işte kendi tanınmayacak hâlde bu suçu işleme konusunda ceza oranlarının tekrar bir gözden geçirilmesi ve bununla ilgili de çalışma yapılmasının uygun olacağını değerlendirmekteyiz.

Arz ederim. Benim genel itibarıyla sunacaklarım bunlar.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Ceza artırılsın mı dediniz?

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ASAYİŞ DAİRE BAŞKANI TARIKHAN ÇETİNER - Evet.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çok teşekkür ediyoruz.

Soruları daha sonra alacağız, iki kurumu da dinledikten sonra.

Jandarma Genel Komutanlığından Jandarma Genel Komutan Yardımcısı Hüseyin Kurtoğlu ve beraberindeki heyeti dinleyeceğiz şimdi.

Lütfen sunumlarınıza başlayabilirsiniz, buyurun.

JANDARMA GENEL KOMUTAN YARDIMCISI ORGENERAL HÜSEYİN KURTOĞLU - Sayın Başkanım, Komisyonda görev alan ya da söz alan çok kıymetli vekillerim ve kıymetli hazırun; her birinizi bu yüce Meclis çatısı altında saygıyla selamlıyorum.

Sözlerime başlamadan evvel, benimle beraber bulunan heyetimdeki arkadaşlarımı da takdim etmek istiyorum: Tuğgeneral Murat Evren, Asayiş Daire Başkanımız, çocuk suçları da kendi bünyesinde olan, çocukla ilgili konu da kendi bünyesinde olan bir arkadaşımız. Hemen solumda Albay Tuğrul Demiryürek var, kendisi de Çocuk Şube Müdürümüz ve yine hemen sağ tarafımızdaki Göknur Toker Üsteğmenimiz de çocuk şubenin proje subayı.

Sunumumuza başlamadan evvel, bu çalışmanın yani çocuklarımızın, suça karışan, suça sürüklenen ya da mağdur olan bu çocuklarımızın gelecek arayışları için yapılan bu çalışmanın inşallah hayırlara vesile olmasını da diliyorum. Tekrarlara düşmeden bizimle ilgili sunumumuzu, ülke nüfusunun yüzde 21'inin Jandarma bölgesi, yüzde 79'unun da Emniyet bölgesinde olduğunu ve bu nüfus içindeki çocuk nüfusunun da bu orandan daha az olduğunu belirttikten sonra, rakamlarımızın Emniyetimize göre biraz daha mini boyutta olduğunu ifade ettikten sonra, sunumu yapmak üzere Asayiş Daire Başkanımıza müsaadenizle sözü bırakıyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Buyursun lütfen.

JANDARMA GENEL KOMUTANLIĞI ASAYİŞ DAİRE BAŞKANI TUĞGENERAL MURAT EVREN - Sayın Başkanım, sayın vekillerim, kıymetli hazırun; Tuğgeneral Murat Evren, Jandarma Genel Komutanlığı Asayiş Daire Başkanı.

Sayın Başkanım, güvenlik birimlerine gelen veya getirilen çocuk analiziyle bizim Jandarma Genel Komutanlığı olarak icra ettiğimiz faaliyetleri ekranda görülen başlıklar altında yirmi dakikalık süre içerisinde müsaadenizle arz edeceğim.

Sayın Başkanım, kurumsal kapasitemize baktığımızda, Türkiye genelinde 155 aile içi şiddetle mücadele ve çocuk birimi 85 araçla vazifelerini yerine getiriyor, toplam 10.411 personelimiz bu birimlerimizde görev yapıyor. Ülke genelinde birimlerimizin dağılışı haritada görüldüğü gibidir. Asayiş Daire Başkanlığımız bünyesinde 1 çocuk şube müdürlüğü, 5 il şube müdürlüğü, 76 ilimizde kısım amirliği, 73 ilçemizde de kısım amirliği şeklinde görevlerini ifa ediyorlar. Güvenlik birimlerine getirilen çocuk verilerine, istatistiki verilere baktığımızda, 2024-2025 yılları mukayese edildiğinde, getirilen çocuk sayısında yüzde 1.3 oranında bir azalış olduğu görülmektedir. Son beş yılın verileri tabloda görüldüğü gibidir. Suça sürüklenen çocuklara ait istatistiki verilere baktığımızda, 2024-2025 yılları karşılaştırıldığında, suça sürüklenen çocuk sayısının toplam şüpheli sayısına oranın da kısmi bir artış olduğu görülmektedir. Yine, suça sürüklenen çocukların asayiş suçlarına göre dağılımına baktığımızda, 2024-2025 mukayesesi, asayiş suçlarında suça sürüklenen çocuk sayısında, mal varlığına karşı suçlarda yüzde 20,7'lik bir azalış, diğer suçlarda ise kısmi bir artış söz konusudur. Son beş yıllık veriler ekranda görüldüğü gibidir.

Kurumlar arası iş birliği protokolleri kapsamında, Sayın Başkanım, 2025-2026 eğitim öğretim döneminde toplam 20.550 okulda 13.315 Jandarma personeli güvenli eğitim koordinasyon görevlisi olarak görevlendirilmiştir. Biz, eğitim öğretim yılı başlamadan önce okullarımızı bir önceliklendirme yapıyoruz. Bu öncelik durumları, okul ve çevresindeki asayiş ve güvenlik durumunu dikkate alıyoruz. Okul içerisinde daha öncesinde meydana gelen şiddet olayı, akran zorbalığı, disiplin olaylarını dikkate alarak bu kriterler ışığında bir önceliklendirme yapıyoruz ve görevlendirmelerimizdeki sıklıkları da bu önceliklendirme kriterini göz önüne alarak yerine getiriyoruz.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı ve Türkiye Belediyeler Birliği iş birliğiyle, Eğitim ve Güvenlik Projesi kapsamında eğitim güvenliği alanında yaşanan sorunlara yönelik bütüncül stratejiler geliştirerek çocuklarımızın bedensel, zihinsel, duygusal, sosyal ve ahlaki yönden nitelikli eğitim almış sağlıklı bireyler olarak yetiştirilmesi amacıyla hazırlanan çocukların eğitim süreçlerinin güvenliğine ilişkin koruyucu ve önleyici hizmet ve tedbirlerin artırılmasına yönelik iş birliği protokolümüzü 2022 Haziran ayında imzalayarak yürürlüğe koyduk. Bu protokol kapsamında, okulların öncelik durumlarına göre

belirlenen periyotlarda güvenli eğitim koordinasyon görevlileri tarafından okul yönetimleriyle düzenli olarak görüşülmekte, bildirilen sorunlar Jandarma birimlerimizce takip edilerek ilgili kurumlara sevk edilmek suretiyle sorunlara ilişkin çözümler sağlanmaktadır.

2025-26 eğitim öğretim döneminde okul görüşmelerine ilişkin toplam 148.438 okul gözlem formu düzenlenmiştir. Bu görevlendirdiğimiz görevliler vasıtasıyla her görüşmede bir form düzenleniyor. Bu, formun sayısıdır.

Projelerimize baktığımızda, az önce Tarıkhan Müdürüm arz etti, METİP Projesi, özellikle kendi memleketinden tarım işçiliği sebebiyle başka illerimize geçici olarak giden ailelerimizin çocuklarını ve bu çocukların durumlarını, eğitim durumlarını, çocuk işçiliği hususunda bir istismara maruz kalıp kalmadığını belirlemek, bunları kontrol etmek maksadıyla dizayn ettiğimiz bir projedir.

Yine, tabii, birçok projemiz, Sayın Başkanım, sayın vekillerim, Emniyetle iç içe, birlikte yaptığımız projeler. Yine, En İyi Narkotik Kolluğu Anne Projesi kapsamında, yine önleme ve bilgilendirme faaliyetleri icra ediyoruz. Buna 2020 Ekim ayında başladık, son beş yıl içerisinde 8.800 etkinlik yaparak toplam 601.302 kişiye bu konuda bilgilendirme, bilinçlendirme faaliyeti icra ettik.

Trafik birimlerimizce icra edilen projeler maddeler hâlinde sunulmuştur. Son beş yıl içerisinde 5 milyon 559 bin 164 çocuk ile 370.762 okul servis şoförü ve rehber personeline eğitim verilmiştir.

Çocuk Koruma Sistemi Yazılımı, Sayın Başkanım, Uluslararası Çocuk Koruma Birliği tarafından geliştirilen, dosya paylaşım programlarında tarama yaparak çevrim içi çocuk müstehcenliği dosyalarını indiren ve paylaşıma sunan şüphelilerin tespitine yönelik bir yazılımdır. Bununla ilgili 28-31 Mart 2022 tarihinde İngiltere'de eğitim almış arkadaşlarımız var, bu arkadaşlarımıza aynı zamanda ilgili kurum tarafından yetkilendirme de yapılmıştır. Bu yetkilendirme, bu arkadaşlarımızın hem ülke içerisinde hem de bölge ülkelerinde eğitim verme yetkilendirmesidir.

Şimdi, bu yazılım kapsamında, yazılımın faaliyete geçirdiğimiz süreden sonra 22 il jandarma komutanlığında 117 araştırma raporu gönderilmiş, 108 şüpheli yakalanmış, 39'u tutuklanmış, 18'i adli kontrol şartıyla, 42'si ifadesini müteakip serbest bırakılmıştır.

Eğitim ve bilgilendirme faaliyetleri kapsamında, okul yönetimlerinden gelen talepler ya da gerekli durumlarda öğrencilere yönelik suçtan korunma yöntemleri, kişisel güvenlik ve trafik güvenliği gibi konularda bilgilendirme ve bilinçlendirme faaliyetleri icra edilmektedir. Son beş yıl içerisinde 67.827 bilgilendirme ve bilinçlendirme faaliyeti düzenlenmiş, toplam 9 milyon 348 bin öğrenciye ulaşılmıştır.

Yine, siber zorbalık, akran zorbalığı ve dijital oyunlardaki tehlikelerle ilgili 2021-25 yılları arasında 7.055 faaliyette 1 milyon 913 çocuğumuza, öğrencimize eğitim verilmiştir. Birimlerimiz tarafından sorumluluk bölgelerinde bulunan okullarda belirli periyotlarla ziyaretler planlanmakta ve çocuklara yönelik etkinlikler düzenlenerek hediyeler ve broşürler dağıtılmakta, çocuklara yönelik eğitici ve öğretici afişler okullara astırılmaktadır. Çocuklara yönelik trafik güvenliği eğitimleri kapsamında, hâlihazırda 50 trafik güvenliği eğitim timi teşkil edilmiş, 2 mobil trafik tim eğitim tırı, 14 mobil trafik eğitim aracı tedarik edilerek faaliyetlerine başlamıştır. Birimlerimiz tarafından çocuk suçlarıyla mücadele kapsamındaki tüm uygulamalara ilişkin görseller ile açıklayıcı bilgiler Jandarma Dergisi ve Jandarma Çocuk Dergisinde paylaşılmaktadır. Akademik faaliyetler kapsamında, Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi Başkanlığınca çocuk istismarı ve mücadele temalı panel icra edilmiş, PKK Terör Örgütü ve Teröre Sürüklenen Çocuklar, 30 Soruda Jandarma ve Çocuk Güvenliği isimli kitaplar hazırlanarak tüm Jandarma birimlerimize dağıtılmıştır.

Yine, Yargıtay Cumhuriyet Savcımızın yapmış olduğu akademik bir çalışma, sonucunda kitaba dönüştürülmüş, bunu tedarik ettik, 81 il jandarma komutanlığımızdaki hem birimlerimizde çalışan personelimize istifade etmeleri için ve eğiticinin eğitimi faaliyetlerinde kullanılması için gönderdik. Uygulamada birliğin sağlanması, hizmet kalitesinin arttırılması ve tüm süreçlerin belirli ilke ve esaslar çerçevesinde yürütülmesi için Çocuk Suçlarıyla Mücadele ve Çocukların Korunmasında Jandarmanın Görev Yetki ve Sorumlulukları isimli yönergemizi 81 il jandarma komutanlığımıza yayınladık, 2024 tarihli.

Yine, çocuk suçlarıyla mücadelede suça sürüklenen ve suç mağduru çocuklar hakkında yapılacak iş ve işlemlerde olaylara müdahale esnasında yine standart hareket edilmesi amacıyla iş akış şeması hazırlanmış ve il jandarma komutanlıklarımıza yayımlanmıştır. Denetim faaliyetleri kapsamında, çocukların suça sürüklenmesini, suç mağdur olmasını engellemek ve eğitimleri daha güvenli ortamda sürdürebilmelerini sağlamak amacıyla Türkiye Güven, Huzur ve Çocuk uygulaması, Huzurlu Sokaklar ve Çocuk uygulaması, Okul Çevreleri ile Servis Araçlarının Denetimi uygulaması, Okul Çevrelerinde Açık Sigara Satışının Engellenmesi uygulanması, Müşterek Güven ve Huzur uygulamaları icra edilmektedir.

Sayın Başkanım, öncelik dereceli ilköğretim ve liselerin çevreleri, okul giriş ve çıkışları, çıkış saatlerinde, asayiş devriyeleri tarafından kontrol edilmektedir. Bu kapsamda son beş yıllık dönemde 4 milyon 459 bin devriye faaliyeti icra edilmiş, toplam son beş yıllık dönemde icra edilen faaliyetler tabloda sunulmuştur. Çocuklara yönelik bağımlılıkla mücadele denetimleri kapsamında 2020 tarihli Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle ülkemizde ithal ve satışı yasaklanan elektronik sigara ürünleri özellikle okul çevrelerinde sıkı bir şekilde denetlenmekte, yine 2019 tarihli Cumhurbaşkanlığımızın genelgesiyle oluşturulan Bağımlılıkla Mücadele Yüksek Kurulu Kararları gereği denetimleri icra etmekteyiz. Okul çevrelerinde bulunan tekel ruhsatlı ve tekel ruhsatsız bakkal, market, büfe gibi yerler ile sigara satışı ihtimali bulunan kafeler kanuni yasaklar tebliğ edilerek ayda en az 2 kez olmak üzere denetlenmektedir. Son beş yıl içerisinde 1.780 iş yerine işlem yapılmıştır, 197 bin iş yeri kontrol edilmiştir.

Yine, okul servisi araçlarının denetimi kapsamında son beş yıl içerisinde 2 milyon 184 bin okul servisi aracı denetlenmiş, 44.714 araç hakkında işlem yapılmıştır. Tarıkhan Başkanımın az önce söylediği, ifade ettiği risk faktörlerinin hepsine tamamen katılıyoruz, zaten birlikte yaptığımız çalışmalar neticesinde bu risk faktörlerini biz de uygun olarak değerlendiriyoruz.

Yine, karşılaşılan zorluklarla ilgili olarak bu 1'inci maddeyi Tarıkhan Başkanım az önce arz etmişti, 15-17 yaş grubundaki çocukların sevk işlemleri sırasında kendisine veya bir başkasına zarar vermesini önlemek maksadıyla personel sayısını arttırmak ve dolayısıyla bu da iş gücü kaybına neden olmakta, kelepçe takılamaması...

Yine, özellikle yabancı uyruklu çocukların iş ve işlemleri sırasında kimliği bulunmayan veya yanlış kimlik beyanında bulunan çocuklarda reşit olup olmadığının tespit edilememesi ve akabinde kemik yaşı tespitinin uzun sürmesi nedeniyle çocuk, yetişkin ayrımı anında yapılamamakta, kolluk personeli zor durumda kalmakta, adli ve idari işlemlerin gecikmesine sebep olmaktadır.

Benim sunumum bu kadar Sayın Başkanım.

Arz ederim.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çok teşekkür ediyoruz.

Hem Jandarma Komutanlığımıza hem de Emniyet Genel Müdürlüğümüze çok çok teşekkür ediyoruz.

Şimdi, söz talepleri var, benim de birkaç sorum ve sözüm olacaktı ama önceliği...

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Sayın Başkanım, siz, lütfen...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Yok, yok, siz lütfen başlayın.

Buyurun.

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Değerli İçişleri Bakanlığı bürokratları; hoş geldiniz sizler de.

Şimdi dinlerken şunu düşündüm: Demek ki on birinci yargı paketinde önümüze sunulan öneriler sizden gelmiş. Niye bunu düşündüm? Çünkü Adalet Bakanlığını da dinledik, hocalarımızı da dinledik. Hocalarımız sizin yani on birinci yargı paketinin içerisinde olan şeyleri önermediler, Adalet Bakanlığı da önermedi; birebir bu işin sizden geldiğini anlamış olduk.

Şimdi, ben üzülerek ifade ediyorum, lüften ön yargılı olduğumuzu düşünmeden, önden bir kabulle değerlendirmeyin bu değerlendirmemizi. Şimdi ben şunu düşündüm, dedim ki: Dün biz hocalarımızı dinledik, keşke siz de dün hocalarımızı dinlemiş olsaydınız, sizin buradaki öneriler kısmında söylemiş olduğunuzun tam tersini izah ettiler. Bu pakette de yani on birinci yargı paketinde de sizin bu önerilerinizin noktasına, virgülüne dokunmadan aldılar, on birinci yargı paketi içerisine koydular. Nedir o önerileriniz? Bir: 15-18 yaş aralığındaki suça karışan çocukların ifade alma işlemlerinin kolluğun çocuk birimi tarafından da yapılmasını istemişsiniz, çocuklara kelepçe takılmasını istemişsiniz, kasıt unsuru yüksek ve suç bilincine -yani bir çocukta ne kadar olabilir- buna dair cezaların yükseltilmesini istemişsiniz, yine, bu çocukların çocuk eğitimevlerine gönderilmemesini ve tutukevlerine gönderilmesi istemişsiniz. Yani paket de tamamen İçişleri Bakanlığının, Emniyet ve Jandarmanın bu konudaki önerileriyle hazırlanmış. Peki, ben soruyorum: Yetkiniz de mi? Bence değil. Bence değil yani hukuken de yetkinizde değil yani İçişleri Bakanlığının böylesi bir kanun değişikliğinin böylesi bir durumda yetkisinde olan bir şey değil. Yani İçişleri Bakanlığının bünyesinde olan, Emniyetin ve Jandarmanın yapması gereken şey nedir? Güvenliği sağlamanın yol ve yöntemlerini bulabilmek yani bir çocuğun kaçma şüphesinin o an tutulma hâlindeki durumunu kollayabilmek. Ama siz orada çözümü nerede arıyorsunuz? Kendiniz bir çözüm üretmiyorsunuz, diyorsunuz ki: "Bu çocuğa kelepçe takın." Şimdi böyle bir şey olabilir mi? Olamaz. Bu, sizin yetkinizde olan bir durum değil, sizin orada o çocuğun kaçmasını engelleyebilecek, o çocuğu iyi olarak tutabilmenin pedagojik olarak yol ve yöntemlerini bulmakla yükümlüsünüz. Çözümü çocuğu kelepçe takarak, çocuğu orada tutarak bulmamanız gerektiğini düşünüyoruz. Ben şaşırdım mesela, ben bu kadarını gerçekten de beklemiyordum.

Yine, emniyetin görevi olmayan bir yetkiyle birlikte diyorsunuz ki: "Cezalar artırılsın." Yine, bu, İçişleri Bakanlığının yetkisinde değil, siz Adalet Bakanı değilsiniz, cezaların artırılıp arttırılması sizde değil, sizin tam aksine, bu çocukları suça teşvik etmeyecek yol ve yöntemlerin ne olduğuna dair çözümler üretmeniz gerekiyor. Fakat maalesef ki bu önerileri gerçekten de şaşkınlıkla dinledim. Umut ettim -belki güzel hani- en azından ortaklaşılabilir diye. Keşke dünkü hocalarımızı dinlemiş olsaydınız ve ben öneriyorum İçişleri Bakanlığına da, dünkü hocalarımızın bu konudaki önerileri nelerdi, neleri önerdiler bence bir bakılmasında fayda var. Cezaların artırılmasından tutun da, çocukların 15-18 yaşındaki iyi olma hâllerinde ne gibi etkenleri ortaya koymamızdan tutun da, yine çocukların çocuk eğitimevinde kalmasına dair çok müthiş önerileri vardı. Bence bu önerileri sizin de, İçişleri Bakanlığının yani hem Emniyetin hem Jandarmanın dikkatle incelemesi gerektiğini düşünüyorum.

Bir diğeri ise benim kıymetli bulduğum bir şey bu çünkü hep kızıyorsunuz sanki eleştiriyormuşuz diye, söylemeden edemeyeceğim. Bu Narko Tır var, bence bu, çok kıymetli bir proje ve bunun sonuçlarını merak ediyorum. Evet, çocuklara, öğrenciye ulaşmışsınız ama mesela, ne kadar dönüt aldınız, kaç tane bağımlı çocuk bunu kullanarak acaba bundan, o hedeften şaştı; bence önemli bir şey, en azından bir sonraki projenin devamı açısından önemli olacak. Ama yine şaşırmadım, En İyi Narkotik Polis: Anne Projesi; mesela, niye anne? Niye sorumluluk yine tek başına annede? Niye baba bu işin içerisinde değil veya o yetişmiş olduğu alan içerisindeki, aile içerisindeki başka bir birey neden değil? Mesela, niye tercih ettiniz anne demeyi, merak ettim. Yani bunu niye soruyorum? Bu yükü niye annelerinin sırtına bindirdiğimiz için söylüyorum. Yani zaten madde bağımlılığı olan bir çocuğun uğraşımı, bakımı hakikaten çok zor -mesela, dün hocalarımız onları da anlattı, madde kullanan çocukların yaklaşımını, bu konuda çeşitlendirilmesi konusunda- ve bunun yükünün yine anneye bırakılmaması gerekiyor. Eminim ki bu projede çok fazla anneye de ulaşmışsınızdır, kıymetli de bir proje ama bu yükün tek başına anneye bırakılmasını doğru bulmuyoruz ya buraya baba da dâhil edilmesi ya aile olarak ele alınması veya yetiştirildiği ortamdaki kişilerin de bu işin içerisine dâhil edilerek emniyetle iş birliği içerisinde bu çocukların uyuşturucu kullanımından bertaraf edilmesinin yol ve yöntemlerini bulmamız gerekiyordu.

Şimdi, bir diğeri, ben ilk bu iddia karşımıza geldiğinde böyle bir şey yoktur diye düşünmüştüm açıkçası yani bence bu kadarını İçişleri Bakanlığı yani emniyet birimi yapmamıştır diye düşünmüştüm ama maalesef sizin sunumunuzda da yapmış olduğunuzu gördüm. O da nedir? Faaliyetler kısmında yazmış olduğunuz, lise ve üniversite öğrencilerine belli başlı sunumlar yaptığınızı söylediniz ve bu sunumları da, bunu biz basından gördük yani bu projede "liselerde eğitim verilmesi" adı altında "Gençlik ve Güvenli Gelecek" adı altında eğitimler verildiğini. Şimdi bize böyle iddialar da geldi, hatta bizim Mardin Milletvekilimiz Beritan Vekilimiz de bununla ilgili bir önerge de sundu size fakat cevabını da alamadık diye biliyorum. Neydi bu? Lise çağındaki çocuklara militarizmi de öne süren, çatışma ve savaş görüntülerini izlettiğinize dair bir iddia bu arada, kesinliği yok yani biz sadece iddia olarak biliyoruz, varsa sizde bilgisi ben bunu gerçekten de öğrenmek istiyorum. Mesela, o videolar gerçekten izletildi mi o çocuklara? Yine o okullarda -Şırnak'ta yapılmış bunun pilotu- yine o çocuklara izletilirken Millî Eğitimin haberi var mı bundan? Okuldaki öğretmenlerin haberi var mı bundan? Bu videoları izletirken o eğitimleri verenler kim? Pedagojik eğitimleri var mı? Yani biz "Çocukları şiddetten alıkoyalım." diyoruz, "Çocuklar şiddete bulaşmasın." diyoruz. Nitekim, az önce bakanlık bir sunum yaptı ve sunumda dedi ki: "En çok, yüzde 34 kasten yaralama suçu işlenmiş." Yani ne aslında? Kasten yaralama nedir? Bir şiddettir değil mi? Yani ya bu bıçakla yapılmıştır -ya birbirlerine- bir şiddet döngüsü var. Böylesi videoların her ne kadar "örgütü yok etme" adı altında yapılmış olsa bile... Lise öğrencisi bir çocuğa siz bir çatışma, militarizm, silah, savaş görüntüsünü izletirseniz bu çocuğun arka belleğine bu işlenir; bu, önleme olmaz, tam aksine bu çocukları şiddetle iç içe getirme durumuna sebebiyet verir. Bu eğitimleri kim verdi mesela ben merak ediyorum. Yani oradaki bu eğitimleri pedagojik eğitim alan yani şiddetle mücadelenin yol ve yöntemlerini bilen kişiler mi yaptı ya da böyle bir eğitim var mı? Burada da yazmışsınız ya, ben bunun bu olduğunu düşünerek tabii ki soruyorum. Bunu gerçekten de merak ediyorum.

Bir diğeri, bu öneri yani bunu sorunun dışında bir öneri olarak sunuyorum. Şimdi ben az önceki sorumda Emniyeti de söylemiştim, sadece savcılar için değil, Emniyeti de katarak söylemiştim kolluk kuvvetlerinin çocuklara yönelik davranışları üzerinden. Şimdi kabul edelim etmeyelim, bakın, ben kendimi de katarak söylüyorum yani bir hukukçu olarak biz de hukuk fakültesinde çocuklara nasıl yaklaşılması gerektiğine, çocuklarla nasıl ilişki kurmak gerektiğine, bir suça sürüklenen çocuk müvekkilimiz olduğunda onunla nasıl konuşmamız gerektiğine dair bir eğitim almadık, çok net almadık yani. Biz, bunu nasıl öğrenebildik? Kısmen baroların bize vermiş olduğu eğitimlerle anlamaya çalıştık fakat tabii ki bu 350 bin kişilik dediniz değil mi? Sayın Müdürüm galiba öyle ifade etti bana, bütün teşkilatınızı içine koyarak söylemiyorum ama söylediğim örnek de emin olun münferit değil. Bakın, birçok yerde biz bununla karşılaşıyoruz. Yani bu kolluk güçlerine, sizin uhdenizde bulunan kolluk güçlerine bu anlamda eğitimlerin doğru düzgün verilmesi ve takibinin yapılması gerekiyor ve bu anlamda "işkence ve kötü muamele" adı altında mesela kaç kişi soruşturuldu? Çocuğa yönelik yaklaşımından kaynaklı kaç tane soruşturmanız var mesela? Kaç tane kolluk biriminizde -hem Jandarma için hem Emniyet için soruyum- soruşturma açtınız? Kaç kişi, kaç tane şikâyet geldi? Kaç kişi bu anlamda hüküm aldı? Şimdi, bunu niye soruyoruz? Bir denetim mekanizmasını işler hâle getirebilmek için soruyoruz. Yoksa, burada işte "Siz hepiniz işkence uyguluyorsunuz." vesaire değil derdimiz. Derdimiz o çocukların ilk karşılaştıkları kolluk tarafından iyi olma hâllerine destek verecek yol ve yöntemleri bulabilmek ve bu nasıl mümkün olabilir? Bunun tek başına vallahi biz avukatların söylemesinin mümkün olmadığını görebiliyoruz, bu ancak ve ancak ortak iş birliğiyle olur. Kimle yapacağız bu iş birliğini? Barolarla yapacağız, Jandarmayla yapacağız, İçişleri Bakanlığıyla yapacağız, Adalet Bakanlığıyla yapacağız. Buna mecburuz, bu tek başına, "Böyle bir şey oldu mu şikâyet etsinler." İyi de her avukat bunun şikâyetini yapmayabilir, her kolluk buna karşı durmayabilir ama bunun görevini kime aittir? İçişleri Bakanlığına aittir. Bu konuda etkili bir cezalandırma yöntemi olursa, nasıl ki "Çocuklara cezaları artırın." diyebiliyorsanız dönüp tersten aynı durumda bu işin uygulayıcılarının da bu yönlü dikkate, özene sahip olan bir yerde olması gerekiyor, varsa böyle bir veri sizden duymak isterim diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Teşekkür ederiz.

Sayın Suiçmez'in de bir söz talebi var, hemen değerlendirelim.

Buyurun.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Ben de her 2 kurumu özellikle de öneriler bölümünde "Hemfikiriz tamamıyla." dedikleri kısmı da dinlemekle çok üzgün olduğumu ve bunun yanında da biraz öfkeli olduğumu da belirtmek isterim çünkü siz bu ülkede yıllarca verilen emekler sonucunda oluşmuş olan çocuk adaleti sisteminin içine dinamik koymak üzere bir öneriler silsilesi yapmışsınız, ben de aynı fikirdeyim milletvekili arkadaşımla. Bunu gördüğümüz zaman getirilmek istenen yasanın, kanun değişikliğinin tamamen sizlerin ürünü olduğunu anlıyoruz, üstelik de bu konuda bir yetkiniz olmadığı hâlde. İşiniz, yasalara, hukuka uygun bir biçimde suçu önlemek, eğer bir suç işlemiş ise de o kişileri insan hak ve özgürlüklerine saygılı bir şekilde yakalamak adliyeye teslim etmek, ondan sonra da işini zaten bitiyor ama siz öneriler bölümünde suç algısının ortadan kaldırılması için, bu cezasızlık sisteminin ortadan kaldırılması için çocuklara verilecek olan cezada indirim yapılması gerektiğini söylerseniz kusura bakmayın, bu, sizin işiniz değil. Bu, Ceza İnfaz Kurumlarındaki görevli olan yani Adalet Bakanlığının ölçümler yaparak, etki analizleri yaparak varacağı bir sonuç sonucunda belki önümüze getirdiği zaman tartışmaya açılabilir ama siz bu kadar suçluların, uyuşturucu baronlarının, bu kadar suçluların cirit attığı ülkemizde işi gücü bırakmışsınız, oturmuşsunuz sanki cezasızlık algısının, çocukların ceza indirimi suretiyle ortaya çıktığı algısını yaratmak üzere bir öneriler tablosu ortaya koymuşsunuz, bu, kabul edilemez, bu, doğru bir yaklaşım değildir. Bu yaklaşımınızla birlikte Adalet Bakanlığıyla da aranızda çok büyük bir çelişki yaratmaktasınız. Hem çocuk adalet sistemimize hem

Çocuk Koruma Kanunu'muza hem de Adalet Bakanlığının şu anda yapmış olduğu projelerle de tamamıyla zıt bir öneriler getiriyorsunuz, bunun çok büyük bir cüret olduğunun da altını çizmek isterim.

Şimdi, önerileriniz, "Suç tespitinin hızla yapılması, suçun iz, emare ve delillerinin biran önce toplanması için efendim, ifadeleri kolluk birimleri tarafından alalım, çocuk birimi tarafından." Bunu niye istiyorsunuz? Savcının yapamadığını siz neyle yapacaksınız? Buradaki kastınız ne? Kusura bakmayın, bu ülke o aşamalardan geçti, bir daha geri döndürülmek istemiyoruz. Dolayısıyla çocuklar üzerinden kötü muamele, işkence yoluyla yapılacak olan bir ifade alma biçimini artık kabul etmemiz mümkün değildir, bunu ne bizler kabul ederiz ne de iktidar da kabul eder. Dolayısıyla bu yaptığınız önerinin kabul edilmesi mümkün değildir.

Şimdi, sorum: Tek sorun kelepçe takmak mı? Bugüne kadar mesela kelepçe takılmadığı için kaçan çocuk sayısı nedir? Elinizde böyle bir veri var mı?

Şimdi, "kast unsuru yüksek ve suç bilinci yerinde olan çocuklar" diye hukukumuza yeni bir tabir getirmişsiniz, kutluyorum yani ancak bu kadar hukuk terimleri ortadan kaldırılamaz. "Kast unsuru yüksek, suç bilinci yerinde" kavramları nedir? Bizim hukukumuzda böyle kavramlar yok ki, kasıt ya vardır ya yoktur. Suç bilinci yüksek ne demek? Bunu kim tespit edecek? Bunu kim belirleyecek? Ceza hukukunun temel kuralları belirleyici olmasıdır, suç ve cezada da kanunilik ilkesinin olmasıdır. Dolayısıyla kanunlarımızda yer almayan terimlerle nasıl bir değerlendirme yapılacak, nasıl ceza verilecek? Dolayısıyla bu şekilde kolluk tarafından siz kabul etseniz de etmeseniz de 15-18 yaşındaki çocuklar bizim kanunumuza göre çocuk tanımı içerisindedir. O yüzden, çocukların ifadelerinin kolluk tarafından alınmasında bu yukarıda dediğiniz -ki savcı bunları çok rahatlıkla yapabilir- ne fayda görüyorsunuz, anlamamız mümkün değildir. Mesela, siz, veriler verdiniz, çocukları azmettirenlerle ilgili bir verinize ne Adalet Bakanlığında ne de burada rastladım. Yani azmettiren... Çoğu zaman kurşunlanma olayında çocukların azmettirildiğini siz de biliyorsunuz. Kaç kurşunlama olayında kullanılmış çocuklar ve bunların kaçında polisler azmettirenleri yakalamış? Bu konuda bir veriniz varsa rica ediyorum. Çocukları suçta kullananların peşine düşmek yerine, çocuklara ağır cezalar verilmesi suretiyle sorumluluklardan kurtulmayı talep ettiğinizi bu önerilerle düşünüyorum.

Bir başka sorum, şöyle mi düşünüyorsunuz acaba: Çocukları suçta kullananlar çocuklar çok fazla ceza alınca bu çocukları suçta kullanmaktan vaz mı geçecekler, ellerini mi bu çocuklardan çekecekler?

Şimdi, cezalarının artırılmasıyla, suçların önlenemeyeceği konusunda elimizde çok önemli bir örnek var, bu da cinsel suçlar. 2014 yılında çok önemli, cinsel suçlara ilişkin çok önemli ağırlaştırıcı cezalar getirdik. Ne oldu? Cinsel suçlarda 2 katına kadar, on bir yılda 2 katına varan oranlarda bir artış meydana geldi. Çok açık ve net görüyoruz ki cezaların artırılmasıyla çözüm üretilmiyor, üstelik de hepimiz biliyoruz ki cezalar ne kadar artırılırsa makas, hâkimlerin ceza verme oranı da o kadar azalıyor. Çocuklar "Bana ceza çok fazla verilecek, ben bu suçu işlemeyim bir daha." diye düşünerek mi hareket edecekler? Siz buna gerçekten inanıyor musunuz?

Bir başka şey, çocukları suçta kullanan kaç kişiyi yakaladınız? Kaçına cezalar verildi? Bu konuyla ilgili bir veriniz var mıdır? Tekrar bir başka şeyi de söyleyeyim bu bölümü geçtikten sonra: "2 birimde iş yeri kontrolü, servis aracı kontrolleri ve işlem yaptık." dediniz. Yine, Emniyet Müdürlüğü de başka alanlarda işlem yaptığından bahsetti. Ben bu işlemlerin ne olduğunu merak ediyorum. Yani ne saptadınız, ne ceza uyguladınız oralarda? Bu verileri de tarafımıza iletirseniz çok memnun olurum.

Başkanım, başka bir şey unuttum mu diye bir bakayım... Evet, şimdi "126 sosyal çalışmacı var." dedi Emniyet Genel Müdürlüğü. "Okul çevresinde denetim yapıyoruz." dedi. Hakkında işlem yapılan şahıslarla ilgili, yani bu internet kafelerde -az önce sorduğum sorunun alt şeyleri bunlar- ne gibi bir suç unsuruna rastladığınızın ya da şahıslara ilişkin okul önlerinde ne gibi suç unsurlarına rastladığınızın ve ne gibi işlemler yaptığınızın bir istatistiki verisini rica edebilirsem memnun olurum. "Risk altındaki çocukların topluma kazandırılması aktivitesini yaptık." dediniz. Şimdi, burada "risk" tanımını kim yapıyor? Bu faaliyeti yaparken hangi kurumlarla iş birliği içerisindesiniz? Yani risk tanımını siz yapıp aktiviteyi de siz mi veriyorsunuz? Burada nasıl bir çalışma yapıyorsunuz? Biraz daha detaylı bilgi verirseniz memnun olurum.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI MUSTAFA KÖSE - Evet, Sayın Vekilim, biz teşekkür ediyoruz.

Şimdi söz sırası Sayın Aysu Bankoğlu'nda.

Buyurun Sayın Vekilim.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Teşekkürler sunumlarınız için.

Şimdi, yani gerçekten hepimiz sokakta büyüyen, yoksulluk içinde yaşayan, ailesi dağılmış bu çocuklarımızı ilk kez ne zaman görüyoruz? Onları bir parkta, bir okulda ya da bir sosyal hizmet merkezinde mi görüyoruz yoksa ilk temas noktası karakol mu oluyor? Ne yazık ki yanıtımız karakol. Yani bugün Emniyet kayıtlarında, sizin de verilerinizde on binlerce çocuk var. Verileri tekrar tek tek anlatmayacağım ama 2024 verilerinize göre güvenlik birimlerine gelen çocuk sayısı bir yılda yüzde 10 artmış ve 600 bini geçmiş, çocuk sayısından bahsediyorum. Yani "Çocukların okullarının önünde -burada var- uyuşturucu operasyonları yaptık." diye anlatıyorsunuz ama uyuşturucu satıcılarının kucağına düşerken bu çocuklar bir yandan da açıp bakın telefonlarınızda yok Daltonlar, yok Barış Boyun Çetesi, yok Redkit -reklamlarını da yapmak istemiyorum ama- gibi çeteler 15 yaşındaki çocukları sosyal medyadan âdeta tetikçi olarak devşiriyor. Sorum şu: Önleyici polislik nerede? Yani burada önerilerinizin ilki koruyucu ve önleyici mekanizmaların güçlendirilmesinin zorunlu olduğu. Peki, sizin önleyici politika öneriniz ne Emniyet olarak? Çünkü Emniyetimizin görev tanımı sadece "yakala, getir, teslim et" bunlar olamaz. Bugün dünyada -az önce TÜİK sunumunda da bahsettim, farklı ülkelerden örnekler verdim-

çocukları suçtan uzak tutacak önleyici sosyal projeler, politikalar konuşuluyor. Tabii, bu sadece Emniyetimizi tek başına ilgilendiren bir mesele değil. Aslında Emniyetimizi aşan, aslında siyasi irade isteyen şeyler. O yüzden burada kimseyi de zan altında bırakmak, Emniyet teşkilatımızı, Jandarma teşkilatımızı zan altında bırakmak istemem. Burada siyasi iradeye bağlı bir eksiklik olduğunu vurgulamam gerekiyor.

Birkaç soru şöyle: Emniyet sunumunuzda 49'uncu sayfanızdaki tablonuzda topluma karşı işlenen suçların 2021'de 10.307 iken 2025'te 17.964'e çıktığını görüyoruz. Beş yılda yüzde 75'e yakın bu korkunç artışın ana sebebi sizce ne? Yani "Şunları yaptık." diye istatistikleri veriyorsunuz ama ben hani sonuçta Emniyet teşkilatımızdan da kendi fikirlerini öğrenmek istiyorum. Yine, onun üstündeki tablo da "Kişilere Karşı İşlenen Suçlar" tablonuz. Şimdi, siz "2024-2025 artışı yok, hatta yüzde 2 de azalma var." yazmışsınız ama 2021'de 64 bin küsurmuş bu suçların sayısı, 2025'te 90 binlere çıkmış; siz burada sadece son bir yıldaki düşüşü yazmışsınız. O yüzden buradaki gerçeği hep beraber farkına varalım diye, tutanaklara da geçmesi açısından söylemek istiyorum.

Şimdi "Sokaklarda rekor uyuşturucu operasyonları yapıyoruz." diyorsunuz, doğrudur, yapıyorsunuzdur ama çocukların bu bataklığa düşme oranının her yıl katlanarak artmasını nasıl açıklıyorsunuz? Okul çevrelerindeki bu uyuşturucu satışları neden bitirilemiyor? Yani buna ilişkin sizin fikirleriniz, sizin deneyimleriniz nedir? Yine, raporunuzda 4,4 milyondan fazla kişiye güvenli internet eğitimi verdiğinizi söylüyorsunuz. Peki ama bu eğitimlere rağmen yasa dışı bahis, siber riskler kapsamındaki topluma karşı işlenmiş suçlar giderek ve hızla artıyor. Bunun sebebi ne? Yani biz ne güzel, bu kadar 4,4 milyon kişiye güvenli internet eğitimi veriyoruz ama neden artıyor o zaman? Yani siz burada birkaç yorumda bulundunuz internet kullanımındaki sıkıntılar vesaire ama -tekrar söyleyeyim reklamlarını yapmadan- ben az önce çıkıp baktım, yani o çetelerin isimlerini buraya girdiğinizde, YouTube'a, internette herhangi bir siteye girdiğinizde hepsini görebiliyorsunuz. Yani çok özür diliyorum, çocuklar tetikçi olarak devşiriliyor, özendiriliyor. Neden bu siteler kapatılmıyor? Mesela bizim Cumhurbaşkanı adayımızın sitesi kapatılabiliyor, sosyal medya hesabı kapatılabiliyor kolaylıkla ya da bir genç "tweet" attığı için özgürlüğünden mahrum edilebiliyor, bir gece yarısı ters kelepçeyle alınabiliyor ama bu çeteler, bu kötü reklamlar yani bu kötü suça teşvik eden konular YouTube'da, internette durmaya devam ediyor. Emniyet Teşkilatımız bununla ilgili ne yapıyor, bunu merak ediyorum ya da ne yapabilir, neyi eksik buluyor ya da yapamıyor? Sosyal medyada çocukları suça özendiren bu suç makinaları neden engellenemiyor, neden engellenemiyor?

Son olarak, tablonuzda yine ateşli silahlarla ilgili 2021'den bu yana yüzde 100'e yakın bir artış söz konusu. Burada acaba çocukların eline bu silahlar nasıl geçiyor? Bununla ilgili bir çalışmanız, veriniz var mı?

Son sorum: Kayıp çocuk vakalarındaki artış trendleri. Bu, çocukların suç örgütlerinin eline düşme riskini ne ölçüde tetikliyor? Bununla ilgili bir çalışmanız var mı?

Son olarak da, Jandarma kırsal bölgelerimize bakıyor, kırsalda da ciddi suça sürüklenen çocuklarımızla ilgili sıkıntılar var. Burada mesela köylerimizde, kırsalda geçici tarım alanlarında yaşayan çocukları izliyor musunuz sistematik olarak? Kaçı için risk tespiti yapıyorsunuz ya da yapılıyor mu? Kaçı için sosyal hizmetlerle koordinasyon kuruluyor, buna ilişkin bir veriniz var mı? Varsa ve atladıysam kusura bakmayın. Şehir merkezlerinde de çocukları korumakta zorluk yaşıyoruz. Doğal olarak kırsalda çocuklar çok daha kaderine terk edilmiş ve zor koşullarda. Özellikle kırsal bölgedeki çocuk işçiliği suça sürüklenmenin en büyük kapısı. Sosyal hizmet uzmanlarının gidemediği yere jandarmamız gidiyor, sizler gidiyorsunuz. Burada çok önemli meselelerden biri de şu: Tarikat ve cemaat yapılanmalarının kırsaldaki kaçak kursları. Buradaki çocuklara yönelik şiddet ve istismar iddialarıyla ilgili -belki konudan bağımsız ama- veri varsa paylaşır mısınız? Ve bu yapılarla ilgili çocukların, bu yapılardan gelen çocukların da suça sürüklenmeleriyle ilgili elinizde herhangi bir veri var mı?

Son soru: Göçmen kaçakçılığı, bir kurum bahsetmişti. Bu çocuklar özelinde elimizde hangi veriler var? Çünkü göçmen çocuklar da suça itiliyor. Onunla ilgili de neler yapılıyor, paylaşırsanız sevinirim.

Teşekkürler.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Sayın Selcan Taşçı Vekilimizin söz talebi var.

Buyurun lütfen.

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Teşekkür ediyorum.

Sunumlarınız için de teşekkür ediyorum.

Benzer bir soruyu Adalet Bakanlığı yetkililerine de sordum, cevap gelmedi, cevap gelmeyeceğini de bilerek sordum aslında, size de soracağım ama öncesinde tabii, Türkiye'de bir konjonktür var, bazı şeyleri konuşmak maalesef yasak. Yani şimdi, elimde benim veriler var, bunlar benim duygusal tepkilerim, hezeyanlarım, vesaire değil. Şimdi, cumhuriyet başsavcılıklarında suça sürüklenen çocukların suçlarına ilişkin soruşturma evresinde gelen dosya ve suç sayılarına ait 2024 istatistikleri, bizzat Adalet Bakanlığının kendi istatistikleri, Terörle Mücadele Kanunu kapsamında suça sürüklenen çocuk sayısı 2.588, 866'sı 2023'ten devretmiş. Şimdi, böyle bir gerçeğimiz olduğu hâlde bu çocukların -hepimiz çok iyi bildiğimiz hâlde- zaman zaman intihar bombacısı olarak kullanıldığını, işte, torbacı olarak büyük şehirlerde kullanıldığını -Avrupa'nın her yerinde de böyle- çok iyi biliyor olmamıza rağmen böyle bir şey hiç yokmuş gibi, tek satır şu saate kadar konuşmadık ve bunları yaptıran terör örgütlerine dair tek satır konuşmadığımız gibi sizin... Balçova'da yaşadık işte yani sonuç itibarıyla sahadaki gerçeklerden bu kadar kopuk davranmak, uygulamadaki bütün ihmallere karşı çocuklara dönük hep birlikte mücadele edelim, bütün ihmallere karşı. İhmalde bulunan, kasıtla davranan bütün devlet görevlileriyle ilgili caydırıcı cezaları gündeme getirelim tamam ama bir de sahada bir gerçeklik var yani Balçova olayında yaşadığımız gibi. Şimdi, polise yönelmiş otomatik bir silah varken ve polis taranırken polisin o çocuğa -çocuktu saldırgan-

nasıl müdahale etmesini bekliyoruz mesala. Yani hangi ilkeye, hangi mekanizmaya, işte, hangi çocuk adalet sistemi bilmem nesine göre. Şimdi, bu gerçeklerden İzlanda'da yaşıyormuşuz gibi davranmayı... Çok da risk alarak konuşuyorum, dediğim gibi bir konjonktür var çünkü Türkiye'de ve en olayı o ezber üzerinden konuşmak ve en kolay da burada size vurmak yani çok kolay bir şey bu artık maalesef. Bunları sırf kayda geçsin, tutanağa geçsin diye söylüyorum. Yani dünyada tahminen 300-500 bin çocuk çatışma bölgelerinde terör örgütleri tarafından kullanılıyor. Bunların tamamı resmî veri, benim hezeyanım değil dediğim gibi. Terörle Mücadele Daire Başkanlığının raporu, PKK kurulduğu günden bugüne sadece PKK da değil, DEAŞ da El Nusra da dünyanın farklı bölgelerindeki farklı terör örgütleri de çok sayıda çocuğu bünyesine katıyor, katmaya devam ediyor. Katılım yaşı 8'e kadar düşmüş. Şimdi, suç değil mi, terör suç değil mi? Bir terör örgütünün çocukları başka başka suçlar da kullanması suç değil mi ve bu, bizim Komisyonumuzun çalışma alanına girmiyor mu? Şimdi, zaman zaman işte, artan militan ihtiyacı daha çok çocuk üzerinden karşılanmış, 8-12 yaş arasındaki çocuklardan oluşan taburları olmuş. Yani çocuğun eline silah vermek, bilinç altına silahı bilmem neyi kazımak, bunun pedagojik boyutları var. Bizzat çocuk taburları kurmuş ve bunları çatıştırmış bir terör örgütü gerçeğimiz var bizim ve bununla ilgili akademik tezler var, doktora tezleri var, yükseklisans tezleri var. Bizzat İçişleri Bakanlığı tarafından yayınlanan PKK/KCK Terör Örgütünün Çocuk ve Kadın İstismarı Raporu 2001-2011 yılları arasında yüzde 20,6 çocuk katılımı olduğunu söylüyor, korkunç bir oran. Şimdi yokmuş gibi davranmak, mesela bu meselenin bir ayağını topal bırakmak bizi nereye götürecek? Ben gerçekten merak ediyorum. Yani sizin sunumunuzda da bulamadım, Adalet Bakanlığında da bulamadım ama bulamamayı anlıyorum bu noktada yani çünkü konjonktür buna maalesef izin vermiyor. Yani böyle suç listesi, işte, o suç adlandırmalarını yaparken böyle bir suç anılmıyor, bir tek işte öneriler bölümünde terör suçları kapsamında işte çocukların sorumlu sayılması gibi bir şey geçiyor. Şimdi, dolayısıyla yani bununla biz nasıl mücadele edeceğiz, ne yapacağız? Örgüt bağlantısı ve terör suçlarına karışan çocuklarla ilgili ne yapıyorsunuz, yapmaya devam edebiliyor musunuz? Çok merak ediyorum gerçekten. Yani Diyarbakır Anneleriyle bizzat Diyarbakır Emniyet Müdürlüğünde yapılan görüşmelerde mesela yani burada suça nasıl özendirildiğini o çocukların aileleri bizzat anlatıyordu uzun uzun. Yani ciltler dolusu raporlar var bu konuda ve biz hani böyle bir ayak yokmuş gibi davranarak çocukların suça sürüklenmesinin önüne nasıl geçeceğiz? Çünkü büyük oranda bu örgütler üzerinden yani o işte "motosikletli çocuk çeteleri" dediğimizde günün sonunda bir yapıya bağlanıyor, uyuşturucu da dediğim gibi bağlanıyor, cinsel köle olarak fuhuş da bir yerde bağlanıyor. Şimdi, dolayısıyla dediğim gibi yani soru olarak da yöneltemiyorum çünkü ne kadar cevap verebilirsiniz bilmiyorum ama tutanağa geçmesi için biz bunları ifade etmek istedim.

Bir de bu dijital alanda cinsel istismarla, çocuğun cinsel istismarıyla mücadele vesaire bunlarla ilgili çalışmalarınızı anlattınız. Şimdi, çok biraz magazinel değil de güncel bir hadise yaşandı, biliyorsunuz, bir gazeteci meslektaşımız Murat Ağırel'in kendi kızının fotoğrafları internet üzerinden yayıldı ve cinsel saldırı tehdidine maruz kaldı. Dolayısıyla, bununla ilgili, mesela bu da sonuçta internette, dijital alanda alenen işlenen bir suç, bir takipte bulunuldu mu? Çünkü gerçekten sonrasında çok sistemkâr mesajları var. Onu da merak ediyorum aynı şekilde. Yani söyleyecek çok şey var ama dediğim gibi cevabını alamayacağım şeyler sormanın anlamı yok.

Teşekkürler.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bir söz talebi de Gizem Özcan.

Buyurun.

GİZEM ÖZCAN (Muğla) - Evet, ben de teşekkür ediyorum öncelikle sunumlarınız için.

Emniyet Genel Müdürlüğünün sunumunda özellikle risk faktörleri noktasında gerçekten sosyolojik açıdan pek çok nedeni, bu anlamda pek çok sebebi dile getirmişsiniz. Keşke öneriler kısmında da yani risk faktörleri doğru tespit edilmiş burada, ciddi anlamda bir çalışma yapılmış ama çözüm önerileri noktasında da keşke oradaki risk faktörlerine yönelik birtakım öneriler görebilseydik. Açıkçası onu görmeyi arzu ederdim çünkü öneriler kısmında tamamen onarıcı, önleyici, koruyucu bir adalet mekanizmasının işletilmesinin yanı sıra sadece cezalandırıcı bir öneri silsilesinin önümüze geldiğini ne yazık ki gözlemliyoruz. Öncelikle şunu sormak istiyorum: Madde kullanımıyla ilgili denetimler yapıldığı ve buna ilişkin yaptığınız bu denetimlerde tespit ettiğiniz eksiklikler, temel sorunlar nedir? Ve önerilerde suça sürüklenen çocuklara cezanın artırılmasının bu sorunu ortadan kaldırılacağına yönelik çalışmalar yapılmış. Ben sizlerin de gerçekten aslında bunun tamamen bu sorunu ortadan kaldıracağına inanmadığınızı düşünüyorum çünkü şöyle örneklemek ve sormak istiyorum: Bugün yetişkin bireylerde uyuşturucuya verilen cezalar af sayılır nitelikte değil Ceza Kanunumuz bakımından ancak ne yazık ki bu suçtan ceza alan insanların tekrar aynı suçu çıktıktan sonra defaatle işlediğine de tanıklık ediyoruz. Siz tekrar bunları gözlemleyebiliyorsunuz. Yani aslında bugün sorunun çözümünde yetişkin yani mümeyyiz olma ehliyete sahip kişilerde dahi cezanın artırımının salt sorunun çözümüne yönelik bir etkisi olmadığı, tamamen bu uyuşturucu noktasında bile bu kadar netken bugün görülmüşken mümeyyiz olmayan, bu yaptığı fiilin, eylemin sonuçları bakımından gelecekte kendisinin nasıl sonuçlarla karşılaşacağına bilmeyen bir birey olmayı daha tamamlamamış, suça sürüklenen çocuk bakımından nasıl netice alabileceğini düşünüyorsunuz? Gerçekten bunu sormak istiyorum. Önerilerde 15-18 yaş aralığındaki çocukların hüküm giymiş olsalar dahi eğitim evlerine gönderilmemesi önerilmiş. Bu daha önce bizim onuncu ve on birinci yargı paketlerinde de önümüze gelmişti. Adalet Komisyonunda olanlar, burada takip eden milletvekillerimiz de bilecektir.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - O şekilde değildi ama.

GİZEM ÖZCAN (Muğla) - Bakın, biz orada hukukçular olarak çok ciddi bunun tartışmasını yürüttük. Ben gerçekten şunu anlayamıyorum: Yani "çocuğun üstün yararı" diye hukukumuzda olan bir kavram var. Yani bu çocuğun üstün yararı ilkesine uygun

olduğu hangi bilimsel veya hukuki gerekçeyle araştırıldı da bugün tekrar öneri olarak burada önümüze getiriliyor? Kapalı cezaevinde geçirilen sürelerin uzatılmasının çocukların yeniden suç işleme oranını azalttığını gösteren herhangi bir akademik çalışma veya resmî veri elinizde mevcut mudur? Yine, kapalı cezaevinde geçirilen sürenin uygunluk değerlendirmesine bağlanması da burada isteniyor. Bu da yine aykırı bize göre. Hukuki belirlilik ve öngörülebilirlik ilkesini açıkça zedeliyor. "Uygunluk kavramı" çünkü nesnel bir kriter değil, idarenin takdirine açık, keyfi. Biz bunu o zaman da çok uzun süre tartıştık. Dolayısıyla burada bir idari kanaate bağlanmak istiyor, hukuk devleti ilkesiyle de açık şekilde çelişiyor. Yine, çocukların suçta kullanılmasına karşı caydırıcılık gerekçesiyle cezanın ağırlaştırılması. Bu yaklaşım aslında bir yapısal sorunu bireysel cezayla çözmeye çalışmak çünkü "karşı caydırıcılık" aslında kelimesi bile tırnak içinde aslında bunu içinde barındırıyor. Çocuklar suçta kullanılıyorsa, bir defa bunun altını bir kez daha çizmiş olalım, fail çoğu zaman çocuk değil yani çocuk değildir buradaki fail y,etişkin organizasyonlardır ve kanunumuz da bunu söylüyor. Hedef alınması gereken da aslında yetişkin organizasyonlar. Buna ilişkin herhangi bir öngörünüz, buna ilişkin bir çalışmanız var mı bu yetişkin organizasyonlara dair?

Çocuğu daha ağır cezalandırmak, onu kullanan yapıları da görünmez kılıyor aslında bir nebze de. Baktığınız zaman yani onun üzerine yıkıldığı zaman burada sanki arkasında başka bir yapı yokmuş, tamamen çocuk kendi bilişsel düzeyiyle bunu işliyormuş gibi bir yaklaşıma evrilmesine sebebiyet veriyor. Yani sorumluluğu yukardan aşağıya değil, aşağıdan yukarıya yıkan bir anlayışla açıkçası bu önerilerde karşı karşıya kalmış bulunuyoruz ve böyle bir anlayışın tezahürüyle karşı karşı karşıyayız. Çocukların suçta kullanılmasını önleme gerekçesiyle cezanın ağırlaştırılması, çocuğu suça sürükleyen yetişkin failleri ve örgütlü yapıları neden hedef almıyor?

Bir diğer yine öneride bulunulan husus, 15-18 yaş arası çocuklarda kolluğun çocuk birimi tarafından ifade alabilmesi. Kolluk merkezli ifade alma çocuğu otorite baskısı altında bırakır ve yargı dışı bir alan, uzman temeli süreçlerin dışına itildiği bir alana sebebiyet verir ve soruşturma hızını artırmak burada salt gerekçe gösterilemez. Çocukların hakları soruşturma hızının artırılmasına feda edilecek bir alan değildir. Bu uygulama çocuğun ifade verirken maruz kalabileceği otorite baskısı ve psikolojik travmayı nasıl önleyecektir? Diğer bir sorum.

Bir de kelepçe yani kaçma şüphesi varsa çocuklara kelepçe takılabilmesi hususu yine burada önerilmiş. Kelepçe istisnai bir güvenlik önlemidir, çocuklar için de kural hâline getirilemez. Kaçma şüphesi de keza somut değil, varsayımsal bir hipoteze dayanır. Dolayısıyla, ben bunun da çocukta çok ciddi psikolojik hasar yaratabileceğini bir kez daha ifade ediyorum ve şunu paylaşmak istiyorum. Bakın, suça sürüklenmiş bir çocuğun şu ifadelerini buradan okumak istiyorum sizlere: "12-18 yaş arası kelepçe takılır mı bilmiyorum ama ben 12 yaşındaydım, taktılar, adliyede taktılar, meydanda taktılar, götürürken taktılar. Herkes bizi gördü yani. Resmen taşlanacak bir insanmışız gibi bir görüntü çizmeye çalıştılar. Çok kötü bir muamele yapmışız, kötü bir şey yapmışız gibi bir sahne yaratmaya çalıştılar. Kendimi tamamen şunu düşünürken buldum: Acaba gerçekten ben bu toplum tarafından dışlanmış biri miyim? Acaba gerçekten kötü bir insan mıyım? İnsanlar bana nasıl bakacak? İnanılmaz bir rezillik hissiydi." Bakın, bu tür uygulamalar çocukların devletle kurduğu ilişkiyi açık şekilde ve kalıcı şekilde zedeler. O yüzden, gerçekten çok iyi irdelenmesi gereken konular olduğunu düşünüyorum.

Bir diğeri yine kasıt unsuru yani kasıt unsuru yüksek ve suç bilinci yerinde çocukların ceza indiriminden yararlandırılmaması. "Kasıt unsuru yüksek" ve "suç bilinci yerinde" gibi kavramları hangi objektif ölçülerle değerlendirerek tanımladınız. Yani, ben gerçekten bir hukukçu olarak zorluk çekiyorum. Neden zorluk çektiğimi de şöyle ifade edeyim: Bakın, yeni bir şey ihdas ediliyormuş hissi var. Yani, bizim bir Anayasa'mız var, Ceza Kanunu'muz var, buna ilişkin uygulamalar var. Bütün bugüne kadar olan Türk Ceza Kanunu'ndaki uygulamaları, çocuklara ilişkin olan bütün bir ceza yargılamasını topyekûn burada getirdiğimiz önerilerle bir değiştirme hâlinin var olduğunu açıkçası düşünmeye başlıyoruz. Çünkü pratikte bu tür eksikliklerin olduğunu burada söylemeniz bizim mevcut ceza rejimimizin aslında, uygulamamızın tamamen hepsiyle tezat içeren, fiilen uygulanamaz hâle getiren durumlar ve bütün kazanımları da bu anlamda yok sayan yaklaşımlar olduğunu söylüyorum.

Tabii, bir diğeri de psikiyatrik raporla çocuğun tam sorumlu sayılması. Yani, bunun aykırı olduğunu anlatmakta bile... Yani, anlatacağım tabii ama siz tıbbı bir cezalandırma yöntemi hâline burada getirmiş oluyorsunuz. Psikiyatrik değerlendirmeyle koruma ve destek için yani çocuklar için, bunlar için uygulanmalı. Eğer bir yaklaşımdan faydalanacaksak bunu koruma ve destek için yapmalıyız ama ceza artırımı için kesinlikle bunu kullanamayız. Cezai ehliyet burada genişletilmeye çalışıyor. Bakın, yeni bir ehliyet, yeni bir mümeyyiz olma hâli ihdas ediliyor. Yani, o zaman ne olacak, yarın şunu mu diyeceğiz? Şu an akıl hastası olan bir kişi de bizim uygulamadaki hukukumuza göre cezai ehliyete sahip değil. Yarın ona da "Yeni bir rapor düzenleyelim bununla ilgili, ona da bir cezayı artırma hâli getirelim." gibi bir şey... Orada sayılan, burada tahdidi olarak sayılmış, yaş küçüklüğü de bunlardan biri ve burada, kanunda açıkça yazılan bir hususta yeniden bir ehliyetlendirme hâli, bir mümeyyiz olma hâli tanımlanmaya çalışılıyor. Gerçekten, bu yaklaşım da psikiyatrinin ceza aygıtına eklemlenmesi hâline getirilecektir. Yine, sağlık raporlarının cezai sorumluluğu genişletmek amacıyla kullanılmasını, psikiyatrinin ceza aygıtına dönüştürülmesini siz bu noktada doğru buluyor musunuz?

Bir diğer soru da katalog suçlar üzerine çocukların yetişkin ceza rejimine yaklaştırılması. Örgüt, uyuşturucu gibi başlıklar çocukluğu askıya almıyor ne yazık ki yani bu suçlarda çocukların kullanılmış olması ama oradaki suça sürüklenenin çocuk olduğu gerçekliğini burada kaybettirmiyor ve evrensel hukuk da en ağır suçlarda dahi çocuklar için ayrı bir rejimi zorunlu kılıyor. Bakın, evrensel hukuk kılıyor bunu. Bu öneri de çocuk ceza hukukunu fiilen tasfiye etmiyor mu? Sizlere bunları sormak istedim.

Son olarak da yine şunu ifade etmek istiyorum: Bütün bunların nezdinde bir değerlendirme yapacak olursak, hepimiz, bütün kanunlarımız Anayasa'ya uygun olmak zorunda ve bizim Anayasa'mız güvenliğin üstünlüğü ilkesine dayanmıyor yani bir güvenlik üstünlüğüne değil, hukukun üstünlüğü ilkesine dayanıyor. O yüzden, burası da yasamanın gerçekleştirildiği Türkiye Büyük Millet Meclisidir. O yüzden, hukukun üstünlüğüne, Anayasa'ya ve evrensel hukuk kurallarına uyulması gerekliliğinin de bir kez daha altını çiziyor, saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Teşekkür ederiz.

Sayın Elif Esen'in de söz talebi var.

Buyurun Sayın Esen.

ELİF ESEN (İstanbul) - Teşekkür ediyorum.

Ben de sunumlarınız için çok teşekkür ediyorum. Emeklerinize de ayrıca teşekkür ediyorum, sağ olun, var olun ama tabii, buradaki amaç, ülkemizin, toplumun asayişinin, huzurunun, mutluluğunun sağlanması ve suçlar olmadan koruyucu, önleyici tedbirlerle önlenebilmesi. Sizlerin de gayretlerini asla zayıf görmüyoruz yani yanlış anlamanızı da hiç istemeyiz, burada tamamlayıcı olmaya gayret ediyoruz.

Şimdi, raporlara baktığımızda ben de belli başlıkla da hızlıca geçmek istiyorum, saat çok ilerledi. Ben ilk önce Emniyet Genel Müdürlüğünün sunumunda -sayfa 9'du sanırım- bu asayiş olaylarında suç adı kırılımlarında uyuşturucu ya da yasa dışı kumar ve bahis tanımlarının geçmediğine takıldım. Bunun nedenini merak ediyorum çünkü tanımlamadığımız, kategorize etmediğimiz, etki analizleriyle sonuçlarına bakmadığımız hiçbir şeyde engelleyici, önleyici olamayız, iyileştirici sonuçlara tanıklık edemeyiz. Bu çok zor. Bunun neden o kategorize içinde yer almadığını sizden öğrenmek istiyorum.

Yine, sunumunuzda sokak çocuklarıyla ilgili bir yer var. "Sokak çocukları yakalandıktan sonra Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına devrediliyor." diye geçti yanlış hatırlamıyorsam. Biz sokak çocuklarını sokakta görmeye devam ediyoruz ne yazık ki, özellikle İstanbul'da. İstanbul'da farklı, trafiğin yoğun olduğu yerlerde çocukların çiçek sattığını, başka şeyler sattığını görüyoruz ve ne yazık ki çocuklar sadece çiçek satmakla da kalmıyorlar, uyuşturucu madde satışında da küçük çocukların kullanıldığına tanıklık ediyoruz.

Şimdi, bağımlılık oranları bu kadar yüksekken biz geçtiğimiz bahar ayında YENİ YOL Grubu olarak bir Bağımlılık Zirvesi düzenledik ve oraya anneleri çağırdık özellikle, daha gerçekçi verilere ulaşabilmek için. Biz zirveyi yaptığımızda çocuklarda bağımlılık yaşı olarak 10-11 yaşları telaffuz ediliyordu. Ardından bu sene annelerle bir araya geldiğimizde yaşın 9'a düştüğü söylendi bize. Bakın, 9 çok küçük bir yaş ve çocuk buna okul ve okul çevresindeki etkenlerden ulaşıyor, satıcılardan ulaşıyor ya da satıcı yapılıyor bağımlı olduktan sonra. Şimdi sunumlarınıza baktığımda, işte "Narkotik Anne" "Uyuşturucu Tırı" gibi projeler var ama bağımlılık sayısının 10 milyona dayandığı ifade edilen Türkiye'de yani sizce yeterli mi? Sizden duymak istiyorum yani bu çalışmalar, bu projeler yeterli mi?

Ve yine çok üzüldüğüm bir konu, bu çocukların... Ya, bir çocuk uyuşturucu satıcısı olamaz. Çocukların uyuşturucu satıcısı olmasına sebep olan, suça sürükleyen kişiler asıl ulaşılması ve yakalanması gereken kişiler. Suça sürüklenen çocuklar, uyuşturucu madde ticaretinde torbacı olarak kullanılıp yakalanıyorsa bu arkasındaki temin edici kişiler ya da kimse artık bunlar, asıl temin edenlerle ilgili ne tür işlemler yapıyorsunuz? Kimden, nereden temin ettiğine dair araştırma nasıl genişletiliyor? Asıl fail hakkında kamu davası açılma oranı nedir? Yani çocuğu yakaladınız torbacı olarak çocuk yakalandıktan sonra -bu her 2 kuruma da benim sorum- bu araştırmanın savcılığa gittikten sonra genişletilmesi, kaç yakalama olayında daha genişletilmesi ve o suçun arkadaki faillerinin yakalanması noktasında sonuçlanmıştır? Ben bunun oranını da çok merak ediyorum ve öğrenmek istiyorum.

"Cezasızlık algısı" diyorsunuz. Ben de arkadaşlarıma katılıyorum, bu konuyu çok açmayacağım çünkü yeterince değerlendirildiğini düşünüyorum hukukçu arkadaşlarımız tarafından da. Fakat çocukları cezalandırarak bunların önüne geçemeyiz biz, belki burada empatik olmak yani bunların bizim kendi evlatlarımızın da -Allah korusun- olabileceğini düşünerek o duyguyla yaklaşmak ve çözümü için sadece sizler değil, İçişleri Bakanlığı değil, Adalet Bakanlığında da bunun psikologlar, pedagoglar, sosyologlarla iş birliği yapılarak ve iyi örnekleri karşılaştırılarak daha farklı yani bu çocuklara uygulanan cezaların artırılması yoluyla değil de daha farklı iyileştirici yöntemler uygulanmasının araştırılması ve belki de şu an proje hâlindedir, varsa yine bunu sizden duymak istiyorum.

Tarım işçileri çok önemli, muhtemelen Jandarma birimlerimize geliyordur. Tarım işçilerinin aileleri, çocukları, o çocukların sağlık ve eğitim kontrolleri elbette çok önemli. Bu noktada da her ikinizde de gördüm e-METİP Projesi, yani mutlaka katkı sağlayan bir projedir. Bununla ilgili eğer bizimle paylaşabileceğiniz sonuç analizleriniz, etki analizleriniz varsa başarı kriterlerinize göre "Biz bunları uyguladık ve sonucunda da bu kadar çocuğu, aileyi..." "Şu sonuçlara ulaştık." Ne tür sonuçlar var çok merak ediyorum gerçekten.

Ve sormadığım kalmış mı şöyle bir bakıyorum. Mesela, çok olumlu gördüğüm bir şey oldu. Asayiş suçlarına göre dağılıma bakıldığında, mal varlığına karşı işlenen suçlarda yaklaşık yüzde 20 küsurluk bir azalma vardı, yanlış hatırlamıyorsam. Bu yüzde 20'lik azalmayı -iyi bir oran çünkü bu diğerleriyle karşılaştırdığımızda- bunu nasıl açıklıyorsunuz? Belki bu iyi bir emsal olabilir diğer suçların azaltılmasında da. Hangi tedbirler etkili oldu, bunu merak ediyorum.

Ve son olarak kimlik tespitinin yapılamaması yani gerçekten zor, bu, daha çok, çok fazla göç aldığımız için göçmen ailelerde ve onların çocuklarında karşılaştığınız bir sorundur diye düşünüyorum. Bununla ilgili geliştirdiğiniz ve üzerinde çalıştığınız bir yöntem var mı? Çünkü çok önemli bir güvenlik zafiyeti oluşturduğunu da düşünüyorum. Eğer varsa bunu da öğrenmek isterim.

Teşekkür ediyorum ben de.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Teşekkür ediyoruz.

Sayın Mühip Kanko'nun söz talebi var.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Öncelikle sunumlarınız için teşekkür ediyorum.

Geneli üzerine bir şey söyleyeyim, arkadaşlarım da bahsetti. Dünden beri sosyal hizmet uzmanlarını, birtakım akademisyenleri dinlediğimizde, maalesef bugün güvenlikçi politikaların öne çıkmış olması bizi üzdü. Yani bir çocuğu gözaltına aldığınızda işte "Personelimiz çok değil, kendisine zarar vermesin veya kaçmasın diye kelepçe takıyor." demek bu doğru bir yaklaşım değil, personel sayısının artırılması lazım. Bu bir gerçek, Türkiye'nin bir gerçeği.

İkincisi, cezalar çok artırılsın isteniyor. Dünya bunu konuşuyor artık, bu çocukları ne kadar az cezalandırabiliriz, bunları nasıl topluma kazandırabiliriz, bunları bir defa tartışmamız lazım. Evet, siz emniyetçisiniz, güvenlikçi gözle bakacaksınız ama bunu en azından söylediğiniz zaman etrafınızdan, eğer birtakım kuruluşlardan geri dönüşler alırsanız, belki buna karşı görüşlerinizi biraz daha değiştirebilirsiniz.

Birkaç sorum olacak yani çok uzatmayacağım ben. Gözaltı sırasında ve ifade aşamasında acaba çocuk şube müdürlüğü yetkilileri kaç vakada bulundu? Yani Türkiye'de soruşturma yapılacak, işte çocuk yakalandı, kaç tanesinde çocuk şube müdürlüğü sorumlusu var? Mesela kolluk kuvvetlerinin çocuklara ilk karşılaştıkları anda, gözaltına alındıklarında birtakım şiddet uyguladıkları söyleniyor ve bununla ilgili bize çok şikâyet geldi. Özellikle Komisyona girdikten sonra bunun ortaya çıkacağı söylenince bize mail gelmeye başladı, insanlar çocuklarına bir tür işkence yapıldığını söylüyorlar, bir şikâyet var. İşkence olmasa da sonuçta kötü bir muamelenin olduğunu söylüyorlar. Bununla ilgili bir duyumunuz var mı ya da ihbar var mı? Ve bununla ilgili açılmış bir idari soruşturma var mı? Bunu öğrenmek istiyorum.

Uyuşturucu etkisinin çok fazla olduğunu iki gündür dinliyoruz. Bu çocuklarda yani gözaltına alınmış çocuklarda acaba uyuşturucu testlerinden kaç tanesi pozitif çıktı? Örneklerinde kaç test pozitif çıktı, onu merak ediyorum.

Casperlar, Daltonlar... Herhâlde bu Daltonları herkes duymuştur. Artık böyle birtakım ön plana çıkan suç örgütleri var. Bunlar hatta öyle şeyler yapıyorlar ki mahkemede verilen kararları beğenmeyince mahkemede jandarmaya bile saldıracak kadar cesaretleri var. Bunlarla ilgili kaç tane çocuk bunların etkisinde kalarak suça karıştı ve kaç tane suç örgütü var böyle, bilinen yani daha çok çocukları hedef alan, onları kullanan kaç tane suç örgütü var? Bu konuda bilgi istiyorum.

Jandarmada mesela yine çocuk ilk defa karakola geliyor, karakolda... Şimdi sizin rütbeleriniz var, siz belki karakolda değilsiniz ama bir çocuk sizi gördüğü zaman bundan etkilenebilir. Dolayısıyla bu, çocuğun vereceği ifadeyi etkileyebilir, onun için bu konuda mutlaka önlemlerin alınması lazım. Yani çocuk şube müdürlüklerinde mümkün olduğu kadar sivil bir yaklaşım belki çocuğun ifadesinde daha etkili olabilir çünkü bir travma yaşar çocuk, kendini ifade edemez.

Çocukların mağduriyetleri olabiliyor bazen yani çocuk geldiğinde aslında bir ihmale sürüklenmiştir, bir istismara sürüklenmiştir ya da taciz edilmiştir. Eğer siz o çocuğa uygun yaklaşmazsanız bu çocuk eninde sonunda şüpheli diye ortaya çıkar ve bu hayatına bir darbe olarak işlenir. Onun için mutlaka ihmal var mı, istismar var mı; bunu göz önüne alarak çocuğun değerlendirilmesi gerekiyor.

İfade alınma sürecinde usul ihlali varsa çocuk kendini suçlayabilir yani eğer uygun bir ifade süreci yönetmezseniz çocuk kendini suçlayabilir. Yani eskiden ne derlerdi? "Karakolda doğru söyler, mahkemede şaşar." diyorlardı; şimdi "Karakolda yalan söyler, mahkemede doğrular." gibi bir şey olacak. Dolasıyla bunun mutlaka göz önüne alınması lazım.

Bir de kaybolan çocuklar var, arkadaşlarım değindiler. 2008'le 2016 yılları arasında 104 bin çocuğumuz kayıp fakat maalesef 2016'dan sonra istatistikler yayınlanmıyor. Yani siz eğer sekiz yılı gene alırsanız ve bu arada büyük bir deprem de yaşamış olduğumuz için bu çocukların sayısının aşağı yukarı 300 bin olduğunu söylememiz mümkün. Onun için bu çocukların kaç tanesi suç örgütlerinin eline geçti, kaç tanesi uyuşturucu tacirlerinin eline geçti ve kaç tanesi acaba organ tacirlerinin, organ mafyasının eline geçti? Bu konuda bilginiz varsa bu konuda da eğer cevaplayabilirseniz teşekkür ederim.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Sayın Kanko, çok teşekkür ediyoruz.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Şimdi, ben de birkaç yorum yapmak ve birkaç soru sormak istiyorum. Öncelikle Emniyet Genel Müdürlüğümüze ve Jandarma Genel Komutanlığımıza çok teşekkür ediyorum hem sunumları hem de sahada yaptıkları hizmetler için.

Ben öncelikle şunu söyleyeyim: Ben ilk Komisyon toplantısında da söyledim, ben bir halk sağlığı uzmanıyım. Bana göre bir suçun, bir hastalığın, bir salgının husule gelmeden önce engellenmesi benim zaten inancım bu yönde çünkü bir şey husule geldikten sonra -burada bir suçu konuşuyoruz- yani zaten çok büyük bir harabiyet oluşmuş demektir ve onu, bir hastalığı tedavi etmek ya da bir suçu rehabilite etmek ya da bir suçlu profilini rehabilite etmek elbette ki önlemekten hem daha pahalıdır hem de genellikle daha başarısızdır; önlemek her zaman maliyet etkindir. Dolayısıyla biz bütün risk faktörlerine temas eden ve gerçekten önlemeyi

esas alan hem çalışmalar yapmalıyız hem bir rapor hazırlamalıyız. Fakat ben burada şunu fark ettim: Çok kategorik bakıyoruz meselelere, siyah ve beyaz gibi hiç gri alanımız yok ve çok kesin hükümlerle bakıyoruz. Ben açık konuşayım, bu mesele benim en çok gündemime Mattia Ahmet Minguzzi hadisesinden sonra girdi. Yani şimdi bile ağlamaklı oluyorum. O çocuğun o şekilde katledildikten sonra ben yas tuttum uzun süre. Bir meseleyi ben girdiğim zaman öyle üzülüp geçmem. Bu meseleyle ilgili bütün tarafları dinleyecek bir yaz geçirdim. Yani polislerle gittim konuştum, çocuk savcılarıyla konuştum, akademisyenlerle konuştum, başka mağdur aileler bana ulaştığı için mağdur ailelerle konuştum ve bazı mahkemelere de katıldım açıkçası. Ve şunları söylemek istiyorum: Yani burada siyah beyaz bir şey yok. Polisimiz de sahada bir şeyi tecrübe ediyorsun burada özgürce onu söyler ama bunu biz yasama olarak bir öneri olarak kabul ederiz ya da etmeyiz. Ama "Sahada şu aksıyor, bizim elimizi şu bağlıyor, şundan dolayı sıkıntı çekiyoruz." derse, hukukçu... Mesela, ben bu süreçte şunu fark ettim, çok farklı görüşlerle yani birbiriyle tamamen zıt, 180 derece farklı görüşlerle de, çok çatışan görüşler de temas ettim ve bu benim için de öğretici, olgunlaştırıcı "Ya imkânsız!" dediğim şeylerin "Aslında olabilir, belki ihtiyaç var." dediğim meselelere dönüşebildi. Şimdi, şunu söylüyorum: Türkiye'de çocuk suçluluğu veya başka suçlar konusunda bir cezasızlık algısı var mı? Bence var. Şöyle ki zaten bunu ben kendimde yaşadım. Bu çocuk suçluluğu... Bir kere şunu da söyleyeyim: Benim için çocuklar kutsaldır. Can güvenlikleri, psikolojik güvenlikleri, gelecekleri, geleceklerinin korunması benim milletvekili olarak omuzlarıma üzerindedir ve yasama organı olarak hepimizin omuzların üzerindedir. Şöyle ki birbirimizi kategorize etmeyelim: "Sen çocuk haklarını çok daha iyi savunuyorsun." "Hayır, ben daha iyi savunuyorum." Öyle bir derdimiz de yok. Biz farklı görüşlerden, farklı hayat tecrübelerinden, farklı disiplinlerden milletvekilleri olarak bir şeyleri birbirine birleştirerek bir şeye ulaşmaya çalışıyoruz. Fakat yine "bilimsel" diyeceğim, kızacaklar bana ama hakikaten peşin hüküm verecek yani Komisyonun da bu safhasında peşin hükümle "Şu olmaz, bu olmaz." benim peşin kesin bir kanaatim henüz oluşmadı, bir verinin oluşması lazım. Mesela, soruşturma meselesini alalım. Dünyanın hiçbir yerinde polisin soruşturma yetkisinin olmadığı ülke yok. Bunu biliyor musunuz? Sadece Türkiye'de var. Bu çok övünülecek bir şey değil mi? Çok güzel bir şey yapmışız, bir reform oluşturmuşuz. Bu, niçin yapılmıştır? Çocuk haklarını korumak amacıyla... Bravo! Harika bir reform. Bence Türkiye'ye çağ atlatan pek çok reformdan biri, bu da bizim zamanımızda geçirilmiş bir reform. Bravo! Fakat bakıyorum ben mesela, dedim ya savcılarla konuştum, hâkimlerle konuştum, polislerle konuştum; polisler bana şunu söylediler, dediler ki... Bu arada, böyle işkence mişkence, öyle bir şeyler de tahayyül etmeyin. Yani polis çocuk şube kamerasıyla, her şeyiyle çok şeffaf olmalı. Burada aksayan bir şey varsa en önce o karakolun kapısını ben giderim, bunu açık söyleyeyim. Neyse, polisler dedik ki: "Ya, bazı noktalarda bizim elimiz kolumuz bağlanıyor." Bizim dedi... Yani müteveffa yavrumuzun adı geçtiği için söylüyorum. Yani onu sorgulama... Bir kere şu da var: Böyle ağır katalog suçlarda polisin ihtisaslaşma şeyi daha yüksek. Yani bir çocuk savcısının olaya intikal etmesi, o yetkinlikte yeterli şeyin olması -Ne derler?- SSÇ savcısının olması, o da bir süreç, o süreçlerde bazı aksamaların olduğunu söyledi. Bende o zaman bir soru işareti belirdi. "Aa, polise bak! Şunu diyor, bunu diyor" diye hiç düşünmedim. Bu benim için bir soru işaretidir çünkü ben bilimsel düşünceye inanıyorum. Gerçekten sahada böyle bir problem var mı, veri nedir? Acaba bazı katalog suçlarda -her suçta değil- mesela, ben şunu söyleyeyim: Bir çocuk babasını öldürmüş olabilir ama annesine çok büyük işkence ediyordur, o anda öldürmüştür; o benim nazarımda gerçekten o anda suça sürüklenmiş o çocuğu ben yani bu başka bir şey... Ama şimdi bir mesele var, kamunun, bütün Türkiye'nin ağladığı bir cinayet meselesi, ondan sonra benzerleri de ne yazık ki yaşandı. Şimdi, eğitimevinden bahsediyoruz değil mi? "Eğitimevi" dediğimiz yer bence harika bir reform. O da kesinlikle olmalı, devam etmeli, geliştirilmeli ve yaygınlaştırılmalı. Türkiye için bir gurur ve iftihar kaynağı olduğunu düşünüyorum. Fakat Allah muhafaza, empati yapmaya korktuğumuz bir durumdan bahsediyorum. Öldürülen evlat sizin evladınız olsaydı ve o eğitimevine gitseydi ne hissederdiniz? Adaletin bir şeyi önlemek -değil mi yasaların- bir şeyin de adaletini tesis etmek. Ne diyeceğiz bu insanlara? "Sen git, öcünü kendin mi al" diyeceğiz? "İntikamını kendin mi al." diyeceğiz? Devletin rolü nedir? Çünkü insanlarda böyle dürtüler de var. Yani ne yapalım? Birbirlerini mi öldürsün insanlar? Allah muhafaza. Yani bir anne olarak bunu düşünmek lazım. "Eğitimevi" dediğimiz yer, kapıda polis yok, sabah çıkıyor, akşam geliyor. Dün senin çocuğun öldürülmüş insan, yarın eğitimevinde vur patlasın, çal oynasın fotoğraflarıyla çıkılıyor. "Yarın öbür gün biz buradan çıkacağız." diyorlar. Bir anne olarak ne hissederiz? Bir baba olarak ne hissederiz? Bunları da hesaba katmalıyız. Benim şu anda bile eğitimeviyle ilgili peşin bir hükmüm yok. Dediğim gibi, benim çok fazla şey doneye ihtiyacım var. Kafamda bir şeyin... Bir de hukuk benim uzmanlık alanım değil yani bu meselelerle biraz hemhâl olduğum bir alan, hukukçu bir aileden gelmeme rağmen.

Ahmet Minguzzi örneğinden yine gidelim, kelepçe meselesi. Bence çocuklara kelepçe takılması çok korkunç ama biraz evvel vekilimiz dedi "Yine bir çocuk suçlu polislerimizi şehit etti." Polis ne yapacak o sırada? "Ben buna kelepçe takayım mı, takmayayım mı?" Yani "Kelepçe takılsın." demiyorum, böyle bir kanaatim oluşmuş değil ama sizin kadar kesin hükümlü olamıyorum, biraz daha etraflı düşünmeye çalışıyorum ve "Acaba?"larım olmuyor değil. Şimdi, buradan da bunu cımbızlayıp "Aa, AK PARTİ milletvekili. Bak, bak, bak!" Böyle bir şey çıkmasın. Bu reformları yapmış partinin milletvekili olarak iftiharla konuşuyorum ben. Yani bunlarda revizyonlar olmalı mı, olmamalı mı? Bunun herkes bilincinde olmalı. Ama ben şunu gördüm, kelepçe meselesi. Bakın, bu hukuki bir şey değil, tamamen duygusal. Yani kaçma ihtimali yok, şu yok, bu yok. Mahkemede çocuklar geliyor, anne orada, ya, o anne hakikaten yani çocuğunu çok korkunç bir şekilde kaybetmiş bir insan orada o çocuklara kelepçe dahi takılmıyor. Yani bu cezası... Kendi çocuğunuz çok korkunç bir şey yapsa evde cezasızlığı onaylar mısınız? Cezasızlık çocuğa en büyük zulümdür ya! Yani bunu görmesi... Mesela, diyor ki: "Mektup yazmış, ben burada düzenimi kurdum, sen de şeylerini böyle yap. İfadeni böyle ver, altı ay sonra çıkarsın." Yani burada şunu söylüyorum: Çocuğu iten bütün nedenleri buradan çıkacak neticelerle ve fikri takibini yaparak

bu Komisyonun bütün üyelerinin engellemeye yönelik çalışması boynunun borcudur. Ben bu borcu hissediyorum ve buradaki herkesin aynı heyecanı, aynı vicdan hassasiyeti taşıdığını düşünüyorum. Yani bu meseleleri bu kadar kesin bakamıyorum.

Benim sormak istediğim sorular şunlar: "Siber devriye" dediniz, fakat bu siber devriye çok iyi bir hizmet olmakla beraber bunun için mahkeme kararı istiyorsunuz. Bu çok büyük bir bariyer algısı. Yani ben milletvekili olarak bile ulaşamıyorum, gideceğim de savcılığa suç duyurusunda... Yani bu bir bariyer. Bir suç varsa, bir taciz varsa, bir zorbalık varsa, o devriye bence o suçun unsurları teşekkül etmişse, bir cinsel... Dediği gibi, bir gazetecinin ve kızına ahlaksızca saldırıldı, küfredildi. E, ne olacak? Yani demek ki orada bir de gidip savcıya suç duyurusunda bulunup o süreçleri mi takip edecek? Orada bence o siber devriye derhâl devreye girmeli, adı üzerinde devriye.

Bir de ben şunu da çok önemsiyorum: Teröre sürüklenen çocuklar meselesi başlığı altında radikalizm ve bu DAEŞ meselesi konusunda çocuklarımızın radikalizme sürüklenmemesi adına emniyet güçlerimizin aldığı tedbirler nelerdir? Ve bundan sonrası için şu da bir gerçek ki biz, çok fazla istihbarat örgütünün hedefinde bir ülkeyiz. Yani gerçekten bizimle uğraşmayan istihbarat yok. Radikalizme yönlendirenler de zaten çıkıyorsun, finansörü, Mossad, CIA vesaire. Çok fazla göç alıyoruz, hem dışarıdan göç alıyoruz hem iç göç fazla. Dolayısıyla böyle kırılgan bir siyasi konjonktürden de geçiyoruz. Dolayısıyla bunların hepsinin hesaba katılarak, böyle inşallah çocuklarımızı da koruyacak, bütün risk faktörlerinin hiçbirini ihmal etmeden, bütün risk faktörlerine müdahale edebileceğimiz bir şey de çıkar ve onu uygularız diye ümit ediyorum.

Sayın kurum mensuplarımız, ben şimdi sizden bu aldığınız sorulara cevaplarınızı bekliyorum.

Buyurun lütfen.

JANDARMA GENEL KOMUTAN YARDIMCISI ORGENERAL HÜSEYİN KURTOĞLU - Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; şimdi, önce her birimizin birer baba, anne, aile olduğumuzu hatırlatarak... Üzerimizde üniformalar varsa biz olaya salt güvenlik açısından bakan insanlar olarak görünmeyelim lütfen; biz aynı sizler gibi, sokaktaki insanlar gibi, anneyiz, babayız ve çocuklarımız için en iyisi ne ise onu istemeye çalışıyoruz. Genellikle üniformalara bakınca hemen vekillerimiz "Güvenlikçi bakış açısıyla bakıyorsunuz." diyorlar. Hayır, biz özgürce, güvenlik içinde ve huzurla yaşayan insanların oluştuğu bir toplum istiyoruz, bütün çabalarımız bunun için.

Sayın Başkanımız uzun uzun değindi, ben çok fazla bu konuda bir şey söylemeyeceğim ama bir suçu işleyen var, bir de suçtan zarar gören var. Şimdi, suçtan zarar gören kısmını, tarafını göz ardı edip sadece suçu işleyenler için "Bu suçu ama şu şartlarda işledi, bu şartlarda işledi." demenin de ben çok doğru olmadığını düşünüyorum, kişisel kanaatim.

Suça sürüklenen çocuklarla veya suç mağdurlarıyla ilgili, söylemleriniz, eleştirilerinizle ilgili biraz potpuri şeklinde cevap vereceğim.

Öncelikle, Sayın Taşcı, ben akademi başkanlığı yaptım. Eşim de bu arada akademisyen, psikolojik danışmanlık ve rehberlik uzmanı kendisi ve çocuk ve ergen psikolojisi üzerine çalışan birisi yani bu konulara oldukça yakınım, onu söylemek istiyorum. Akademik çalışmalara çok değer veriyoruz Jandarma Genel Komutanlığı olarak. Üç sene akademi başkanlığı yaptım ve akademi başkanlığım sırasında çalıştırdığım konulardan bir tanesi -sunumda da vardı, belki gözünüzden kaçmıştır- PKK terör örgütü ve teröre sürüklenen çocuklar. Yani bu çalışmamızı arzu ederseniz sizlere de takdim edebiliriz. Akademik çalışmalar çok değerli, önem veriyoruz. Biz verilerimizin akademisyenlerce irdelenmesini istiyoruz ki bizlere yol göstersinler, bir kere bunu ifade etmiş olayım.

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Ben bölmek istemiyorum ama "Siz önem vermiyorsunuz." demedim; böyle bir mesele var, sizin raporlarınızda da var ama biz ısrarla siyaset kurumunu eleştirdik sadece, sizi değil.

JANDARMA GENEL KOMUTAN YARDIMCISI ORGENERAL HÜSEYİN KURTOĞLU - Ama burada muhatap biziz Sayın Taşcı, bizi eleştiriyorsanız ayrı, siyaset kurumunu eleştiriyorsanız da ayrı.

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Ben çok açık söyledim; Allah size sabır versin yani mücade ettiğiniz bir güce hiçbir laf söylenmezken yani bütün suç sizin üzerinize yıkılıyor, Allah size sabır versin, ben size bir şey demedim. Çok netleştireyim çünkü vicdanen çok rahatsız olurum yani çok net olduğum bir konu. Orada çok yanlış anlaşılmış söylediğim şey.

JANDARMA GENEL KOMUTAN YARDIMCISI ORGENERAL HÜSEYİN KURTOĞLU - Milletvekillerimiz bizlere yasa teklifinde tekliflere karşı katkıda bulunmak konusunda "Haddiniz değil, hakkınız değil, yetkiniz değil." dediler. Sade bir birey olarak bile böyle bir teklifte bulunabiliriz, özgürlükçü insanların böyle bir şey söylemesini ben doğrusu yadırgadım.

Çocuklar gözaltına alınmıyor, onu düzeltelim. Bir beyefendi milletvekilimiz ayrıldılar herhâlde. Jandarma karakollarında bir çocuk suçlu ya da mağdur geldiği andan itibaren o çocukla ilgili o karakolda hiçbir işlem yapılmaz. Biraz evvel yapılanmada ifade ettiğimiz, sivil kıyafetli, bu konuda eğitim almış, sivil Jandarma personelimiz tarafından, benzer şekilde Emniyette de, onlar tarafından çocuklar karşılanır, ifade alınmaları gerekiyorsa, adli işlem yapılması gerekiyorsa savcılar, pedagoglar falan, bunlar üzerinden yapılır yani üniformalı birini sadece kapıda görür, işlemlerin hiçbir safhasında Jandarmayı ya da polisi üniformalı olarak görmez çocuklar.

Kelepçe konusu çok sorunlu bir konu, bu, bizim başka konularda da sıkıntı çektiğimiz bir konu. Şimdi, özellikle Orta Anadolu, kısmen Karadeniz, önemli ölçüde de Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde çocuklar çok geç yazdırılıyor nüfusa, geç kaydettiriliyor. Sizin "15 yaşında" dediğiniz aslında 19 yaşında çıkabiliyor; ağabeyi ölmüş, yerine yeni bir şey yapmamışlar, onu kaydettirebiliyor yani sonradan.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Hâlâ mı?

JANDARMA GENEL KOMUTAN YARDIMCISI ORGENERAL HÜSEYİN KURTOĞLU - Hâlâ efendim, hâlâ.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bir şey söyleyebilir miyim, çok affedersiniz. Burada 19 yaşında görünen bir çocuk da yani gerçekten suçun mahiyetine göre kelepçe takılmayı hak etmeyebilir ama mesela, suçun mahiyetine göre değişse bazı şeyler. Diyelim ki gitti, üç kişiyi öldürdü, ya da gitti, üç kıza tecavüz etti ama 15 yaşında.

JANDARMA GENEL KOMUTAN YARDIMCISI ORGENERAL HÜSEYİN KURTOĞLU - Ben de şunu ifade etmeye çalışıyorum Sayın Vekilim: Kelepçe takma yetkisi devriye komutanında yani bu cezaevleri sevklerinde de aynı sorunu yaşıyoruz biz. Devriye komutanının eğer kişinin kaçacağına dair kanaati yoksa kelepçe takmadan da bir yerlere sevk edebilir, bunun örnekleri var ama üzerimizdeki yük çok fazla, çok fazla işi çok süratli yapmak durumundayız. Bir hastaneye bir araç içinde birden fazla, 10, 15 tutuklu hükümlünün bütün sevklerini, hastane işlemlerini yaptırabilmek için hızlı hızlı sevk ediyoruz, personel sayısı az kalıyor. Sivil, bunların akrabalarının ya da hasımlarının eylemlerine muhatap olma kaygısı var. O nedenle, kelepçeyi takıyoruz. Çocuklar için de şunu söylemeye çalışıyoruz: Çocuklara kelepçe falan takmıyoruz, gerçekten takmıyoruz. Ancak bazı çocuklar var ki -hani tırnak içinde söylüyorum, halk tabiriyle, lütfen yanlış anlaşılmasın- "haydut" gibi, zapt edilemeyen ve etrafına zarar veren çocuklar var. Bunlara kelepçe takmaktan başka çaremiz de yok.

İşkence iddialarına, bu devirde hâlâ iddia edenlere karşı bir şey diyemiyorum. Bu devirde böyle bir şey yok. En azından bize intikal eden, yazılı müracaat yok. Efendim, "Çocuklara işkence..." diyorsunuz. Ben Jandarma Genel Komutanlığı adına...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - "Ediyorsunuz." demedim, ben "O talebinizle birlikte bunun önünü mü açmak istiyorsunuz?" dedim, yoksa...

JANDARMA GENEL KOMUTAN YARDIMCISI ORGENERAL HÜSEYİN KURTOĞLU - Hayır efendim, öyle bir şey olabilir mi?

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Yanlış anlamışsınız.

JANDARMA GENEL KOMUTAN YARDIMCISI ORGENERAL HÜSEYİN KURTOĞLU - Biraz evvel ifade ettim, biz güvenlik içinde ve özgürce, huzur içinde yaşanmasını arzu ediyoruz.

Uyuşturucuyla ilgili konulara gelelim. Bizim, en azından Jandarmanın tespitlerinde torbacı çocuk yok ama uyuşturucuyla ilgili başka bir rakam vereyim: Cezaevinde yatan her üç kişiden biri uyuşturucu suçundan yatıyor; diğer, kullanan, kullandıran, bulan, ticaretini yapan... Esas yetişkinlerle ilgili bizim problemimiz. Çocuklarla ilgili torbacı yok, olanlara da bu tür bir işlem yapıldığına dair bizim elimizde bir kayıt yok.

GİZEM ÖZCAN (Muğla) - Orada da ceza daha da artsa çözüm olacak mı mesela?

JANDARMA GENEL KOMUTAN YARDIMCISI ORGENERAL HÜSEYİN KURTOĞLU - Bizim sorunumuz cezayı artırmak değil ama ceza adalet sistemindeki cezasızlık algısının da ortadan kaldırılması lazım yani cezası on yıl olmasın, üç yıl olsun ama üç yılını da yatsın bu.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - O genelde de Ceza İnfaz Yasası'yla ilgili bir problem Türkiye'de.

JANDARMA GENEL KOMUTAN YARDIMCISI ORGENERAL HÜSEYİN KURTOĞLU - Yani sorun şurada Sayın Vekilim, cezasızlık algısı suç oluşturmaya zemin hazırlıyor.

Şimdi, gelelim başka konuya. Bu Daltonlar...

Ceza adalet sistemi içinde cezasızlık algısını ortadan kaldıracak tedbirlerin alınması önemli.

Bir başka, çetelerle ilgili konulara gelelim. Evet, kamuoyunda da var böyle bir konu. Bütün dizilerimiz mafya üzerine ve çocuklar bu konulardan çok etkileniyorlar.

Adana özelinde yaptığımız bir çalışma var.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - "Daltonlar" diye Youtube'ta yazın. Vallahi onları niye engelleyemiyoruz?

JANDARMA GENEL KOMUTAN YARDIMCISI ORGENERAL HÜSEYİN KURTOĞLU - Efendim, "engelleme" diye bir şey yok, hepsi yakalanıyor, içeriye atılıyor.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Bütün sitelere de erişimi açık, bütün hepsini görebiliyoruz.

EMNİYET GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA ÇALIŞKAN - Sayın Vekilim, teknik olarak yapılması gereken her şey yapılıyor. Hani onun dışında, yurt dışından bir şey yapılıyor...

JANDARMA GENEL KOMUTAN YARDIMCISI ORGENERAL HÜSEYİN KURTOĞLU - Siberle ilgili konu şöyle Sayın Başkanım: Siberle ilgili... Siber karanlık bir dehliz, oraya hemen, anında nüfuz edemiyoruz canlı hayatta olduğumuz gibi ama bir yerden ipucu bulup illa ulaşıyoruz. Bu konuda da iyi çalışmalarımız var, teşkilatlanmalarımız var. Siber dünyada da artık suçluların çok fazla arttığının idrakindeyiz ve ona yönelik özel bir teşkilatlanma içindeyiz. Bunun için yurt dışı sosyal medya hesaplarının şirketleriyle yakın diyaloglarımız var, yazışmalarımız var; belli bir mesafe alındı bakanlıklarımızın destekleriyle. Savcılık talimatlarıyla bu kurumlardan istediğimiz cevapların önemli bir kısmından cevap alabiliyoruz ve sonuca gidebiliyoruz ama siber dünya dediğim gibi karanlık bir dünya; "hemen, bugün, şimdi, derhâl" dediğiniz zaman ona ulaşmakta güçlük çekiyoruz. Benim siberle ilgili söyleyeceğim de bu.

Kayıp çocuklar konusu soruldu, rakam vereyim: 1973-2025 arası bizim elimizde 649 çocuk kayıp görünüyor Jandarma kayıtlarında, bu güncel kayıtlarımız; bunun 489'u yabancı, 160'ı Türk görünüyor; 1973-2025 arası. Yani sizlere 100 binin üzerindeki rakamlar... Bunu Jandarmayla ilgili söylüyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Kaç demişti...

JANDARMA GENEL KOMUTAN YARDIMCISI ORGENERAL HÜSEYİN KURTOĞLU - Bu kayıp çocukların önemli bir kısmı ailelerinden kaçıyorlar, bulunmasını istemiyorlar. Çeşitli uygulamalarda bulduğumuz zaman eğer ailelerinden tehdit oluşturuyorsa adli makamların talimatlarına istinaden çocukları uygun yerlere gönderiyoruz, o kayıp vakaları böyle birer birer düşüyor. Yani bazı şeylerde, yok, çocukların organları çalınıyor, başka bir yerde kullanılıyor gibi bir vaka bize intikal etmiş değil.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Çocukların suça sürüklenme durumu nedir? Bu kayıp çocuklarla ilgili öyle bir veriniz var mı?

JANDARMA GENEL KOMUTAN YARDIMCISI ORGENERAL HÜSEYİN KURTOĞLU - Öyle bir veri elimizde yok yani kayıp olan çocuğun zaten...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Hayır, bulunduktan sonrası için söylüyorum.

JANDARMA GENEL KOMUTAN YARDIMCISI ORGENERAL HÜSEYİN KURTOĞLU - Bu suça sürüklenen çocuklar içinde kayıp çocuk vakası bizim kayıtlarımızda yok; bizim kayıtlarımızda yok, Jandarmanın.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Ya, bir de çok pardon, bu siberi söylediniz de internetteki bu, suça teşvik eden çeteleşmelerle ilgili bir veri çalışmanız var mı? Yani "Şu kadar internet sitesi..." Yani şu an bunu söyleyemeseniz de Komisyonumuza resmî bilgi olması için yazılı olarak iletebilir misiniz? "Şu sitelerde, şu şu çeteler" diye tespit edilen, edilemeyen...

EMNİYET GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA ÇALIŞKAN - Rakamları sunabiliriz; var, var.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Onları yazılı isteyelim, alalım onları.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Evet "O vakalardan da suça sürüklenen şu kadar çocuğumuz bizim kayıtlarımıza göre tespit edilen internet sitelerinden..."

JANDARMA GENEL KOMUTAN YARDIMCISI ORGENERAL HÜSEYİN KURTOĞLU - Gönderelim Sayın Vekilim.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - O da girsin kayıtlara çünkü bizim bir istatistik sorunumuz var Türkiye genelinde ama veri olmadan bilimsel çalışmanın önemi...

JANDARMA GENEL KOMUTAN YARDIMCISI ORGENERAL HÜSEYİN KURTOĞLU - Doğru söylüyorsunuz.

Bazen de Sayın Vekilim, talep olmayınca arz olmuyor yani bazen de istenmesi lazım, akademisyenlerin bizden istemesi lazım bu rakamları.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Yani ben o yüzden hani sordum, rakamlar önemli çünkü.

JANDARMA GENEL KOMUTAN YARDIMCISI ORGENERAL HÜSEYİN KURTOĞLU - Tarımdaki konuya değinmek istiyorum. Geçici tarım işlerinde... Bizim bu konuda zaten projemiz de var. Burada bizi zorlayan bir konu var. Aile çoluğunu çocuğunu bırakmamış, almış gelmiş, doğru; tarım işçiliği yapıyor. Orada küçük yaştaki çocuklar var, bu çocukların çocuk işçi olarak çalıştırılmaması için denetimler yapıyoruz ama çocukların aile içinde hayata hazırlanması noktasında da aileye de fazla müdahil olmak istemiyoruz. Böyle bir hassas dengeyi götürmeye çalışıyoruz ama çocukların istismar edilmemesi için çıktığı yerden gittiği ile, gittiği ildeki çalışma ortamları bire bir takip ediliyor, kontrol ediliyor yani rakamları oradan alıyoruz; kimlikleri, isimleri alıyoruz; gittiği yerde Kimlik Bildirme Kanunu uygulamalarından istifade ederek o şahısların o çocuklara hangi şartlarda ne işlem yaptırdıklarını kontrol ediyoruz, varsa suç işleyenler de adli makamlara iletiyoruz ama arz ettiğim gibi çocuğu hayata hazırlama noktasındaki ailenin kendi tasarrufundaki olan sınıra da müdahale etmemeye çalışıyoruz. Şimdi, bu ayrıca bir huzursuzluk sebebi olabilir, bizim maksadımız huzursuzluk çıkarmak değil huzuru temin etmek.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Bununla ilgili verilerinizi de Komisyonumuza iletebilir misiniz?

JANDARMA GENEL KOMUTAN YARDIMCISI ORGENERAL HÜSEYİN KURTOĞLU - İletiriz efendim.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Şimdi siz genelde, yaptığınız operasyonların, hani son yılların daha total rakamlarını veriyorsunuz, o yüzden spesifik olarak sordum ki hem Komisyonun raporunda olsun hem de politika yapım sürecinde o rakamlar, o artışlar... Hani o yüzden de ben o 2021'de topluma karşı işlenen... Yani yüzde 75 artıyor.

EMNİYET GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA ÇALIŞKAN - Onun izahı var, rakamları da var.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Onları detaylı alabilirsek sizden çok daha faydalı olur kanaatindeyim. Doğru değil mi?

JANDARMA GENEL KOMUTAN YARDIMCISI ORGENERAL HÜSEYİN KURTOĞLU - Şu, lise, üniversite öğrencilerine militarizmi andıran şiddet görüntüleri falan... Jandarma olarak benim bilgim dahilinde değil, böyle bir şey bize hiç intikal etmedi.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Nelerin?

JANDARMA GENEL KOMUTAN YARDIMCISI ORGENERAL HÜSEYİN KURTOĞLU - Bu militarizmi andıran, lise ve üniversite öğrencilerine gençlik ve güvenlik çalışmaları kapsamında... Bize böyle bir bilgi intikal etmiş değil, bilgimiz yok; ona cevap veremeyeceğim.

ELİF ESEN (İstanbul) - Kumar ve bahisle ilgili sorum olmuştu benim.

JANDARMA GENEL KOMUTAN YARDIMCISI ORGENERAL HÜSEYİN KURTOĞLU - Efendim?

ELİF ESEN (İstanbul) - Kumar ve bahisle ilgili... Madde bağımlılıklarıyla beraber onu da sormuştum. Onunla ilgili ne yapıyorsunuz? Gerçi iktidar bir kısmını yasal olarak görüyor ama bağımlılık sonuçta.

JANDARMA GENEL KOMUTAN YARDIMCISI ORGENERAL HÜSEYİN KURTOĞLU - Şimdi, çocukların kumar oynamaları evet, bir bağımlılık, ciddi bir bağımlılık. Bununla ilgili çocuklardan ziyade biz gençlerden kaygılıyız, gençler çok daha çabuk para kazanmak, erken zengin olmak... Böyle bir tamahla, bir hırsla bu yasa dışı bahis sitelerine... Kapattırdığımız bahis sitesinin sayısını ben şu anda hatırlamıyorum ama Komisyonumuza sunalım yani çok ciddi site kapattırdık fakat bunlar hem VPN üzerinden

yurt dışından hem de pıtrak gibi bir başka vesileyle... Biz yakalıyoruz, kapattırıyoruz, onlar açıyor; biz kapatıyoruz, onlar açıyor. Böyle bir mücadele içindeyiz. Jandarma bölgesinde çocuklarla ilgili bu kumar konusunda bize intikal eden kayda değer bir rakam yok ama tek bir kişi de varsa bir bakalım, sizlere arz edelim.

ELİF ESEN (İstanbul) - Kumarın yerini daha çok bahis aldı zaten.

JANDARMA GENEL KOMUTAN YARDIMCISI ORGENERAL HÜSEYİN KURTOĞLU - İşte, bahis, evet; kastettiğim oydu.

ELİF ESEN (İstanbul) - Ama tabii, bunun yanı sıra dediğim gibi iktidar tarafından da yasal sayılanların da engellenmesi gerekiyor ki artık ailelerin çökmesine ve bireylerin ölmesine sebep oluyor bu bağımlılık.

JANDARMA GENEL KOMUTAN YARDIMCISI ORGENERAL HÜSEYİN KURTOĞLU - Bir vekilimiz tarafından "En iyi narkotik kolluğu annedir konusunda neden yük annelere yüklendi?" dendi. Çünkü anneler çok değerli, çünkü anneler çok -nasıl diyeyim- sevecen. Erkekler biraz daha...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Yine de öyle demeyelim.

JANDARMA GENEL KOMUTAN YARDIMCISI ORGENERAL HÜSEYİN KURTOĞLU - Anne daha koruyucu. Ona yük yüklemek değil...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Kadın erkek eşit konumda sorumluluğu paylaşmalı.

JANDARMA GENEL KOMUTAN YARDIMCISI ORGENERAL HÜSEYİN KURTOĞLU - Ona yük yüklemek değil. İsterseniz şöyle diyelim: Mücadelemizde destek diyelim onlara.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Şimdi, çok sevgili vekillerim... Sayın vekillerim, evet, aile olarak değiştirilebilir, bu öneriyi alalım fakat biraz gerçekten saat... Yani altı saattir aralıksız, çok kısa bir molayla devam ettiğimiz için artık hakikaten sağlık sorunu... Yani sağlık sorunlarını tetikleyecek duruma...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Ateşli silaha erişen çocuk sayısı... Yani ateşli silahlardaki artış çok...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Mikrofonunuz açık değil, kayda girmiyor çünkü böyle bir usul olmadığı için yani soru hakları kullanıldığı için...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Niye? Stenograflar yazıyor ya.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Duyamıyorlar, ben de her seferinde yetişemiyorum.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Bağırıyorum.

EMNİYET GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA ÇALIŞKAN - Biz yazdık, not aldık.

MUSTAFA KÖSE (Antalya) - Emniyet kayda almış.

(Gülüşmeler)

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Hayır ama zaten mikrofon açılmadan da stenograf arkadaşların not alma yükümlülüğü var.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Sayın vekillerim, ne olur birazcık ekonomik kullanarak zamanı...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Hayır, ben Komisyona faydalı olsun diye hazır bulmuşken yani... Böyle yuvarlak yuvarlık...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Şöyle yapalım mı: Sorulara bir topluca cevap versinler...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Soru değil, bize iletsinler diye.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Tamam, onları bize de iletebilirsiniz, biz yazılı isteriz.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Yazılı iletilsin, zaten söyledim ben, Komisyon için...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Biraz artık sabırları zorlamaya başladık, özellikle çalışanların da sabrı zorlanıyor; artık yoruldular.

JANDARMA GENEL KOMUTAN YARDIMCISI ORGENERAL HÜSEYİN KURTOĞLU - "Mal varlığına karşı işlenen suçlarda yüzde 20'lik bir azalışı neye bağlıyorsunuz?" diye soruldu. Bu, pandemi sonrasındaki süreçte aranan şahıslarla ilgili. Yani hüküm almış, aramızda dolaşan insanlar var. Bunlara karşı yoğun bir yakalama faaliyetine giriştik. Rakamlar, aranan 74 bindi herhâlde geçen sene, şimdi 34 bine düştü. Bu yakalananların aslında çoğunluğu mükerrer suçlular yani adamın işi, mesleği hırsızlık, oradan çalıyor, buradan çalıyor. Bunları toplumdan soyutladığımızda suç oranlarında ciddi oranda düştü böyle.

Benim sorularınızı ilgili vereceğim cevaplar, bunlar spesifik olan, rakamlara inhisar eden konuları da yazılı olarak sizlere sunacağız.

Arz ederim.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çok teşekkür ediyoruz.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Göçmen çocukların suça sürüklenme oranlarını da verebilir misiniz.

JANDARMA GENEL KOMUTAN YARDIMCISI ORGENERAL HÜSEYİN KURTOĞLU - Tabii ki.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Bir de işlem yaptığınız suç tiplerini sormuştum, hangi suç tiplerine işlem yaptınız diye.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Emniyetten de cevap alalım.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - "İşlem yapıyoruz. İşte kafeteryaya gidiyoruz ya da araçları kontrol ediyoruz." dediniz ya.

JANDARMA GENEL KOMUTAN YARDIMCISI ORGENERAL HÜSEYİN KURTOĞLU - Hepsine cevap vereceğiz efendim.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Emniyet Genel Müdürlüğümüze de yöneltilen sorular vardı ama daha çok sorular sanırım Jandarma Genel Komutanlığımıza iletildi.

Buyurun lütfen.

EMNİYET GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA ÇALIŞKAN -

Sayın Başkanım, değerli vekillerim, aslında ben çok kısa konuşacaktım ama uzun konuşacağım özür dileyerek çünkü Sayın Vekilim beni biraz tahrik etti, Sibel Vekilim. Yani bunu da rahat konuşarak şey yapıyorum.

Öncelikle Dilan Vekilimizle ilgili birkaç konu var. İşte, cezaların yükseltilmesi, tutuklu yargılanma veyahut da işte kelepçe konusu falan, bunlar şöyle: Öncelikle, bizim doğrudan kelepçeyle ilgili veyahut da cezaların yükseltilmesiyle ilgili şahsi bir şeyimiz yok. Biz bunları değerlendiriyoruz, kendimiz açısından; Genel Müdürlük olarak, Bakanlık olarak değerlendiriyoruz ancak bizimki sadece teklifin teklifi. Yani size ulaşsak, sizde tartışılacak, neticede bu olur veya olmaz ama bizim gerçekten gerekçelerimiz kuvvetli, onlarla ilgili ilerleyen kısmında anlatacağım.

NARKOTIR ilgili, NARKOTIR benim zamanımda İstanbul'da faaliyete geçmişti, benim bir hatıramdır, onunla ilgili, neticeleriyle ilgili, rakamlarla ilgili bilgi yazacağız.

Anne, neden anne... Maalesef demeyeceğim, anne bizim için özel, gerçekten özel, yaratılıştan da özel, işte inancımız gereği özel, kültürümüzde de özel. Sizin evinizde de, hepimizin evinde de en büyük yükü anne çekiyor her zaman, bu böyle. Yani, evde de ilk önce çocuğa ulaşacak kişi anne. Yani benim de çocuğum var ama ben çocuğumun ne yaptığına ulaşmak için annesini dinlemem gerekiyor. İş yoğunluğu, başka sebepler... Anne daha iyi anlıyor. Bu doğru bir terim ama eklenebilir, baba da eklenebilir, aile de eklenebilir, biz o teklifi dikkate alacağız ama anne her şeyden haberi olandır evde, baba en son duyar.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Aile yılındayız, aile olsun o zaman.

EMNİYET GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA ÇALIŞKAN - Aile olabilir.

Liselerde eğitim konusu eleştirildi ama bu eleştiri yapılırken diğer bir vekilimiz de "Bu eğitimler niye verilmiyor?" Bu konularla ilgili radikalizm veya başka konularda ne yapabiliriz?" kısmına soruyor. Eğitimin içeriği tartışılabilir ama bizim Şırnak'ta okullara gidip eğitim vermemiz bence takdire şayan bir şey. Bu bizim özel bir vazifemiz değil yani bize emredilen bir şey de değil ama biz o gençlerle bir şekilde iletişim kurabilmek için, halkımızla iletişim kurabilmek için biz ekstradan kendimize çıkardığımız bir görev bu. Bunun neticesinde de faydalı şeyler oluyor. "Kimler eğitim veriyor?" diye soruldu yine. Orada eğitim verenlerle ilgili sadece şunu söyleyeyim: Emniyet teşkilatındaki eğitim durumu şu anda ön lisans ve yukarısı için söylüyorum, doktoraya kadar, yüzde 91,5

Yani 160 tane doktorasını yapmış polisimiz var, yüzde 6'ya yakın yüksek lisans, yüzde 66'nın üzerinde lisans. Böyle bir eğitimden geçmiş bir Emniyet teşkilatı var ama mutlaka bu işin uzmanları gidip dersini veriyor.

Sibel Vekilimin söylediği "Kanunun bizim tarafımızdan hazırlanır." Doğru, kanununu siz yapıyorsunuz ama bizde asgariden vatandaşız Sayın Vekilim, en az seviyeden. Artı, güvenlikle ilgili bizi görevlendiren Meclis başta olmak üzere, Hükûmet -aşağı doğru düşünün- biz de güvenlikten sorumlu insanlarız, bir meslek grubuyuz. Bizim teklif sunmamız kadar normal bir şey olamaz. Yanlıştır, doğrudur. Biz sizin kadar bilgili olmayabiliriz, hukuk bilgimiz eksik olabilir başka şeyler ama bizim teklif sunmamızı çok sert bir şekilde eleştirmeniz beni üzdü, insan olarak üzdü, polis olarak üzdü. Yani, saygısızlık yapmıyorum, saygıyla da söylüyorum bunu. Keşke bunu daha şey... Ayrı bir zamanda bana istediğinizi söyleyebilirsiniz ama ben burada bir kurumu temsil ediyorum, çok sert bir şekilde eleştirdiniz bizi yani "Siz bu hakka sahip değilsiniz." dediniz.

"Savcının yapamadığı soruşturmayı siz mi yapacaksınız?" bu da ağır. Biz, bir meslek grubuyuz ve mesleğimizde gerçekten de dünya çapında da iyiyiz. Bunu sizin de övünmeniz için söylüyorum. Savcının yaptığı soruşturmayı yaparız yani bugün kanun değişikliği olsun savcının yaptığı soruşturmayı yapacak yetenek de bilgi de birikim de Polis teşkilatında, Jandarma teşkilatında var.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Ben soruyu tersten soruyorum ama "Savcının yapamadığı neyi yapacaksınız?" diyorum.

EMNİYET GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA ÇALIŞKAN - Şöyle: Bir şey yapmak için değiliz. Savcı sayımıza sayı olarak baktığınızda sayın vekilim, savcısı savcımızın bütün olaylara yetişme... Hâkim sayımızı da, savcı sayımızı da... Yani bunları detaylı anlatabilirim ama çok vaktimiz alır. Savcımız günde kaç tane olayı dinliyor, olay yerine gelme ihtimali çok zayıf. Biz de isteriz ki bir savcımız Emniyet binasında olsun, bizimle beraber olay yerine gitsin, mutlu oluruz biz savcımızın yanımızda olmasından.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - O zaman savcı sayısını artırmayı da keşke önerseydiniz.

EMNİYET GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA ÇALIŞKAN - Onu öneremeyiz, o sizin işiniz, o bizi aşar.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Yani dünyada sadece bizde var bu. Enteresan geldi bana. Avrupa'da dahi yok.

EMNİYET GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA ÇALIŞKAN - "Çocukların suçta kullanımıyla ilgili kaç kişi yakaladınız?" diye bir soru soruldu. Rakamı sonra göndereceğiz ama emin olun yüzde 98-99'un üzerindedir. Yani bir suç var, çocuk suç işlenmiş, bunu yaptıranların tamamına yakını yakalanıyor; ama hemen yakalanıyor, ama üç sene sonra, bir sene sonra, altı ay sonra mutlaka yakalanıyor. Azmettiren bizim için daha kıymetli ve kanunda da öyledir zaten ceza verilirken. Yani teklifin verilme sebebi de o.

Aysu Vekilimizin söylediği "Çeteler sosyal medyadan teşvik ediliyor." Bu, toplumun rahatsız olduğu bir şey, hepimizin rahatsız olduğu bir şey. Tahmin ediyorum yönetenler de onunla ilgili bir tedbir alıyor. Yani bu, toplumun genel isteği.

"Önleyici olarak ne teklif ediyorsunuz." diyorsunuz. Bizim esas görevimiz, önleyicilik, ana görevimiz önleyicilik. Bu uzun, detaya girmeden geçeceğim. Topluma karşı suçlar kısmını yazmışsınız ama işte "Bunun içeriği nedir? 10 binden 17 bine çıkmış, bu kadar rakam nasıl oynamış?" dediğiniz kısım ile bir iki suçu söylediğimde siz bunun...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Şunu demek istedim: Sizce neden bu kadar arttı?

EMNİYET GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA ÇALIŞKAN - Onu söyleyeceğim, onu söyleyeceğim.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Çünkü siz "Son bir yılda yüzde 2'lik azalma var." dediniz ama son beş yıl...

EMNİYET GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA ÇALIŞKAN - Sayın Vekilim, beş yılın hepsi var orada.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Olduğunu gördüm, artış var yani son bir yılda azalma var ama...

EMNİYET GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA ÇALIŞKAN - O artmanın sebebini söylüyorum. Bu suçlar arasında "trafik güvenliğini tehlikeye düşürmek" diye bir suç var...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Kişilere karşı işlenen suçlardan bahsettim.

EMNİYET GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA ÇALIŞKAN - Yok, yok "Topluma karşı suçlar da şuradan şuraya gelmiş." şeklinde...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Evet, evet, onu da söyledim, tamam, yüzde 75 artmış.

EMNİYET GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA ÇALIŞKAN - Şimdi, buradaki yüzde 75 artışın sebebi şu: Bazı suçlar vardır ki üzerine gittiğiniz sürece siz o rakamı artırırsınız, narkotik suçlar bunlardan bir tanesidir yani TCK 191 de bunun içinde. Dolayısıyla, ne kadar narkotikle ilgili adam yakaladığınızda o sayı artacak. Yani bu rakam, tersinden bakıldığında başarılı bir netice gösteriyor.

Son yılları söylememizin sebebi şu: Sadece hızlı anlatmamız gerektiği için tabloda beş yıllık var, isterseniz daha geçmişi de verebiliriz.

EMNİYET GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA ÇALIŞKAN - Yasa dışı bahis konusu... Yasa dışı bahis konusu gerçekten kanayan bir yara, sadece bizim ülkemizde değil tüm dünyada bu problem var. Bununla ilgili de kanuni kısımlar zaten bir şekilde düşünülür, biz de en sert şekilde... Yani göndereceğimiz rakamlara bakınca kapatılan bahis sitelerini vesaire gördüğünüzde "Bu kadar site kapatılmış, hâlâ var mı?" diyeceksiniz çünkü çok sayıda kapatılıyor ve çok üzerine gidiliyor. Örnek olarak, Roblox, Wattpad, IMVU, Discord gibi dünya üzerinde çok girilen, Türkiye'de de çok fazla girilen bunlara benzer siteler kapatıldı yani bunlar Türkiye'de çok meşhur olan, kapatılanların başında gelenlerden birkaç tanesi.

Kayıp çocuk konusu... Rakamlar... Bazı rakamlar çok acımasızca kullanılıyor, "100 bin kayıp insan" denildi, 100 bin kayıp insan çok müthiş bir rakam. Ben resmî rakamı söylüyorum: 2021'den günümüze kadar veya günümüzdeki genel toplam 3.392. Ama bu, şu demek değil: Bunların içinde, biz "vahim kayıp" deriz yani bir kişi kaybolur, onu uzun süre ararsınız, bulamazsınız, vahim kayıp olur ama bunlar muhtemelen yurttan kaçanlar veya buna benzer, ailesinden kaçanlar ve tekrar dönme ihtimali büyük olanlar.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Sayın vekilimiz ayrıldı ama "2016'dan sonra bu veriler neden yayınlanmıyor?" diye sormuştu.

EMNİYET GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA ÇALIŞKAN - Ben söylüyorum, resmî rakam söylüyorum, resmî bir ağızla söylüyorum, size de yazacağız. Bulunma oranını söylüyorum Sayın Vekilim, yüzde 98,5 yani öyle 100 bin rakamı gibi uçuk bir rakam yok. Bazen bu rakamlar... Mesela, buradaki vekillerimizden biri de söyledi, "9 yaşında bağımlılık, bağımlılık 9 yaşına kadar düştü." dedi. Şimdi, Sayın Vekilim, özür dileyerek söylüyorum, bunu çok kullanırsak şöyle bir algı oluşur: Ya, gerçekten 9 yaşında o kadar çok çocukta bu iş var ki nasıl bir ülke hâline geldik deriz, biz kendi kendimize deriz. 1 tane olabilir, 3 tane olabilir ama bu, şu demek değil: "9 yaşına kadar düştü." deyince insanların kafasında 9, 10, 11, 12, bu yaşlarda herkes bunu kullanıyor... 10 milyon rakamı söylendi, siz söylediniz, bu çok ağır bir rakam yani 10 milyon bağımlı...

ELİF ESEN (İstanbul) - Evet, evet.

EMNİYET GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA ÇALIŞKAN - O zaman şöyle: Bağımlılık kavramını tanımlarsak Sayın Vekilim, bambaşka bir yere gideriz, bambaşka bir yere gideriz.

ELİF ESEN (İstanbul) - İşte, sigara vesaire...

EMNİYET GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA ÇALIŞKAN - Yani bağımlılıktan kastımız uyuşturucuyla ilgili kısımla ilgiliyse bu rakamlar çok şey.

ELİF ESEN (İstanbul) - Değerli Müdürüm, bardağın her zaman dolu ve boş kısmı vardır, siz dolu kısmından yaklaştınız, bir de böyle algılanabilir...

EMNİYET GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA ÇALIŞKAN - Bir tane bile fazla.

ELİF ESEN (İstanbul) - 9 yaşındaki bir çocuğumuzu bir anne telaffuz ettiyse bu benim için çok önemlidir ve mücadele edilmesi gerekir.

EMNİYET GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA ÇALIŞKAN - Bir tane bile fazla, kesinlikle, hemfikiriz Sayın Vekilim, aynı fikirdeyiz.

ELİF ESEN (İstanbul) - Burada orta yolu bulmak ve gerçekten de toplum lehine hareket etmeliyiz yoksa sizin yaptığınız işler çok kıymetli.

EMNİYET GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA ÇALIŞKAN - Bir de, özür dileyerek söylüyorum, sizler bizim vekillerimizsiniz, bizler de bu Hükûmetin emrinde çalışan devlet memurlarıyız yani hiçbir farkımız yok. Şu açıdan söylüyorum: Siz bizsiniz, biz siziz yani fikirler farklı olabilir ama ayrı ayrı taraflarda değiliz.

MUSTAFA KÖSE (Antalya) - Çok özür dilerim, Sayın Genel Müdürüm, affedersiniz, bu verdiğiniz 3 bin rakamı çocuk değil genel bir rakam değil mi? Yanlış anlaşılmasın.

EMNİYET GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA ÇALIŞKAN - Çocuk, çocuk. Çocuktan da kasıt şu: 18 yaşından küçük, yurtlarda kalan ağırlıklı, gidiyor, hafta sonu gelmiyor mesela, onu bildiriyorlar.

MUSTAFA KÖSE (Antalya) - Bir de şununla çok karşılaşıyoruz: Mesela, çocuk evden kaçtı, biriyle anlaşıyor, evlenmek niyetiyle kaçıyor, gidiyor, sonra 18'i geçiyor, aileye dönmek istemiyor ve artık o aile... Yani mesela, onu sonra tespit ettiğinizde düşüyorsunuz.

EMNİYET GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA ÇALIŞKAN - Tabii, tabii, o da burada.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ha, onlar düşülüyor sonra değil mi?

EMNİYET GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA ÇALIŞKAN - Tabii, tabii.

MUSTAFA KÖSE (Antalya) - Ama tespit edilirse düşülüyor.

EMNİYET GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA ÇALIŞKAN - Edildikçe düşülüyor.

Selcan Vekilimin söylediği... Suç varsa ceza var Sayın Vekilim, ondan hiç tereddüdünüz olmasın. Yani bunun söylenişi, propagandası, basında geçişi ayrı şeyler ama suç varsa ceza var, terör örgütüne de var, başkasına da var, suç varsa ceza var. Biz görevimizi yapıyoruz, kanun ne diyorsa, kanun bize çerçeveyi nasıl çizmişse onda bir değişiklik yok. Bize "Şöyle bir şey var, şu suçla mücadele etme veyahut da şu konuda şunları yakalama veya bunları yakala." diye bir talimat verilmez, verilmedi de, olmaz öyle şey zaten. Şu anda suçsa biz o suçla ilgili gereğini yapıyoruz.

ALİ İNCİ (Sakarya) - Biz suç olmasın istiyoruz, biz suçu ortadan kaldırmaya çalışıyoruz, amacımız bu.

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Biz bir Komisyon kurduk, bunun teklif aşamasından başlayarak yani çocukları koruyalım diyoruz, 50 bini sokaklarda, niye bu hâle geldik, onu anlamaya çalışıyoruz, hepimizin ortak bir derdi var ama bu işin en önemli parçalarından bir tanesi... Özür dilerim, bu arada, gerçekten sunumda varmış, dikkatimin dağıldığı bir andı herhâlde PKK meselesi. Şimdi, en önemli ayaklarından bir tanesi şu: Terör örgütlerinin suça sürüklediği çocuklar diye bir gerçeğimiz var ama biz bunu -yani siz değilsiniz burada mesele- Genel Kurulda konuşurken de başka alanlarda siyaset kurumu kendi içinde konjonktürden dolayı konuşurken bu mesele yokmuş gibi davranıyor. Şimdi, dolayısıyla da ben burada çok da açık söyleyeceğim, PKK terör örgütüne tek bir laf söyletmeyen bir arkadaşımız yani çocukların eline silah veren bir örgüte tek bir laf söyletmeyen bir milletvekili gelip de "Ama lisede de militarist bilmem ne izletmişsiniz." diye sizi suçladığı zaman burada çok ciddi bir riyakârlık oluşuyor, çok ciddi bir ikiyüzlülük oluşuyor, ben de ona isyan ediyorum, bu isyanı da her ortamda ifade ediyorum.

EMNİYET GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA ÇALIŞKAN - Herkes rahat olsun, "PKK terör örgütü" diyorsunuz zaten.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Aman, siz söylemeyin de başınıza iş gelmesin.

EMNİYET GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA ÇALIŞKAN - Ben de söyleyebilirim, PKK terör örgütünde bir sıkıntı yok zaten, hiçbir sıkıntı yok.

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Biz o çocukların kurtarılmasını savunuyorsak eğer o çocukları suça sürükleyen insanların affı konusunda uzlaşamayız, bunu söylemeye çalışıyorum; nokta.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Teşekkür ederiz.

EMNİYET GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA ÇALIŞKAN - Murat Ağırel konusu... Murat Ağırel konusu Bakan seviyesinde çok yakından takip ediliyor yani bire bir bildiğim için söylüyorum, Sayın Bakanımız bire bir... İşin içinde aile var, çocuk var, bütün hassasiyetiyle takip ediliyor, teknik olarak yapılması gereken her şey yapılıyor.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - İnfial oluştu...

EMNİYET GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA ÇALIŞKAN - Şöyle: Mümkün olduğu kadar kısa zamanda yakalamak en güzelidir ama hukuk çerçevesinde biz yapılması gerekenleri yapıyoruz, yapılacaktır da, o yakalanacaktır, içeride veya dışarıda.

Keşke bu Komisyona gelmeden önce bize soracağınız soruları söyleseniz, biz hazırlıklı gelsek çok daha verimli olabilir.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ama bayağı, bir sürü şey gönderdik size, bir sürü zor soru gönderdik biz aslında.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Soru değil, başlık, başlık; başlık gönderdik.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Merak etmeyin, haftaya gönderiyoruz, siz hiç merak etmeyin.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Biz soru göndermedik, yanlış anlaşılmasın çünkü yanlış anlaşılırsa on beş dakika da oradan gider. Biz, konu başlıkları gönderdik; işte, şu istatistikleri istiyoruz, bu istatistikleri istiyoruz; yanlış anlaşılmasın.

EMNİYET GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA ÇALIŞKAN - Gizem Özcan Vekilimin soruları, öneriler kısmında galiba kendimizi tam ifade edemedik, bizim anlattığımızı çok köşeli aldınız, orada biz kendimizi ifade edemediğimiz için. Bu iş ailede başlıyor, bakın, Meclise kadar zincirleme devam eden bir şey var bu mücadelede. Yani kelepçe takılsın takılmasın; işin teferruatı, en son kısmı yani burada hiç kimse çocuğa kelepçe takılmasında ısrar etmez ama bizim yaşadıklarımızın bir kısmını dinleseniz ya da görseniz "Takın kelepçeyi, eline değil ayağına da takın." diyen kişiler çıkabilir buradan. Bu duygusal olabilir ama bizim yapmamız gereken, biz o teklifi yaparken yani bu teklif benim şahsi teklifim değil ama bu teklif yapılırken sebepleri var, gerçekten geçerli sebepleri var. Bir de kelepçe bizim mevzuatımızda zorunluluk değil yani kelepçe takmak ihtiyari bir şey, bu tehlikeyi hissederseniz takacaksınız. O yüzden, burada biraz yanlış anlaşıldık.

Çocuğun üstün yararını söylediniz. Aynı şeyleri biz de düşünüyoruz, benim de ellerinizden öper, 2 çocuğum var, hepimizin çocuğu var. Çocuğun üstün yararı, kadınla ilgili kısım, diğer kesimlerle ilgili kısım; bunlar da hemfikiriz, polis olarak, jandarma olarak farklı düşünmemiz mümkün değil çünkü bu milletin çocuğuyuz biz.

Örgütlü yapılar hedef alınıyor mu diye soruldu. Sonuna kadar, inanın, bakın, hukuk ne kadar götürebiliyorsa, bütün örgütlere, o saydığınız ayak takımı diyeyim ben ona, belki siz kızabilirsiniz ya, hafife alıyorsunuz diye, hafife almıyorum ama bizim için ayak takımı sayılır, onlar bugün olmazsa yarın bitecek. Bakın, niye bu kadar hızlı bitmiyor; hukuk çerçevesinde gidiyoruz biz, hukukun dışına çıkamayız ama biz problemi biliyoruz, sorumluları biliyoruz, hepsinin de peşindeyiz. Dünyanın her tarafından toplayıp getiriyoruz. Bakın, gidiyor, Gürcistan'da kolundan tutup getiriyoruz, bizim görevimiz onları yakalamak.

Bir de tabii, bizimle duygusallık bağı kurarsanız, bir olay olduğunda, şu anda toplumda 2 yer göze batıyor; birisi diyelim Hükûmet. dönüyoruz, Hükûmete diyoruz ki "Ya, niye bu böyle oluyor?" Sorumluluk sahibi oldukları için soruluyor. İkinci sorulan yer biziz yani komşumuzla bize soruyor, siz de bize soruyorsunuz "Ya, polissin, jandarmasın; bunlar niye sokakta dolaşıyor, bunlar niye cezasız kalıyor? Hele Minguzzi'nin annesi örnektir, kötü bir örnektir aslında, olumsuz örnektir. O insanlar bizim gözümüze bakıyor ve bizim yanımızda ağlıyor. Evde hanımlar soruyor komutanımın dediği gibi "Yani bu niye olmuyor?" diye. Güvenlik güçlerinde böyle bir duygusal kısmı var. Yani bizim, olaylara sadece güvenlikçi bakış açısıyla baktığımızı düşünmeyin ama sorumluluğun gereği bu.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Teşekkür edebilir miyiz Sayın Genel Müdürüm?

EMNİYET GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA ÇALIŞKAN - Yok, tamamlamam lazım Sayın Vekilim.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Yarın yine çağırsak olur mu?

EMNİYET GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA ÇALIŞKAN - Sibel Vekilim, öyle bir söylediniz ki kendimi öyle değersiz hissettim.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Estafurullah.

EMNİYET GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA ÇALIŞKAN - Sonra tekrar dönüşünce biz ne kadar değerliymişiz kısmına geldi. Yani bizim yaptığımız teklifte kanunlar değişiyorsa, bu kadar hukuk sistemini, ceza sistemini değiştirebiliyorsak ne mutlu teşkilat olarak.

Psikiyatrinin ceza yönteminde kullanılıp alet edilmesi doğru mudur? Şu şekilde: Tabii ki doğru değildir ama bunun, uzmanlar eliyle kullanılmasından başka çaremiz yok.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Şöyle bir şey oluyor, onu söyleyeyim: Mesela, psikiyatrik bir rahatsızlığı oluyor, ondan dolayı cezai ehliyeti olmuyor ama sokakta birine tacizde bulunabiliyor, yaralıyor vesaire. O psikiyatrik tutma süresi de çok kısa. Bununla ilgili bir düzenleme yani bir şekilde zarar veriyorsa psikiyatrik bir rahatsızlıktan dolayı bir izolasyon, dışardaki çocuğun ya da bazen de yetişkinin kârınadır. Yani sonuçta gidip psikiyatrik rahatsızlığı olup da cinayet bile işleyebilen ama cezai ehliyeti olmayan insanlar olabiliyor. Ben o konuda da bilimsel olmak gerektiğini düşünüyorum.

EMNİYET GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA ÇALIŞKAN - Çocuklara şiddet uygulanması konusu. Bakın, çok çok çok hassas davranılıyor. Uzun yıllardır bu yapılıyor; Jandarmada da Poliste de; birisi bir ifadesinde bir şey söylüyorsa bizim kendi idari tahkikatımız ayrı, adli tahkikat ayrı, bir de ayrıca bir "Kolluk Gözetim" diye bir komisyonumuz var; bakın, bunların hepsinin süzgecinden geçiyor. 2005'te Ceza Kanunu değiştiğinde, biz polis olarak şöyle dedik: Ya, yetkilerimiz kırpıldı, keşke kırpılmasaydı. Sebebi şu: Biz yakalamak istiyoruz, ne olursa olsun yakalayalım ama siz dediniz ki Meclis olarak: Hayır, şu şekilde olacak, siz sorumlu değilsiniz bu işten. Önce karşı çıktığımız şeyden çok rahat ettik, onlarca töhmetten kurtulduk.

Başkanım, bitiriyorum, sizin sorunuza geldim. Önleyici sağlık, çok kıymetli; bizim ana görevimiz, esas görevimiz; bununla ilgili uzun uzun anlatabilirim. Bir de yani bunu söylemek istemezdim "Hocalarımızı dinleyin." dediniz ama hocalarımızı dinlemeyi çok isterdim, hocaları dinlemeyi çok severim, isterim, bende de hocalık var. Yani ben de doktoramı yaptım, doçentliğimi aldım, 10'un üzerinde uluslararası makalem var, kendi konularımla ilgili makalem var. Bunu söylediğim için özür dilerim ama "Hocaları dinleyin." dediğiniz için.

ELİF ESEN (İstanbul) - İstişarede kıymet vardır Değerli Komutanım.

EMNİYET GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA ÇALIŞKAN - Eyvallah.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Hocalar da cezasızlık algısını açıkladı; tutanaklara bakın, kesinlikle cezasızlık algısı geçti, 2 hocamızın söylediğini çok iyi hatırlıyorum.

EMNİYET GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA ÇALIŞKAN - Siber devreye konusunda Bakanlık çok hassas, sizlerden talepleri de olacak. Bu, dünyada bir problem; hani mavi vatan, kara vatan, hava vatan derken bir de siber vatan var ve bununla mücadele çok daha zor, o konuda sizlerden destek istenecek. Radikalizmle mücadele, bölücülükle de mücadele, diğer terör örgütleriyle ilgili de mücadele son hızıyla devam ediyor. Radikalizmi sorduğunuz için onu ayrıca söyleyeceğim. Yani biz bütün siteleri, bu konuyla ilgili bütün kişileri yani bazen bir mescit gibi bir yer açmış, bir kitabevi gibi yer açmış, başka bir şekilde bir araya gelmiş bütün hepsini takip etmeye çalışıyoruz ama toplumun hassasiyetlerine dikkat ederek, kanunların dışına çıkmadan bunlar takip ediliyor. Tabii, hiç istemeyiz, İzmir'deki olay, Yalova'daki olay ama bunlarda da bir bahane değil tabii, olmasa çok daha iyi ama uluslararası bir oyunun bir parçası bunlar. Yani buradaki radikal kişiler kendi aralarında bir araya gelip "Hadi bir iş yapalım." şeklinde olan bir iş değil yani bunların bir ucu yurt dışına dayanıyor. Biz bunları çözüyoruz, Pakistan'a kadar da Afganistan'a kadar da işte başka ülkelere kadar da takibi yapılıyor. Radikalizmde de, diğerlerinde de gereği yapılıyor.

Vaktinizi aldım, çok özür dilerim, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çok teşekkür ederiz.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Bir şey söyleyebilir miyim Başkanım?

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Birer dakikayla yetinerek lütfen, yoksa, sizi sabaha kadar dinleriz biz. Buyurun.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Teşekkürler.

Sunum ve cevaplarınız için de bir şeyi söylemek istedim: Polis, Jandarma devletimizin polisi, devletimizin jandarması yani biz "Hükûmetin polisi, Hükûmetin jandarması" öyle demiyoruz zaten.

EMNİYET GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA ÇALIŞKAN - Öyle bir şey demedim.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Ben size cevap vermiyorum, kayıtlara geçmesi açısından. Yani iktidarlar gelir geçer, devletimiz, polisimiz bakidir. Sizler de elbette ki politikaları uygulamakla yükümlüsünüz, bunun farkında olarak bazı yorumları yaptık; birincisi bu yani sizlere kıymet veriyoruz ancak önemli olan şeylerden biri şu: Bu Komisyonun fayda sağlayabilmesi için çok ciddi verilere ihtiyacımız var. Tabii, siz burada hepsine cevap veremezsiniz, erişebilir olmuyor olabilirsiniz ancak bunların bazılarını da tabii yuvarlak geçmemek de lazım. Bizim bu verilere Komisyonun raporu ve bazı şeyleri açıklamak için ihtiyacımız var. Onları biz bir yazılı olarak alalım, burada dile getirdiklerimizi birinci olarak. İkinci olarak soru setlerimizi eksik kalmaması bakımından biz yazılı olarak ileteceğiz. Bunlar tutanağa geçsin diye anlatıyorum. O yazılı sorularımıza gelecek yazılı soruları da hem Komisyon üyesi milletvekilinin e-posta hesaplarına özel olarak rica edeceğiz. Bunları yine tutanaklara geçmesi açısından söylüyorum çünkü ben çok defalarca araştırma komisyonlarında görev yaptım. Bazı komisyonlarda sorulara gelen cevapları sekreterya arkadaşlar üyelere bazen aktarmayı atlayabiliyorlar. Dolayısıyla bunun önemini usulen burada söylüyorum. O veriler çok önemli yani hani o verilere... Bazı veriler belki paylaşılmamak üzere bu yasama organına iletiliyor olmalı, onu söyleyecektim.

Unuttuğum bir şey varsa da teşekkür ediyoruz tekrardan.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çok teşekkür ediyoruz. Uyarılarınızı dikkate alacaktır uzman arkadaşlarımız da.

EMNİYET GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA ÇALIŞKAN - Sayın Başkanım, bu bizim açımızdan yanlış olabilir. Biz Komisyona yazmamız gerekiyor.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Biz Komisyon üyesi milletvekillerine de gönderebiliyorsunuz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Siz, şeye bakarız, biz...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Gönderebiliyorlar. Daha önce de başımıza geldi yani Komisyon sekretaryamızı tenzih ederek söylüyorum, Amasra maden faciası yaşandı 2021'de, belki hatırlarsınız, çok ciddi her toplantının en az sekiz saat sürdüğü Komisyon çalışmalarına dört ay katıldık ve sorduğumuz sorular sekretaryaya bazen iletildi, hoşlarına gitmeyenler bize iletilmedi; almak istiyorsun, gelmedi cevap. Yani bunu buradaki arkadaşlarımı ve mevkidaşlarımı tenzih ederek söylüyorum; kayıtlara geçsin diye ben, tutanaklara girsin diye söyledim. Bu çok önemli bir şey, sürekli yaşadığımız bir şey, size garip geliyor olabilir... İstenir, verilir, burada öyle olmuyor.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çok teşekkür ediyoruz, uyarınız dikkate alınacaktır.

Sayın Suiçmez, buyurun lütfen.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Teşekkür ederim.

Ben de tabii, çok bir alınma olduğu için belki bir dakikada toparlamam mümkün olmaz ama özellikle de belirtmek isterim. Ben burada Emniyet güçlerimizi, Jandarmamızı kırmak, onlara hakaret etmek ya da onların görevlilerini küçük görmek gibi bir şeyle hareket etmiş değilim, en son düşüneceğim şeydir yani Emniyet Müdürlüğümüzü, Jandarma Komutanlığımızı o şekilde karşıda konumlandırmak. Ama özellikle de söyleyelim, bunun yine altını çiziyorum: Aynen gelen kanun teklifi, geri çekilme süreçlerinde yaşadıklarımız her şey burada var. Yani o konuda yine söylüyorum, biz sizi burada kişisel değil, kurumsal olarak zaten görüyoruz ve bundan da çok büyük keyif alıyoruz. Yani burada yapacağınız söylemleri vatandaş olarak söylemeniz değil bizim için, zaten kurumun görevlileri olarak söylemeniz önemli ve biz de sizleri devletin Emniyet Müdürlüğü, devletin Jandarması olarak görüyoruz. O yüzden lütfen eğer bir yanlış anlama olduysa bunu ortadan kaldıralım.

İkinci yanlış anlama da şeyden oldu. Ben siz çocuklara işkence yapıyorsunuz demedim. Sizin de dediğiniz gibi sizi kurtaran bir sürü uygulama yeni uygulamalar getirdi ve bu uygulamalar sayesinde de işkence iddialarının büyük bir bölümü ortadan kalktı zaten. Sizi de rahatlatan bir uygulamaydı. Dolayısıyla niye geriye gitmek istiyorsunuz, niye böyle bir ortama tekrar dönmek istiyorsunuzdu benim oradaki söylemim. Yoksa işkence, bugün işkence yapıyorsunuz diye hiçbir iddiada bulunmadım, onun altını çizeyim.

Şimdi, geldiniz, çok güzel risk faktörlerine gelene kadar geldik. Çoğunda hemfikiriz, sadece "Çocuklara karşı ceza indirim oranı ve bu nedenle oluşan cezasızlık algınız." demenize karşı çıktık. Önerileriniz...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Aslında infaz diyor o sırada.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Ben zaten... İşte onu sonradan söyledi. Bu problem her suç tipinde ortaya çıkan bir şey. Bir de "Çocuklarda cezasızlık algısı var." deyip de ondan sonra hani bu sizin değil ama iktidarın getirdiği şeyde, işte binlerce suç işlediği sabit olan insanların tahliye edilmesi, esas bunlar cezasızlık algısını aslında yaratıyor. Böyle güzel önerileri sunarken birden bire

geldik tamamıyla belki muhtelif olaylarda ortaya çıkan sorunları ortadan kaldırmak için tüm ceza adalet... Bugüne kadarki kazanımları zedeleyecek, tüm adalet sisteminde yara açacak, gedik açacak şekildeki önerileriniz üzerine tepki koyduk. Yoksa biz sizin alanda ne kadar hizmet ettiğinizi... Ama benim gönlüm isterdi ki siz bu öneriler bölümünde mesela araç sayısında bir eksiklik var mı, eleman sayınızda bir eksiklik var mı? Hani bunları öneri olarak keşke getirseydiniz. Biz birçok önerinizin altında yatan nedenin de bu konudaki yetişmiş eleman sayısının azlığı olduğunu biliyoruz. Dolayısıyla yanlış anlaşmayı ortadan kaldıralım. Birlikte çalışmaktan hem meslek olarak her zaman zevk aldığım bir ekipsiniz. Dolayısıyla bizim o anlamda size karşı bir hakaret etme kastıyla hareket etmediğimi tekrar belirtmek isterim.

Teşekkür ediyoruz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çok teşekkür ediyoruz Sayın Vekilimize.

Artık kifayetimüzakere diyelim ve toplantımızı kaç saat sonra Sezen Hanım? Altı buçuk saat sonra nihayete erdirelim. Biz vakit dar, vazife çetin deyip zamanı da böyle biraz dar gördüğümüz için hızlı bir giriş yaptık. Geçen hafta da bir on günlük Mecliste ara vardı. Dolayısıyla bundan dolayı bu haftayı biraz yoğun geçirmek istedik ki o arayı telafi edelim. Bugün çok yoğun, çok hararetli, çok istifadeli bir toplantı gerçekleştirdik. Ben bütün katılımcılara çok teşekkür ediyorum. Kurumları temsilen gelen kıymetli görevlilerimize ve sunum yapan arkadaşlara çok çok teşekkür ediyorum ve görüşecek başka bir meselemiz olmadığı için toplantımızı kapatıyorum.

Sağ olun, var olun.

Kapanma Saati: 20.37